

Міністерство освіти і науки України
Національний університет “Києво-Могилянська академія”
Факультет соціальних наук і соціальних технологій
Кафедра зв’язків з громадськістю

Магістерська робота
освітній ступінь - магістр

на тему: **«Пошук новітніх стратегій розвитку урядових комунікацій з громадськістю в Україні (на прикладі ініціативи «Відкритий уряд України»)»**

Виконала: студентка 2-го року навчання,
Спеціальності

061. Журналістика (освітньо-наукова
програма: Зв’язки з громадськістю)

Манушкіна Наталія Олексіївна

Керівник: Королько В.Г.

доктор філософських наук, професор

Рецензент: Єремєєв О.С.

кандидат політичних наук, старший

викладач кафедри політології НаУКМА

Магістерська робота захищена

З оцінкою « відмінно / А / 94 бали »

Секретар ЕК С. С. Костенко

«_19_» червня 2020р

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ УРЯДОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ДЛЯ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ВЛАДИ В СУСПІЛЬСТВІ	8
1.1. Понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми	8
1.2. Досвід України в налагодженні урядових комунікацій з громадськістю	14
1.3. Пошук нових ініціатив в умовах розвитку цифрових технології та їх можливостей.....	22
1.4. Висновки	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНІЦІАТИВИ «ВІДКРИТИЙ УРЯД» УКРАЇНИ	27
2.1. Мета, цілі та зміст Ініціативи	27
2.2. Практичні кроки по реалізації Ініціативи	34
2.3. Проміжні результати запровадження цієї Ініціативи в життя	46
РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ УРЯДУ ПО ЗАПРОВАДЖЕННЮ ІНІЦІАТИВИ «ВІДКРИТИЙ УРЯД».....	53
3.1. Експертне опитування	53
3.2. Контент-аналіз медіа-поля з питань оцінки Ініціативи «Відкритий Уряд».....	69
3.3. Вторинний аналіз соціологічних досліджень з питань оцінювання Ініціативи «Відкритий Уряд»	91
ВИСНОВКИ	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	105
ДОДАТКИ.....	110

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі спостерігається зростання ролі комунікацій з громадськістю в життєдіяльності держави та політичних систем, що обумовлює важливу роль у побудуванні двостороннього зв'язку для демократизації влади у суспільстві. Оскільки питання довіри громадян до уряду, рівня їх поінформованості на пряму залежить від якісно побудованих урядових комунікацій, звідси виникла потреба пошуків новітніх стратегій їх розвитку та шляхів удосконалення моделей налагодження зв'язків з громадянським суспільством. Звідси, урядові комунікації з кожним днем набувають популярності та все більш нового значення та сенсу.

Це підтверджує запровадження таких ініціатив, як «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні. Дана Ініціатива, спрямована на подолання бар'єрів між громадянами та урядом, зростання рівня прозорості в діяльності держави, покращення якості управління, а також послуг, які отримують громадяни.

Особливого значення набуває розбудова якісного механізму комунікації в процесі реалізації Ініціативи. Важливою складовою є як інформування про досягнення в державному управлінні, які спрощують життя громадян, так і перехід від односторонньо інформаційного до діалогового стилю комунікації. Адже, без залучення достатньою мірою третього сектору до процесів державотворення, демократичний устрій перестає вважатися розвинутим.

Загальнонаціональне опитування з питань залучення населення України до соціальної активності, проведене в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE), за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), засвідчило, що рівень обізнаності населення України щодо питань громадських активностей - сягає 67,5%, зокрема тих, що знають про можливість участі у мирних зібраннях з конкретних питань. Українцям також відомо про можливість особисто або телефоном (64,6%

опитаних) повідомити місцеві органи влади про інфраструктурні проблеми (зокрема створити будинковий, вуличний чи квартальний комітет або брати участь у роботі такого комітету - (60,0%). Але разом з тим, громадянам найменше відомо про ті форми активізму, що вимагають певних експертних знань, таких, як участь в офіційному дорадчому органі - (38,5%) та обговорення законопроектів - (38,8%).¹

Отже, питання дослідження урядових комунікацій з громадськістю на прикладі ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні та пошуків новітніх стратегій їх розвитку, більш досконалих форм взаємодії з громадянським суспільством, набувають сьогодні особливого значення. Не зважаючи на актуальність досліджуваної проблеми урядових комунікацій з громадськістю, дана тематика ще залишається недостатньо вивченою.

Слід зазначити, що у світовій і вітчизняній соціальній науці різні загально-теоретико-методологічні аспекти окресленої проблеми досліджувалися досить активно. Наприклад, увага до загальної проблематики зв'язків з громадськістю, зокрема політичної комунікації, приділяється такими дослідниками, як: Роже-Жерар Шварценберг, Юрген Хабермас, Юрій Шайгородський, Олександр Соловйов, Валерій Бебик, Оксана Шпортко, Валентин Малиновський. Взаємодії державних органів та громадянського суспільства досліджуються: О.Сосніном, Н.К. Дніпренко, В. Цвих. Дослідження каналів громадянської комунікації були проведені Козаковою, Рашковською, Ребкалом, Романенком та Чаплай.

В умовах розвитку цифрових технологій та їх можливостей використання для налагодження двосторонньої комунікації органів влади з громадськістю, насамперед функціонування електронного уряду (e-Governmnet), зокрема впровадження OGP-ініціативи - було розглянуто дослідниками О. Хмара, О. Кіфенко, О. Тимченко. Однак, поза межами особливої уваги дослідників

¹ Національне опитування щодо громадського залучення [Електронний ресурс] / Раст в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE) – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://engage.org.ua/ukr/ukraintsi-zalucheni-do-hromadskoi-diialnosti-ale-ynykaiut-aktyvnoi-uchasti/>

залишаються сучасні питання пошуків новітніх підходів до стратегій розвитку урядових комунікацій з громадськістю, насамперед в Україні.

Ці обставини вплинули на вибір мети та завдань нашого дослідження. **Мета роботи** полягає в дослідженні особливостей та труднощів урядових комунікацій з громадськістю на прикладі міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні та розробці шляхів їх подолання.

Для досягнення зазначеної мети була **передбачена реалізація наступних завдань:**

1. Дослідити роль та значення урядових комунікацій для демократизації влади в суспільстві;
2. Розглянути наявний досвід України в налагодженні урядових комунікацій з громадськістю;
3. Провести пошук нових ініціатив в умовах розвитку цифрових технологій та їх можливостей;
4. Проаналізувати ініціативу «Партнерство «Відкритий уряд», визначити мету, зміст та цілі міжнародної Ініціативи;
5. Визначити практичні кроки по реалізації та проміжні результати запровадження цієї Ініціативи в життя;
6. З'ясувати загальну експертну оцінку комунікаційної діяльності уряду по запровадженню ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд»;
7. Провести контент-аналіз медіа-поля з питань оцінки Ініціативи «Відкритий Уряд»;
8. Використати вторинний аналіз соціологічних досліджень з питань оцінювання Ініціативи «Відкритий Уряд».

Об'єктом дослідження є урядові комунікації з громадськістю в Україні.

Предметом дослідження є ініціатива «Відкритий уряд України»

Методи дослідження. У роботі використані такі методи, як описовий, дедуктивний, контент-аналіз, анкетне експертне опитування, аналіз вторинних соціологічних досліджень.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і літератури та додатків.

У першому розділі визначається понятійно-категоріальний апарат досліджуваної теми, зокрема роль та значення урядових комунікацій для демократизації влади в суспільстві, розглядається вже наявний досвід налагодження зв'язків з громадськістю в Україні та приділяється увага пошуку нових ініціатив в умовах розвитку цифрових технологій та їх можливостей.

У другому розділі проводиться аналіз ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні. Визначається мета, цілі та зміст даної Ініціативи, досліджуються практичні кроки зроблені по реалізації, зокрема дослідження проміжних результатів, яких вже вдалось досягнути на шляху її запровадження в життя.

Третій розділ базується на використанні соціологічних методів, таких як експертне інтерв'ю, контент-аналіз медіа-поля та вторинний аналіз матеріалів соціологічних досліджень діяльності уряду по запровадженню ініціативи «Відкритий уряд».

РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ УРЯДОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ДЛЯ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ВЛАДИ В СУСПІЛЬСТВІ

1.1. Понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми

В сучасній науці існує безліч визначень понять „комунікація” і „комунікації”, які перекликаються між собою. Незважаючи на те, що наукові, практичні та правові підходи до досліджень цього явища почали набувати особливого значення на початку ХХ ст., - вивчення цього феномена було започатковане ще Платоном та Аристотелем.² Варто звернути увагу на те, що ці поняття почали уточнюватися та діставати диференційованих тлумачень протягом перших двох десятирічь ХХ ст. Зокрема, поділяючись на масові, політичні, соціальні комунікації, сам термін політичні комунікації виник у період Першої світової війни у зв'язку із загостренням політичних протистоянь воюючих країн та зростанням потреби аналізу діяльності військово-пропагандистських служб того часу (1914-1918 рр.).³ За Роже-Жераром Шварценбергом, – це «процес передачі політичної інформації, за допомогою якого інформація циркулює між елементами політичної системи, а також між політичною і соціальними системами. Безперервний процес обміну інформацією здійснюється як між індивідами, так і між тими, хто управляє, і тими, ким управляють, з метою досягнення згоди».⁴ Як зазначає Олександр Соловйов, «політична комунікація є окремим випадком успішної реалізації інформаційних обмінів, спроби комунікатора (наприклад, владних структур) вступити в контакт зі своїм контрагентом. Ця форма спілкування, встановлена на основі спрямованої передачі інформації, зумовлює осмислену відповідь реципієнта на виклики комунікатора».⁵ Український дослідник Валерій Бебик

² Кіслов Д.В. Політична безпека масових комунікацій: монографія / Д.В. Кіслов. – К.: «М.П. Леся», 2010. – 208с.

³ Ганжуров Ю. Політична комунікація. Лоза і корінь діалогової моделі / Ю.Ганжуров // Віче. – 2004. – № 4 (5). – С. 8-10.

⁴ Шварценберг Р.-Ж. Политическая социология: в 3 ч. – Ч. 1. – М., 1992.

⁵ Соловьёв А. И. Политическая коммуникация как особый тип информационно-коммуникативных обменов // Полис. - 2002. - №3 – С. 6 - 7

пропонує свою інтерпретацію даного явища: «Політична комунікація — це процес передачі і обміну спеціальною політичною інформацією, що циркулює між частинами політичної системи, між політичною і суспільною системами, а також між суспільними групами та індивідами».⁶

Дійсно, політиці, як суспільному явищу, необхідні спеціальні засоби інформаційного обміну, встановлення і підтримки постійних зв'язків між її суб'єктами більше, ніж іншим видам діяльності. «Якщо, наприклад, економіка цілком може функціонувати на основі ринкового саморегулювання при обмежених, переважно безпосередніх формах взаємодії людей, то політика неможлива без опосередкованих форм спілкування і спеціальних засобів зв'язку між різними носіями влади, а також між державою і громадянами», — зазначають політологи В. Пугачов та О. Соловйов.⁷

Сьогодні, ефективна комунікація між органами державної влади та громадянським суспільством є важливим проявом демократичного розвитку країни. Через комунікацію відбувається зворотній зв'язок, коли уряд може краще інформувати про свою діяльність суспільство, а також дізнається про оцінку цієї діяльності з боку активних верств населення, що їх представляють інституції громадянського суспільства.⁸ Обрана державна стратегія в поєднанні з тактикою поведінки в інформаційному полі якраз і говорить про ефективність тієї чи іншої комунікації. У якості основоположних, Г. Л. Купряшин та О. І. Соловйов, запропонували «такі стратегічні установки, покликані направляти діяльність усіх органів і підрозділів управління:

- ініціація масової підтримки населенням висунутих державою намірів і мобілізація широких соціальних прошарків на їхню реалізацію (стратегія “спонукання”);

⁶ Бебик В. К проблеме коммуникации и ее функции в обществе // Персонал. — 2004. — № 3. — С. 28–33.

⁷ Пугачев В. П., Соловьев А. И. Введение в политологию. Учебн. пособ. — М., 1995.

⁸ Запровадження комунікацій у суспільстві/За заг. ред. Н.К. Дніпренко, В.В. Різуна — К.: ТОВ «Вістка», 2009. — 56 с. — Режим доступу до ресурсу: http://www.fes.kiev.ua/new/wb/media/publikationen/Com_politics_FINAL.pdf

- інформування суспільства про власну позицію, ухвалене з того чи іншого питання рішення, але без активізації зусиль з його реалізації (стратегія “підтримки комунікації із громадськістю”);
- поширення вказівок підлеглим низовим структурам та органам управління для реалізації рішень, що мають службовий характер (“рольова” стратегія);
- контроль за реалізацією прийнятих і вже здійснюваних рішень (стратегія “контролю”);
- координація активності державних, політичних і громадських організацій і об’єднань під час обговорення тих або інших соціальних проблем (стратегія “підтримки балансу сил”);
- створення позитивного іміджу політичного режиму й типу правління і, відповідно, критика опозиції (стратегія “конструювання іміджу”);
- відволікання суспільної думки від обговорення невігідних режиму соціальних проблем (“відволікаюча стратегія”).⁹

Як зазначається в енциклопедії державного управління, — «комунікація в державному управлінні – це також обмін інформацією всередині органу влади. Завданнями комунікації в державному управлінні є забезпечення підтримки суспільством дій влади, що досягається підвищенням рівня довіри громадян до державних інституцій; реалізація єдиної державної комунікативної політики шляхом створення системи впливу на громадську думку; формування та підтримка ефективного зворотного зв’язку із громадянами для моніторингу ситуації й оцінювання результатів своєї роботи; налагодження співпраці із засобами масової інформації задля забезпечення інформування громадськості про здійснювану політику, створення й підтримки позитивного іміджу влади».¹⁰

⁹ Купряшин Г. Л. Теория и механизмы современного государственного управления / Г. Л. Купряшин, А. И. Соловьев; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. — М.: Унив. гуманитар. лицей, 2013. — 642 с.

¹⁰ Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. — К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. — 2011. — 692 с.

Система державного управління в сукупності з внутрішніми та зовнішніми зв'язками утворює основу комунікативної мережі, «яка проявляється:

1) у межах діяльності органів виконавчої влади, а саме за умови:

- реалізації їхніх повноважень щодо керованих об'єктів зовнішнього суспільного (економічного, соціального та ін.) середовища;
- виконання місцевими державними адміністраціями повноважень органів місцевого самоврядування, делегованих відповідними місцевими радами, навіть якщо виконавчій владі ці повноваження первісно не належать;
- керівництва вищими органами виконавчої влади діяльністю нижчих органів;
- керівництва роботою державних службовців всередині апарату кожного органу виконавчої влади;

2) поза межами діяльності органів виконавчої влади, а саме:

- всередині апаратів будь-яких інших (крім органів виконавчої влади) органів державної влади — з боку їх керівників щодо інших службовців (наприклад, в апаратах парламенту, судів, органів прокуратури тощо);
- всередині державних підприємств, установ і організацій — з боку їх адміністрацій щодо решти персоналу;
- з боку тих чи інших уповноважених державою суб'єктів у процесі управління державними корпоративними правами;
- з боку різноманітних дорадчо-консультативних органів, утворених державними органами (наприклад, Президентом України), в частині виконання наданих їм організаційно-розпорядчих повноважень щодо інших органів, посадових осіб».¹¹

¹¹ Державне управління: проблеми адміністративноправової теорії та практики / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. — К.: Факт, 2003. — 384 с.

Юрген Хабермас вважає, що «ми можемо розрізняти владу, яка народжується в процесі комунікації, і владу, що застосовується адміністративно. У діяльності політичної громадськості поєднуються два протилежні процеси: з одного боку, комунікативне формування легітимної влади, яка народжується у вільному від будь-якої репресивності процесі комунікацій політичної громадськості, а з іншого – забезпечення легітимності через політичну систему, за допомогою якої адміністративна влада прагне управляти політичними комунікаціями».¹²

Український політолог Юрій Шайгородський притримується думки, що «політика, як суспільне явище, зорієнтована на розв’язання широкого кола проблем і завдань – політичної влади, політичної організації суспільства, діяльності політичних партій і громадських організацій, взаємовідносин суспільних класів, соціальних груп, еліт у державі, міжнародних відносин, прав і свобод громадянина тощо».¹³ Саме тому в загальному вигляді політику можна трактувати як «сукупність знань, ідей, дій, результатів з розкриття сутності політичного життя, механізмів його організації і контролю над політичним життям суспільства і держави у внутрішньому і зовнішньому вимірах».¹⁴ Сам автор таке визначення відносить до ряду абстрактних, хоч воно охоплює «вирішення конфліктів, ролі держави як арбітра у відносинах класів, соціальних груп, верств, політичних партій, інститутів громадянського суспільства, особистостей»¹⁵, а не тільки фактори боротьби за владу.

Для уникнення в подальшому ототожнення та розмиття таких понять, як “громадянські комунікації” та “громадські комунікації”, необхідно дослідити їх значення. «Їх відмінність полягає в тому, що громадська комунікація, де суб’єктом виступає держава, а об’єктом громадськість, спрямована на забезпечення підтримки суспільством дій влади, що досягається підвищенням рівня довіри громадян до державних інституцій; реалізації єдиної державної

¹² Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность / Ю. Хабермас. — М.: Академия, 1995.

¹³ Шайгородський Ю. Політика як міф і наукова діяльність /Ю. Шайгородський // Політичний менеджмент: наук. журнал / Голов. ред Ю. Ж. Шайгородський. — 2008. — № 6 (33). — С. 30-40.

¹⁴ Так само.

¹⁵ Там само.

комунікативної політики шляхом створення системи впливу влади й управління на громадську думку; формуванні та підтримці ефективного зворотного зв'язку із громадянами для моніторингу ситуації й оцінювання результатів своєї роботи; налагодженні співпраці із громадськими організаціями (експертиза, консультації, громадський контроль) задля забезпечення інформування громадськості про здійснювану політику та створення й підтримки позитивного іміджу влади. Громадянська ж комунікація, навпаки, передбачає, що суб'єктом виступає громадськість, а об'єктом — держава. Канали громадянської комунікації використовуються з метою безпосереднього демократичного впливу громадян на державні органи управління щодо контролю і захисту їхніх прав, свобод, інтересів та отримання належних послуг»¹⁶ - зазначають дослідники Козакова, Рашковської, Ребкало, Романенко та Чаплай.

При детальному розгляді цього питання В. Цвих зауважив, що, «громадянське суспільство постає як системне об'єднання громадян, їх добровільний союз, у якому вони забезпечують власні інтереси (на відміну від держави, яка є правовим союзом громадян, заснованим на примусі)».¹⁷ Зважаючи на це, як наголошує автор, інтереси громадян реалізуються ними за рахунок власних сил, завдяки самоорганізації та самоврядування. Це добровільний, непримусовий їх вибір. Тільки інтереси є першопричиною громадянської активності. Саме тому громадянське суспільство набуває статусу самоорганізованої системи громадян, де вони реалізують свої інтереси. На шляху реалізації цей механізм набуває нових сенсів завдяки поширенню цих соціальних зв'язків та взаємодії. Щільна згуртованість останніх є спільним поштовхом до концентрації та впровадження інтересів громадян, більш сильному усвідомленню своїх прав, відчуття причетності до великої справи, укоріненню власних позицій, створенню механізмів узгодження всеохоплюючих інтересів, переборенню відчуження, віднаходження свого

¹⁶ Козаков В. М. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії: монографія / [В. М. Козаков, О. В. Рашковська, В. А. Ребкало, Є. О. Романенко, І. В. Чаплай]. — Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. — 288 с. — Бібліогр. : с. 267–287. — (Серія “Публічне адміністрування”; вип. 1).

¹⁷ Цвих В. Групи інтересів, їх інститути та організації в громадянському суспільстві / В. Цвих // Людина і політика. — 2002. — № 3. — С. 33–46.

місця в суспільстві, об'єднанню громадян у єдине інтегративне суспільне ціле. «Його основними інститутами, — як вважає В. Цвих, — є: приватна власність, наймана праця, біржі зайнятості, соціальне партнерство, орендні підприємства, кооперативи, акціонерні товариства, споживчі і кредитні спілки, бізнес-центри, благодійні фонди і фонди підтримки, а також сім'я, церква (відокремлена від держави), навчальні заклади (приватні), засоби масової інформації (недержавні), Інтернет, органи самоврядування, профспілки, різноманітні громадські недержавні неурядові організації від об'єднань у справі захисту прав споживачів до організації самопомоги для алкоголіків та наркоманів».¹⁸

Отже, якщо в урядових комунікаціях розуміння своєї аудиторії розмите, то і направлені меседжі не знаходять своїх адресантів, у результаті чого відбувається одностороння комунікація, що не передбачає якісного діалогу у зв'язках з громадськістю. Більшою мірою повідомлення від уряду набувають лише інформативного характеру, орієнтовані на широкий загальний та не видозмінюються в залежності від того, кому направлений меседж. Розділення аудиторій на різні сегменти дозволяє вивчити свою аудиторію, підходити з розумінням до особливостей кожного з них, обирати доцільний «tone of voice». Неправильне визначення цільової аудиторії, або взагалі ігнорування необхідності цього процесу призводить до таких наслідків, як низький рівень комунікації, довіри до уряду та впроваджених ініціатив. Нерозуміння своїх інструментів впливу на урядові процеси, як вони на практиці можуть долучатись до процесу державотворення, призводить до зневіри громадськості.

1.2. Досвід України в налагодженні урядових комунікацій з громадськістю

Як і в більшості країн світу, система державного управління України функціонує в умовах вдосконалення політичної комунікації та покращення технологій комунікативної взаємодії. За умови збільшення кількості суб'єктів

¹⁸ Цвих В. Групи інтересів, їх інститути та організації в громадянському суспільстві / В. Цвих // Людина і політика. — 2002. — № 3. — С. 33–46.

політико-управлінського процесу постає необхідність і в якісному аспекті їх взаємозв'язку. Прослідковується важливість як диверсифікації джерел інформації, так і удосконалення технічного забезпечення діяльності влади і громадян. Найбільш значущою стає готовність і здатність органів державної влади використовувати ефективні механізми взаємодії з громадськістю. Як безпосередньо з залученням громадських організацій, так і опосередковано через мас-медіа. Тобто, «запорукою ефективності державно-управлінської діяльності в постіндустріальному суспільстві має стати така комунікативна політика держави, яка б сприяла реалізації функціональних повноважень органами державної влади та налагодження ефективних форм взаємодії з інститутами громадянського суспільства».¹⁹

Інформація ж є головною складовою цього процесу взаємодії та відіграє значущу роль у політичному просторі як елемент взаєморозуміння, консолідації суб'єктів політики, відображення інтересів суспільних груп як всередині окремої країни, так й інших держав в міжнародній спільноті. «Відповідно до ч.1 ст.12 Закону України “Про інформацію”, інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. Відповідно до ст.14 названого закону визначені і види інформаційної діяльності, де взяті за основу інформаційні процеси, які здійснюються під час інформаційної діяльності, а саме: одержання, використання, поширення та зберігання» (Див. рис.1.1)».²⁰

¹⁹ Козаков В. М. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії: монографія / [В. М. Козаков, О. В. Рашковська, В. А. Ребкало, Є. О. Романенко, І. В. Чаплай]. — Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. — 288 с. — Бібліогр. : с. 267–287. — (Серія “Публічне адміністрування”; вип. 1).

²⁰ Закон України “Про інформацію” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — Ст. 650.

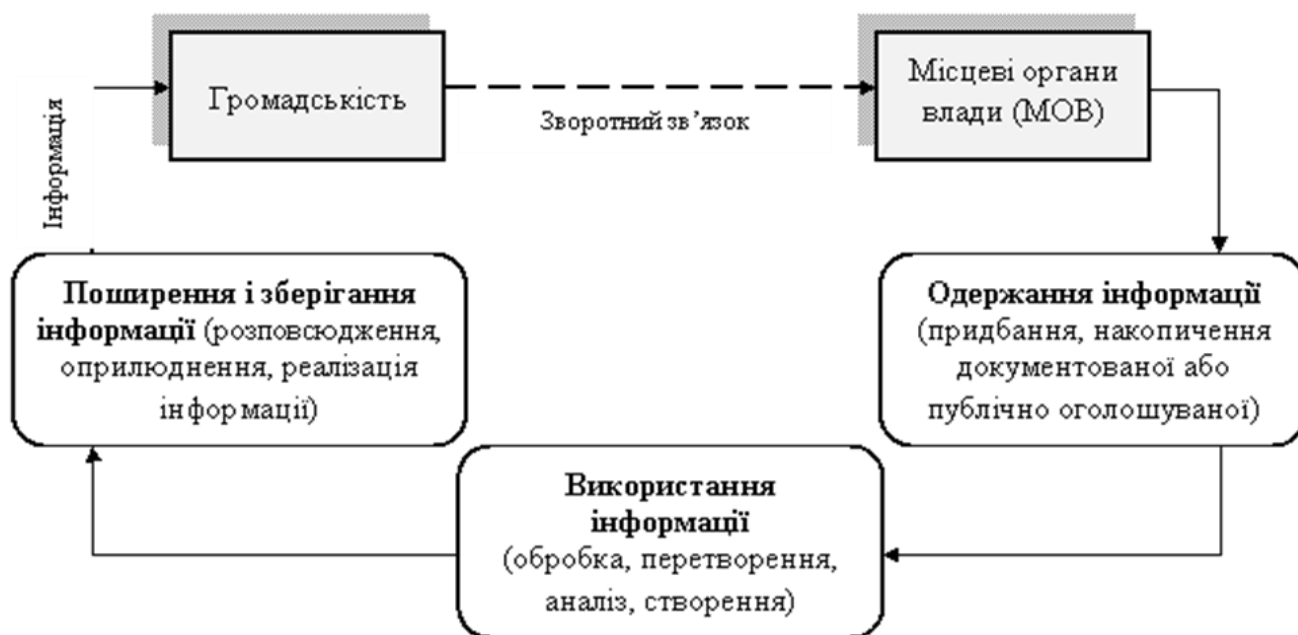

Рис. 1.1. Складові інформаційного блоку механізму комунікативної діяльності місцевих органів влади

В Україні Указом Президента України від 26 лютого 2016 року “Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні” затверджена національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки,²¹ метою якої є створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства, налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами державної влади, органами місцевого самоврядування на засадах партнерства, забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина, задоволення суспільних інтересів з використанням різноманітних форм демократії участі, громадської ініціативи та самоорганізації.

Дослідниця Оксана Шпортко вважає, що «найважливішою умовою існування демократії є публічність політики, тобто гласність і відкритість будь-якої політичної дії. Це обумовлено тим, що громадяни мають право знати про дії та наміри політичних сил, органів державної влади, впливати на процеси створення і реалізації законів, якість роботи державного апарату, рівень

²¹ Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020рр. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/682016-19805>

освіченості і громадянської самосвідомості політиків, які приймають політичні рішення. Так вони можуть реалізувати задекларовану державою тезу про те, що український народ є господарем своєї країни».²²

Тенденція одержавлення суспільства, яка зумовлює його протистояння з державними структурами в Україні потребує змін. А саме, зміщення акценту на створенні підґрунтя для усупільнення держави, яка має бути наповнена іншою якістю — правової, соціальної держави, чого можна досягнути завдяки раціональному консенсусу, а не силовій боротьбі та конфліктам. Так, на думку В. Безродної, «...формування громадянського суспільства є складовою частиною загальносвітового процесу модернізації, тобто переходу від традиційного суспільства до сучасного. Громадянське суспільство виникає в результаті ускладнення і диференціації соціальної системи в цілому — як складний організаційний комплекс, який посилює її стійкість та адаптаційні можливості. Відповідно часові рамки формування громадянського суспільства і способи здійснення цього процесу детермінуються типом модернізації».²³

Валентин Малиновський, у своїй роботі про державне управління, запропонував такі «форми розповсюдження інформації про діяльність органів державного управління, а саме :

- випуск і поширення інформаційних бюлетенів, прес-релізів, оглядів, фото-відеоматеріалів, інформаційних збірників, експрес-інформації;
- проведення прес-конференцій, брифінгів, політичних діалогів, телевізійних дебатів, “круглих столів“, прес-клубів, інтерв’ю з керівниками органів державної влади;
- підготовка і проведення теле- і радіопередач; забезпечення публікацій (виступів) у ЗМІ керівників або інших відповідальних працівників органів державної влади;

²² Шпортько О. Поле публічної політики / О. Шпортько // Політичний менеджмент. — 2010. — № 5 (44). — С. 90–96.

²³ Безродна В. І. Особливості формування громадянського суспільства в процесі політичної модернізації України: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / В. І. Безродна; Одес. нац. юрид. акад. — Одеса, 2003. — 16 с.

- створення архівів інформації про діяльність органів державного управління;
- розміщення WEB-сторінок в мережі Інтернет про орган влади та його діяльність;
- інші форми поширення офіційної інформації, що не суперечать чинному законодавству».²⁴

В постмодерній Україні, яка успадкувала сильні тоталітарні традиції радянської доби, де поняття службової або державної таємниці і досі є органічними складовими публічного управління, що не дає можливості змінити його на гнучку, ефективну та відповідальну систему реалізації інтересів та потреб суспільства, коли розвиток громадської ініціативи стоїть на першому місці. Тому громадяни з активною позицією при зверненні до будь-якого з органів державної влади стикаються з «бюрократичним супротивом», задля ускладнення процесу отримання потрібного запиту, що призводить до зниження авторитету та рівня довіри до органів державної влади. Як наслідок, така комунікація органів державного управління має одолінійний зв'язок, що йде від влади до народу та позначається на стабільності функціонування держави (Див. рис.1.2).

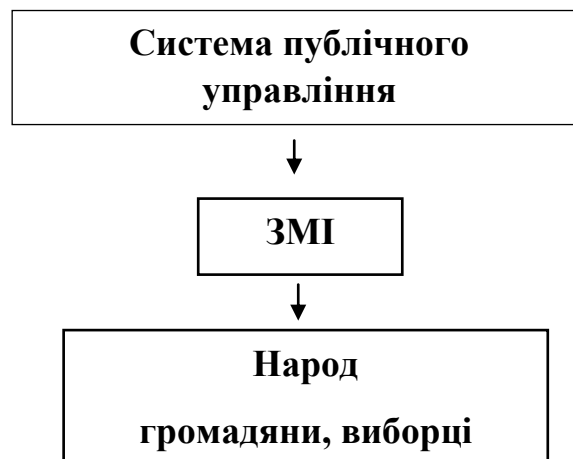

Рис. 1.2 Модель односторонньої комунікації органів публічної влади управління з громадянами

²⁴ Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб / В. Я. Малиновський. – Луцьк : Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 2000. – 558 с.

Оцінку стану взаємодії державних органів та громадянського суспільства дає О. Соснін. Він вважає, що «унаслідок нерозвиненості інформаційно-комунікативного середовища й інформаційного законодавства у населення досить швидко виникло неминуче усвідомлення брехливості й неспроможності влади реформувати всю систему. Оскільки без належної освітньої підготовки, лише проголошуючи гасла ліберальних реформ, країна не могла легко здолати успадковані традиції тоталітаризму, знищивши багатовікове коріння його ідеї. Ця ідея глибоко засіла у свідомості майже кожного українця, заважаючи йому думати самостійно. Тож багато хто з нас, не вміючи жити в умовах свободи, подарованої долею, не в змозі побачити навіть джерела труднощів».²⁵

Є інша точка зору, а саме, що «така проблема полягає навіть не в інформуванні, а в невмінні сторін чути одна одну, в першу чергу це стосується влади. Досвід проведення консультацій з громадськістю, а це громадські слухання, обговорення, круглі столи та інші заходи, в тому числі й електронні консультації, свідчить, що механізмів опрацювання пропозицій органом влади фактично не існує»²⁶ — зазначає Н. К. Дніпренко.

Наприклад, візьмемо до уваги дані опитування «Рівень поінформованості населення України про реформи, оцінка впливу реформ на особисте становище громадян», яке було проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 21 по 27 червня 2018 року в усіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Опитано 2021 респондента віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Результати опитування «засвідчують загалом невисокий рівень обізнаності громадян з реформами у різних сферах. Так, частка громадян, які засвідчили, що «знають багато», коливається від 10-11% – у випадку реформи системи охорони здоров'я та децентралізації, до 2% – у випадку реформи фінансового сектору. Натомість, більшість опитаних "нічого не знає" про

²⁵ Соснін О. Інформаційно-комунікативна компетентність громадянина в процесах формування громадянського суспільства / О. Соснін // Віче. — 2012. — № 20. — С. 34–45.

²⁶ Дніпренко Н. Приклади комунікативних технологій / Н. Дніпренко // Комунікація: влада — медіа — суспільство: науково-практичний збірник. — К.: Вид-во "ВПК Експрес Поліграф", 2012. — № 2. — С. 86–94.

реформу фінансового сектору (72%), реформу управління державною власністю (66%), дерегуляцію та розвиток підприємництва (64%), реформу державного управління (62%), податкову реформу (57%), програму енергонезалежності та реформу енергетики (56%). Близько половини респондентів (51-49%) "нічого не знають" про реформу національної безпеки та оборони і реформу сільського господарства. Близько 40% опитаних «нічого не знають» про реформу правоохоронної системи та судову реформу, близько 30% – про оновлення влади та люстрацію, реформи освіти і поліції, децентралізацію та реформу місцевого самоврядування. Найменше виявилося тих, хто нічого не знає про реформу системи охорони здоров'я ("нічого не знають" про неї лише 13% респондентів)» (Див. рис.1.3).²⁷

Рис.1.3. Оцінка респондентами рівня своєї поінформованості про реформи та дії у певних сферах

²⁷ «Рівень поінформованості населення України про реформи, оцінка впливу реформ на особисте становище громадян» [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://razumkov.org.ua/uploads/socio/2018_10_reformy.pdf

Враховуючи попередні дані, важливість посилення впливу громадянської комунікації на демократизацію державного управління в Україні має зумовлювати собою, «розділення політичної комунікації (зокрема міністрів як політичних фігур) та державної урядової комунікації, завдання якої — роз'яснювати суть роботи тієї чи іншої урядової структури, суть реформ, а також отримати оцінку цієї діяльності і таких реформ від суспільства та донести цю оцінку до осіб, які формують і ухвалюють державні рішення, забезпечити врахування думки суспільства»²⁸ — як зазначають розробники Концепції реформи урядових комунікацій за фінансової підтримки Великої Британії.

У вересні 2018 року на «Національному форумі фахівців органів виконавчої влади з питань комунікацій з громадськістю: інновації для участі громадськості у прийнятті рішень» дослідник Королько В.Г. прочитав лекцію на тему «Політичні режими влади та моделі комунікацій з громадськістю: український досвід та потреби трансформації». У своєму виступі автор зауважив, що «комунікаційні зусилля політичних режимів були і багато в чому продовжують уявляти собою своєрідний додатковий атрибут колишнього адміністрування, що залишається в межах моделі односторонньої комунікації». Тобто, в залежності від політичного режиму в країні, комунікація видозмінюється, набуває різних форм взаємодії. Дійсно, за останні шість років «помітним став перехід до моделей двосторонньої комунікації з громадськістю, з більшою чи меншою мірою використання на практиці принципів асиметричності-симетричності» - зазначив автор.

Зважаючи на це, позитивний та негативний досвід у зв'язках з громадськістю став підґрунтям для існуючої моделі комунікації в державі, яка ще потребує доопрацювання. Долати елементи асиметричності, одностороннього інформування громадськості, переходити до репутаційного менеджменту — все це є тими завданнями та цілями, завдяки яким вдасться

²⁸ Літвінов О. В. Досвід проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади в Україні / 285 О. В. Літвінов // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронне наукове фахове видання. — 2010. — Вип. 1. — С. 3.

здійснити перехід від режиму доступної влади до комунікативної. На даному етапі виникає необхідність в пошуку новітніх стратегій розвитку урядових комунікацій з громадськістю в Україні.

1.3. Пошук нових ініціатив в умовах розвитку цифрових технології та їх можливостей

Розвиток цифрових технологій дає безліч можливостей для пошуку та запровадження нових ініціатив, які сприяють покращенню комунікації державного управління та виводять її на новий рівень демократичного суспільства. Як зазначають Е. Афонін, Л. Гонюкова, Р. Войтович, «має бути вироблено спеціальну інструкцію залучення громадянського сектору до надання управлінських послуг, визначено перелік правил, що супроводжуватимуть регуляторну діяльність у сфері надання 216 управлінських послуг, яка при цьому набуде прозорості, а державні службовці нестимуть відповідальність за свої рішення».²⁹

В контексті впровадження громадянської комунікації, демократизації державного управління має сприяти і процес реалізації всіх вимог функціонування електронного уряду (e-Government). Як зазначають О. Хмара, О. Кіфенко, О. Тимченко, «електронний уряд — вже давно пройдена реальність не тільки для таких далеких країн, як Сінгапур, США, Великобританія чи Швеція. До речі, сьогодні в демократичних країнах не тільки концептуально визначені змістовні та багатофункціональні особливості електронного управління (e-Governance), а й вже практично впроваджуються її принципи, методи та технології».³⁰

Приєднання України до міжнародної Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд” (OGP-ініціативи) стало важливим показником української влади світовій

²⁹ Афонін Е. А. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова, Р. В. Войтович. — К.: Центр сприяння інституц. розвитку держ. служби, 2006. — 160 с.

³⁰ Хмара О. Електронний уряд Януковича вже 10 років як паперовий [Електронний ресурс] / О. Хмара, О. Кіфенко, О. Тимченко. — Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2013/02/19/6983815/>

спільноті до готовності руху в демократичному напрямку. Започаткована вона була у вересні 2011 року з метою найповнішого впровадження стандартів відкритості та прозорості дій влади.

Аналізуючи вагомі кроки на шляху впровадження урядом OGP-ініціативи, як вважають О. Хмара, О. Кіфенко, О. Тимченко, «в Україні ще існують чотири ключові загрози:

1) відсутній ефективний механізм координації між урядовими органами, відповідальними за OGP-ініціативу, а також між урядом і неурядовими організаціями — при Кабміні утворено Координаційну раду з питань реалізації в Україні Ініціативи Партнерство “Відкритий Уряд”, яка має відповідний мандат повноважень, проте не має достатньої спроможності ним розпоряджатися;

2) незадовільна якість прийнятих законодавчих актів — розроблені проекти актів часто недосить враховують, а іноді прямо суперечать міжнародним стандартам, що діють у відповідній сфері регулювання;

3) обмеженість бюджетних коштів на впровадження ресурсу “електронне врядування”, а чи доходять до кінцевих отримувачів виділені кошти на розробку електронних систем — невідомо;

4) неможливо виконати план у встановлені терміни — висока забюрократизованість процесу прийняття рішень зумовлює суттєві часові відставання у їх виконанні».³¹

Також необхідно розглянути “метод оцінка впливу” та його основних складових, як пріоритетний інструмент впровадження ресурсного потенціалу громадянської комунікації в процесі демократизації державного управління. Цей метод було започатковано для використання Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) — міжурядова організація 30 країн з розвиненою ринковою економікою. В даному випадку оцінка впливу

³¹ Хмара О. Електронний уряд Януковича вже 10 років як паперовий [Електронний ресурс] / О. Хмара, О. Кіфенко, О. Тимченко. — Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2013/02/19/6983815/>

розглядається у найширшому значенні, включаючи процес аналізу політики (оцінка впливу з метою вибору інструментів), оцінку інструментів політики під час підготовки законопроектів, а також оцінку чинних законів та програм. Можливість його практичного застосування регулятивних актів та найкращих практик «описано у межах “Регуляторної оцінки впливу (РОВ)””:

- РОВ має бути інтегрована у загальну систему розробки політики, не бути додатком на останній стадії прийняття рішень;

- потрібна максималізація політичної відданості. Це означає, що принципи проведення оцінки впливу дотримувалися під різними тисками. Ключовими елементами тут є звітність міністерств та міністрів щодо виконання поставлених перед ними завдань;

- обов’язки мають бути визначені і чітко розподілені. Це стосується урядовців, парламентарів та працівників адміністрацій. В адміністраціях працівники мають бути відповідальними за проведення РОВ, у той час як орган нагляду потрібен для забезпечення стабільності, якісного контролю;

- навчання є важливим елементом забезпечення працівників адміністрації необхідними технічними навичками та розумінням важливості/ цінності РОВ;

- аналітичні методи вимагають широкої сфери для застосування, в усі регуляторні акти мають бути включені також принципи витрат/вигод. Однак потрібно визнати, що в реальності існують певні обмеження щодо отримання даних і що необхідно інтегрувати та використовувати кількісні та якісні дані. Для забезпечення стабільності слід розробити рекомендації із застосування статистичних вимог до оцінки впливу;

- стратегії збору даних мають бути розвинені. Якісні дані необхідні для того, щоб досягнути якісної оцінки. Потрібно розробити стратегії отримання якісних даних за низьку ціну;

- зусилля проведення РОВ мають бути спрямовані на регулятивні акти, що мають важливий вплив, та на ситуації, де результати можуть досить суттєво вплинути на наслідки; інтегрованість у цикл політики. РОВ потрібно

розпочинати для того, щоб розробити широкий вибір альтернатив політики на противагу вже прийнятим рішенням;

— необхідно поширювати результати РОВ — і внутрішня, і зовнішня бюрократії, що можуть впливати на політику, мають отримати результати оцінки впливу для того, щоб виконувати свою роль у процесі розробки політики;

— слід застосовувати оцінку впливу до чинних та нових регуляторних актів. РОВ потрібно використовувати при перегляді чинних регуляторних актів для покращення систематизації цих переглядів, що також приведе до кращих результатів».³²

Отже, розвиток цифрових технологій дає безліч можливостей для пошуку та запровадження нових ініціатив, які сприяють покращенню комунікації державного управління та виводять її на новий рівень демократичного суспільства. Комунікаційні технології дозволяють перенести акцент на безпосереднє персональне спілкування громадян із державними органами, контактувати із відповідальними державними чиновниками для налагодження більш відкритого діалогу. Окрім цього, застосування соціальних мереж є потужним інструментом зв'язків з громадськістю, який завдяки зарубіжному та вже наявному українському досвіду, може вийти на новий рівень, з урахуванням попередніх помилок.

1.4. Висновки

Отже, у першій частині даної роботи наведено тлумачення основних термінів, що стали основою розуміння її суті, а також ті поняття та дефініції, які частіше за інші використовуються в ній. У подальших розділах також подаватимуться певні дефініції, але більш вузької смислової сфери їх використання.

³² Оцінка впливу як засіб удосконалення інструментів політики (пер. з англ.) Ресурсний центр розвитку громадянських організацій "Гурт". — К.: "Видавничий дім" КМ "Академія", 2007. — 76 с.

Визначивши понятійно-категоріальний апарат комунікації, політичної комунікації та державної урядової комунікації, громадської та громадянської комунікації, їх відмінності та спільне, не виникає сумнівів в пріоритетній ролі та значенні урядових комунікацій для демократизації влади в суспільстві. В процесі дослідження досвіду України в налагодженні урядових комунікацій з громадськістю було визначено, що панує непряма, а, як наслідок, слабка комунікативна взаємодія з громадськістю. Переважно, увага приділяється інформуванню, хоча це є меншою складовою комунікацій. Інформація від уряду подається у складній формі, з притаманним урядовим комунікаціям «канцеляризмом», який не застосовується аудиторією у житті. Тим самим, комунікаційний бар'єр, «різні мови» та важке сприйняття повідомлення призводить до нерозуміння суті та його відторгнення, або навіть у найгіршому з варіантів - негативних вражень та ворожих намірів.

Під час впровадження будь-яких змін, громадянському суспільству потрібно чітко розуміти інформацію, яку хоче донести уряд та як можна застосувати ці дані в повсякденному житті. Виникає необхідність в удосконаленні механізму регулювання процесу обміну інформацією. Налагоджування ефективного зворотнього зв'язку, а не тільки інформування населення, посприяє впровадженню принципу партнерської взаємодії. Впровадження стандартів інформаційного обміну між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськістю та ЗМК – є важливою умовою демократичної державної комунікативної політики.

У процесі пошуку нових ініціатив в умовах розвитку цифрових технологій та їх можливостей з'явилась необхідність в детальному аналізі ініціативи «Відкритий Уряд», як показника української влади світовій спільноті до готовності руху в демократичному напрямку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНІЦІАТИВИ «ВІДКРИТИЙ УРЯД» УКРАЇНИ

2.1. Мета, цілі та зміст Ініціативи

20 вересня 2011 р. «у рамках сесії Генеральної Асамблеї ООН 8 країн-засновниць (Бразилія, Сполучені Штати Америки, Індонезія, Мексика, Норвегія, Філіппіни, Південно-Африканська Республіка, Сполучене Королівство) започаткували міжнародну Ініціативу «Партнерство «Відкритий Уряд» (далі - Ініціатива), підписавши Декларацію Партнерства³³. Президент України взяв участь в інавгураційній церемонії Ініціативи у м. Нью-Йорку та підтвердив готовність України приєднатися до зазначеної Ініціативи».³⁴

«Партнерство «Відкритий Уряд» - багатостороння міжнародна ініціатива, що покликана об'єднати зусилля урядів та громадянського суспільства для створення позитивних змін у житті громадян».³⁵ Деталі змісту та цілей Ініціативи прописані в Декларації Партнерства, яка базується на чотирьох ціннісних аспектах, що виступають основою зазначених зобов'язань. Тим самим, країни-учасниці, що підписали дану Декларацію та приєдналися до «Партнерства «Відкритий Уряд» зобов'язуються виконувати наступні пункти:

1. Підвищити доступність інформації про діяльність уряду

- сприяти розширенню доступу до інформації та розкриттю інформації про діяльність уряду на кожному рівні влади;
- активізувати зусилля щодо систематичного збору та публікації даних про державні витрати та результати діяльності для важливих державних послуг й заходів;

³³ Декларація відкритого уряду [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/partnerstvo/deklaratsiya-pvu.pdf>

³⁴ Про Ініціативу [Електронний ресурс] // Урядовий портал – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/partnerstvo-vidkritij-uryad/koordinacijna-rada>.

³⁵ Партнерство «Відкритий Уряд в Україні»: План дій 2018 – 2020 [Електронний ресурс] // UNDP. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/Ukraine-OGP-Action-Plan-2018-2020.html.

- своєчасно активно надавати важливу інформацію, включаючи необроблені дані, у форматах, які громадськість може легко знаходити, розуміти та використовувати, та у форматах, що сприяють повторному використанню;
- забезпечити доступ до ефективних засобів правового захисту, в тому числі шляхом ефективного нагляду за процедурою звернення до суду;
- сприяння відкритого доступу громадянського суспільства до публічних даних, а також сприяння взаємодії державних інформаційних систем;
- працювати з відгуками від громадськості для виявлення найбільшої цінності для них, і максимально враховувати такі відгуки.

2. Підтримка участі громадян

- участь громадськості без дискримінації у прийнятті рішень та формуванні політики, включаючи повну участь жінок;
- формулювання політики та прийняття рішень більш прозорими, створивши та використовуючи канали для виклику суспільних зворотних зв'язків та поглиблення участі громадськості у розробці, моніторингу та оцінці діяльності уряду;
- забезпечити здатність некомерційних організацій та організацій громадянського суспільства діяти так, як це відповідає зобов'язанням щодо свободи вираження поглядів, асоціацій та поглядів;
- сприяти створенню механізмів для забезпечення більшої співпраці між урядами, організаціями громадянського суспільства та бізнесом.

3. Дотримання найвищих стандартів професійної доброчесності у всіх адміністраціях

- високі етичні стандарти та кодекси поведінки державних чиновників;
- мати надійну антикорупційну політику, механізми та практику, забезпечуючи прозорість управління державними фінансами та державними закупівлями, зміцнюючи верховенство закону;
- підтримувати або встановити законодавчу базу для оприлюднення інформації про доходи та активи високопосадовців;

- надання інформації щодо діяльності та ефективності органів боротьби з корупцією та правоохоронних органів, а також про процедури звернення до таких органів, доступними для громадськості, дотримуючись конфіденційності конкретної правоохоронної інформації;
- посилення стримування від хабарництва та інших форм корупції в державному та приватному секторах, а також обмінюватися інформацією та досвідом.

4. Розширення доступу до нових технологій для відкритості та підзвітності

- використовувати нові технології для оприлюднення більшої кількості інформації таким чином, щоб люди могли зрозуміти, що роблять їхні уряди, та впливати на рішення;
- розробляти доступні та безпечні інтернет-простори як платформи для надання послуг, залучення громадськості та обміну інформацією й ідеями;
- залучення громадянського суспільства та бізнес-спільноти до виявлення ефективних практик та інноваційних підходів використання нових технологій;
- забезпечити підтримку та розвиток використання технологічних інновацій як державними службовцями, так і громадянами;
- публічно звітувати про дії, вжиті з метою реалізації цих принципів, консультуватися з громадськістю щодо їх виконання та оновлювати свої зобов'язання у світлі нових викликів та можливостей;
- бути прикладом та сприяти просуванню відкритого уряду в інших країнах шляхом обміну найкращими практиками та досвідом та зобов'язаннями, викладеними в цій декларації, на необов'язковій, добровільній основі;
- підтримувати ці принципи в міжнародній діяльності та працювати над розвитком глобальної культури відкритого уряду.

Члени вважаються офіційними учасниками після того, як вони розпочали консультації з організаціями громадянського суспільства для розробки Плану

дій. На початку цього процесу країнам-учасникам рекомендується створити механізм, який сприятиме постійним консультаціям з громадянським суспільством та можливостям громадського вкладу. Існує посібник³⁶, як офіційний документ, що описує ролі та обов'язки членів та дає вказівки щодо розробки цих Планів дій, в яких визначаються майбутні практичні кроки, які країни-учасниці будуть робити в рамках даної Ініціативи.

Підготовка Плану дій поділяється на декілька етапів.

Першим етапом є консультації. Залучення суспільства до розробки національного Плану дій - або, як мінімум, організованого громадянського суспільства - є одним з наріжних каменів Ініціативи. Зрештою, зміцнення відносин між громадянами, суспільством та владою є однією з цілей Партнерства. Враховуючи відповідні національні закони та політику, учасники погоджуються розробляти свої Плани дій у відповідності до таких принципів:

- Перед консультаціями країни оприлюднюватимуть детальну інформацію про процес громадських консультацій та терміни (як мінімум в Інтернеті);
- Країни будуть широко консультуватися з національною спільнотою, включаючи громадянське суспільство та приватний сектор; шукати різноманітне коло поглядів; публікувати короткий підсумок публічної консультації та всіх окремих письмових коментарів, доступних в Інтернеті;
- Країни здійснюватимуть діяльність з підвищення обізнаності щодо Ініціативи з метою посилення участі громадськості в консультаціях;
- Країни консультують населення з достатнім попередженням та за допомогою різноманітних механізмів - включаючи онлайн та особисті зустрічі - для забезпечення доступності можливостей для участі громадян;

³⁶ OGP-Participation-Co-Creation-Toolkit [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/06/OGP-Participation-Co-Creation-Toolkit.pdf>.

- Країни звітують про свої консультаційні зусилля як частину самооцінки, а незалежний механізм звітності також вивчить застосування цих принципів на практиці.

Другим етапом є робота з пропозиціями, існують чіткі прописані рекомендації, що слугують орієнтиром на шляху імплементації нововведень, такі як:

1. Приділяти достатньо часу, враховуючи особливість кожного з етапів, для виконання яких може знадобитись кілька циклів. Адже необхідно підготуватися, висловитись, дати людям час на відповіді, аналіз та обговорення пропозицій, надати зворотній зв'язок широкій спільноті.
2. Залучати не тільки активних членів спільноти. Якщо вже є налагоджена мережа організацій, з якими йде співпраця над однією з тем Ініціативи, залучити цих акторів є чудовою ідеєю, але варто не обмежуватись взаємодією тільки з ними. По-перше, геніальні ідеї можуть виникнути від акторів, які раніше не були залучені - зобов'язання щодо Ініціативи можуть охопити багато питань, які не завжди традиційно сприймаються як частина роботи з управління, як-от охорона здоров'я та освіта. По-друге, залучення громадян є основним принципом Ініціативи. По-третє, виключення може створити зайвий опір.
3. Не робити акцент лише на онлайн-консультаціях. Опублікувати проект плану дій в Інтернеті легко і чекати реакції громадськості, але не кожен громадянин є постійним відвідувачем урядових веб-сайтів. Обов'язково потрібно переконатись, що коли відбуваються онлайн-консультації люди знають про це. Має проводитись активна комунікаційна кампанія з залученням засобів масової інформації, власних каналів соціальних медіа, мереж партнерів громадянського суспільства та будь-яких інших засобів підвищення обізнаності населення, які можуть виявитись ефективними. Це також означає звернення до науковців, соціальних рухів, організацій, заснованих на

вірі, та бізнес-асоціацій, які можуть залучити в Ініціативу нові аудиторії на рівні громади.

4. Цінувати вклад, працювати з відгуками. Якщо люди коментують проект плану дій в Інтернеті або представляють свій власний набір зобов'язань, це може допомогти, як мінімум, підтвердити отримання такої інформації. Найкраща практика - надати чіткий відгук про коментар / пропозицію та повідомити людям, чи була пропозиція взята до уваги. Це також є хорошою практикою згуртувати весь громадський внесок та реакції та опублікувати їх задля прозорості.
5. Бути прозорими щодо процесу та строків. Процес має бути спроектований розумно, перебіг кожного етапу має бути опублікований в Інтернеті одразу. Це служить запобіжником безлічі зайвих питань і плутанини.

Третім етапом є створення Плану дій. Для громадянського суспільства дуже важливо стратегічно підготуватися до цієї фази:

- Стороні уряду визначається посадовець / агенція, яка взяла на себе роль у розробці та впровадженні зобов'язань щодо Ініціативи. Крім того, визначаються й інші реформатори, які могли б або повинні приєднатися до зусиль по реалізації Ініціативи, та провести аналіз, звідки може бути політична підтримка в уряді;
- Сторони громадянського суспільства скликають нараду основних учасників громадянського суспільства та обговорюють пріоритети та цілі політики у сфері відкритої влади. Важливо не обмежуватись тим, хто працює над прозорістю, підзвітністю участі, а включати до процесу більше спеціалізованих акторів;
- Щодо просвітницької роботи та партнерства, має йти активна співпраця з урядом, щоб процес консультацій та План дій були успішними. Часто організації громадянського суспільства мають більше досвіду консультацій та просвітницької діяльності, ніж їх державні партнери. Організація заходів із зацікавленими сторонами та урядом,

громадянським суспільством, приватним сектором та іншими ключовими суб'єктами для обміну інформацією про Ініціативу та сприяння обізнаності про ініціативу на місцевому, національному та / або регіональному рівні.

Після подання Плану дій починається *впровадження*. У рамках Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» на даний момент вже реалізовано три національні Плани дій. Перший План дій ПВУ в Україні на 2012-2013 роки був виконаний на 90%, а виконання другого на 2014-2015 роки сягає 83%».³⁷

Кінцевою метою Ініціативи є покращення якості управління, а також якості послуг, які отримують громадяни. А «в процесі виконання зобов'язань більша кількість урядів стає стійкішими, прозорішими, більш відповідальними та чуйнішими до своїх громадян. Для досягнення цих цілей виникає необхідність змінити норми та культуру, щоб забезпечити справжній діалог та співпрацю між урядами та громадянським суспільством».³⁸

Підсумовуючи вищезазначене, кожна з країн-учасниць, на основі зазначених цінностей та обов'язків в Декларації, розробляє індивідуальний План дій на два роки спільно з інститутами громадянського суспільства. Гарантуючи відкритість на кожному з етапів впровадження Ініціативи з активним залученням громадськості до даного процесу. Обов'язковою умовою реалізації є публікування звіту-самооцінки, який відображує результати, яких вдалось досягти по впровадженню цього Плану дій. Окрім цього кожна країна-учасниця має пройти незалежне оцінювання своєї діяльності в рамках Ініціативи.

³⁷ Партнерство «Відкритий Уряд в Україні»: План дій 2018 – 2020 [Електронний ресурс] // UNDP. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/Ukraine-OGP-Action-Plan-2018-2020.html

³⁸ Mission and Strategy [Електронний ресурс] // OGP – Режим доступу до ресурсу: <https://www.opengovpartnership.org/mission-and-strategy/>

2.2. Практичні кроки по реалізації Ініціативи

Ініціатива передбачає обов'язкові Плани дій від країн-учасниць, які є основоположними в процесі її реалізації. Вони створюються шляхом об'єднання сил уряду та громадянського суспільства, спільної роботи для визначення амбітних зобов'язань у цілому ряді питань. Практичні кроки на шляху реалізації Ініціативи прописані в Планах дій країн-учасниць. Зосередимо увагу на переліку заходів, що були закладені в останньому з Планів 2018 – 2020 років.³⁹

Першим практичним кроком було оголошення, опубліковане у грудні 2017 року, яке містило інформацію про старт збору ідей та пропозицій до нового Плану дій. Наступні два місяці відбувався збір поданих пропозицій всіх зацікавлених сторін, в тому числі й інститутів громадянського суспільства.

Другим практичним кроком було створення та розповсюдження ролика інформаційного характеру, безпосередньо про саму Ініціативу й підготовку Плану дій. Також був проведений вебінар «Партнерство «Відкритий Уряд» як можливість вплинути на порядок денний реформ» за участю Програми розвитку ООН в Україні та Ініціативного центру сприяння активності та розвитку громадського почину «Єднання».

Третім практичним кроком став публічний захід, проведений у квітні місяці 2018 року. В ньому прийняли участь органи виконавчої влади, члени координаційних рад, інститути громадянського суспільства, аналітичні центри, бізнес-асоціації та міжнародні партнери.

Четвертим практичним кроком стало голосування на веб-порталі <https://www.discuto.io/en> за найкращі ідеї для нового Плану дій. До уваги були винесені всі пропозиції, що відповідали цінностям Партнерства.

³⁹ Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд” у 2018—2020 роках [Електронний ресурс] // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1088-р – Режим доступу до ресурсу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/partnerstvo/plan_2018%20-%202020.pdf.

П'ятим практичним кроком стало інформування про перебіг реалізації Плану дій на Урядовому порталі та офіційній сторінці Ініціативи в Facebook.

Окрім цього, були задіяні такі форми розповсюдження інформації як випуск і поширення інформаційних бюлетенів. Один з них присвячений плану дій 2018-2020, де на чільній сторінці зазначені партнери проекту, розкрито зміст Ініціативи, цінності «Відкритого уряду» та кількість вже реалізованих проектів, внизу вказано посилання на сторінку в фейсбукі та урядовий портал. На звороті розписаний перелік запланованих дій нового плану та заохочення до прийняття участі у розробці плану дій, у вигляді Qr-коду, перейшовши за яким можна поділитись своїми ідеями та напрацюваннями. Враховуючи наповненість бюлетеня, де розміщена велика кількість інформації, він не виглядає перенавантаженим, а навпаки – гармонічним. Загалом, враження позитивне, дизайн приємний, подану інформацію хочеться читати, а його інтерактивна частина виділяється серед загальної картинки, не залишаючись непоміченою, що є важливим фактором в побудові діалогу зі своєю цільовою аудиторією, наскільки цього можна досягнути таким шляхом (Див. рис. 2.1).

Рис. 2.1. Інформаційний бюлетень OGP

Другий інформаційний бюлетень був присвячений консультаціям з громадськістю із заголовком «Пройдемо цей шлях разом». Описано кожний з етапів на шляху реалізації Ініціативи – ініціювання, планування, проведення, звітування та аналіз. Зокрема, розкрито процес взаємодії ОВВ та ІГС, внизу роз’яснення значення аббревіатур та Qr-код. Подана інформація є вичерпною, детальною та значно спрощує подальшу комунікацію з цільовою аудиторією (Див. рис. 2.2).

Окрім цього, створені інформаційні збірники, як ще одна форма розповсюдження інформації про діяльність державного управління. Наприклад, «План дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2018-2020 роках». Збірник складається з 46 сторінок, де детально розписані по блокам всі сфери, в яких буде проводитися робота, по пунктам зазначено конкретні плани, яким чином планується їх реалізація, хто відповідальний за ці кроки та коли буде проводитися оцінка та аналіз даних заходів (Див. рис. 2.3).

Рис. 2.3. Інформаційний збірник «План дій OGP Ukraine»

Наступний інформаційний збірник був присвячений розкриттю суті «Партнерства «Відкритий уряд», його цінностям, як можна приєднатись та як це працює. Окрім цього описані зобов'язання, методи оцінювання прогресу, календар для України та отримані відзнаки. Зокрема, зазначено як корелюються між собою дій під час впровадження Ініціативи та глобальні цілі ООН порядку денного 2030 (Див. рис. 2.4).

Рис. 2.4. Інформаційний збірник «Партнерство «Відкритий Уряд»

Дійсно, інформаційні бюлетені та збірники зроблені якісно, інформація подана вичерпна та доречна. Однак, доступ до цього роздаткового матеріалу є тільки у людей, які вже безпосередньо є учасниками ініціативи, широкій громадськості вони недоступні.

В рамках комунікаційної роботи по впровадженню Ініціативи було ініційовано проведення семінарів-тренінгів та "круглих столів" Департаментом інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України. Протягом стажування у відділі взаємодії з органами виконавчої влади

у сфері публічних комунікацій я брала участь в семінарі-тренінгу «Співпраця органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства в процесі формування та реалізації державної, регіональної політики» у місті Київ (Див. рис. 2.5).

Рис. 2.5 Семінар-тренінг OGP

Учасники дізналися більше, чому можуть виникати конфлікти та які вони мають етапи, як можна використати діалог для розв'язання конфліктів, що важливо врахувати під час організації діалогу та які комунікаційні навички потрібні для діалогу. Спільно працювали та отримували знання представники Чернігівської, Київської обласних і Київської міської держадміністрацій, а також інститутів громадянського суспільства з відповідних регіонів.

В рамках проекту було проведено і регіональні семінари-тренінги з питань співпраці органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства в процесі формування та реалізації державної, регіональної політики. Представники різних підрозділів облдержадміністрацій спільно з громадськими активістами з відповідних регіонів дізналися більше та попрактикувалися в організації процесу проведення публічних консультацій

(ініціювання консультацій, визначення стейкхолдерів та зручних для них формальних і неформальних форматів обговорень, обрання каналів комунікації в процесі консультацій, звітування та аналіз результатів).

Кількісні показники семінарів-тренінгів 2019 році з питань співпраці органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства в процесі формування та реалізації державної, регіональної політики, які організували Департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів сягають таких позначок - *24 дні, 12 міст і понад 600 учасників з обласних держадміністрацій та громадського сектору усіх регіонів України.*

Крім того було організовано круглий стіл Координатором проектів ОБСЄ в Україні, Департаментом інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів #депком, Мін'юсту, Національного Демократичного Інституту та Офісу Ради Європи в Україні на тему «Законопроект про публічні консультації: демократичні стандарти відкритості у прийнятті рішень», де мені пощастило бути присутньою під час обговорення ключових положень у рамках доопрацювання «Про публічні консультації».

Департамент інформації та взаємодії з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів, Офіс Ради Європи в Україні і Лабораторія законодавчих ініціатив із залученням представників Київська Громадська Платформа організували «Майстерню Майбутнього». На початку учасники ознайомилися зі стандартами Ради Європи у сфері розвитку громадянського суспільства та громадської участі. Також були презентовані результати моніторингового дослідження реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства на 2016 – 2020 роки, проведеного Лабораторією законодавчих ініціатив. Відбулося 3 етапи обговорення: фаза критики (проблемні питання), візійна фаза (бачення майбутнього) і фаза реалізації (кроки з реалізації Стратегії у 2020 році та подальшого формування державної політики у цьому напрямку), результати були опубліковані у мережі фейсбук на офіційній сторінці Ініціативи та сформовані у таблиці (Див. рис. 2.6).

Пріоритет (1-5)	ФАЗА 1. Проблеми	ФАЗА 2. Мріння	термін реалізації	ФАЗА 3. Планування	Напрямок Стратегії
	проблеми питання для розвитку громадянського суспільства і що завважало їх вирішити в рамках діючої стратегії	Варіант вирішення проблеми конкретні заходи по вирішенню цієї проблеми		захід до плану Стратегії	
	Немає чітко визначених на законодавчому рівні процедур для реалізації ідей громад				
	Немає чітко визначених повноважень різних суб'єктів громадянського суспільства				
4	Форми та методи взаємодії влади і громади є застарілими	Втілення програми навчання представників НУО формам та методам взаємодії з органами влади та процесів державотворення	В 2020 році	Розробити методологію, навчальні плани програм навчання представників НУО Подання пропозицій до нац. агентства держ. служби щодо наванчання за фіджетні кошти в НАДУ представників НУО Подати пропозиції до бюджету 2021	
	Відсутність закону про національний фонд сприяння розвитку громадянського суспільства				
	Не закріплені в законі про місцеве самоврядування процедури використання інструментів місцевої демократії	Створення Хабів, центрів, діалогових майданчиків, де будуть відбуватись двосторонні діалоги Спільне вирішення точкових питань від ініціативи до реалізації	В 2020 році	Розробити положення про створення мультифункціональних культурних центрів, затвердити його в Кабміні Провести моніторинг зацікавлених сторін в створенні Хабів Розробка методології залучення громадськості до Хабів або мультифункціональних культурних центрів для вирішення точкових питань від ініціативи до реалізації	
1	Недовіра між владою та НУО				
	Відсутній примусовий механізм за невиконання ініціатив громади				
	Низький рівень довіри мешканців до діяльності ГО				
	Відсутність бажання використання нових інструментів участі органами влади				
3	Відсутність послідовної та ефективного комунікації між ОБ та НУО	Стимулювання представників НУО йти на посади органи влади Додання експерти від НУО до процесу формування бюджету на всіх рівнях	В 2020 році	Формування громадських та експертних рад, залучення їхніх представників до процесу розробки та прийняття бюджету	
	Відсутність взаємодії з місцевими органами влади				
	Відсутність майданчиків для реалізації ініціатив НУО				
	Несприятливі законодавчі умови для роботи органів ОСН				
	Відсутність закону про громадські ради з розширеними повноваженнями та відповідальністю обох сторін	Програма навчання представників НУО і органів влади інструментам участі на постійній основі з практичним застосуванням Передбачити в державному бюджеті кошти на програму навчання Програма по обміну досвідом та практичній кейси, реалізовані в різних регіонах(спієрація) Передбачити посадових осіб в різних органах влади на місцях	В 2020 році	Впровадити механізм інформування НУО про існуючі міжнародні програми обміну досвідом та різноманітні конкурси й гранти Звести в штатний розклад посадовців, які будуть працювати на місцях, відповідальних за комунікацію з органами влади	
2	Слабкий розвиток е-демократії в сільській місцевості				
	Відсутність майданчиків для навчання представників НУО, обміну досвідом, в тому числі за державні кошти				
	Влада не розглядає НУО як партнерів				
	Орієнтованість громадських організацій на донорів, а не на потреби громади				
	Недосконала законодавча база щодо регламентації по залученню громадянського суспільства до процесу прийняття рішень	Прийняття закону про громадські ради з розширеними повноваженнями та відповідальністю обох сторін Постанова Кабінету Міністрів про створення мультифункціональних центрів, хабів, осередків, законодавча база для них Нова редакція закону про ОСН №2466 Визначення в законі про місцеве самоврядування процедур організації та проведення загальних зборів, громадських слухань, місцевих ініціатив Закон про національний фонд сприяння розвитку громадянського суспільства Проект закону про загальні збори жителів за місцем проживання №2467 Внесення змін до закону про громадські об'єднання та державну службу з чіткими процедурами та відповідальністю сторін за реалізацію прийнятих рішень	З 2021 і протягом 5 років	Подати законодавчу ініціативу або проект закону на обговорення в громадську раду при Мініст. для внесення в план консультації з громадськістю в Мініст.	

Рис. 2.6. Результати «Майстерні Майбутнього»

Департамент інформації та взаємодії з громадськістю Секретаріату КМУ запросив в кінці 2019 року на нараду представників органів виконавчої влади, державних установ, інститутів громадянського суспільства та міжнародних організацій. Для того, щоб разом з партнерами, які беруть участь у впровадженні Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», обговорити деталі перебігу реалізації. Загалом 10 заходів плану дій виконуються з дотриманням визначених строків, однак 7 заходів плану дій виконуються з певним відставанням. Тому учасники зустрічі також обговорили проблемні питання, що виникли під час виконання зобов'язань, та можливі шляхи їх вирішення.

Окрім цього, було проведено й неформальний захід в Клубі Кабінету Міністрів України – воркшоп-гру про модель ефективної взаємодії між органами виконавчої влади та інститутами громадянського суспільства. Учасники спільно працювали над тим, щоб краще розуміти інтереси та потреби один одного та мати навички долати «крокодилові річки» між ними у

майбутньому. Цікавий підхід до організації заходу в уряді, де було задіяно неформальні атрибути в процесі події, такі як – надувні крокодили (Див. рис.2.7).

Рис. 2.7. Неформальний захід OGP

Однозначно, хочу зауважити позитив нестандартного підходу, в результаті якого зменшується «формалізм» з боку урядових структур та дозволяє вийти на новий рівень діалогу з громадськістю.

Значна увага також приділяється і обговоренням в середині команди про можливі шляхи покращення взаємодії з громадськістю за наявних умов. Департамент інформації та взаємодії з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів продовжує співпрацю з багаторічними партнерами від громадськості та міжнародних організацій. В лютому місяці 2020 року було проведено продуктивні робочі зустрічі для напрацювання пропозицій, як зробити процес

розроблення нового плану відкритим та учасницьким, а також обговорення проблемних питань в реалізації Ініціативи.

24 лютого була проведена урочиста церемонія підписання Меморандуму про стратегічне партнерство з розбудови механізму перевірки інформації про кінцевих бенефіціарних власників та створення першої Транснаціональної електронної лабораторії представниками органів державної влади, громадських та міжнародних організацій. Меморандум окреслює основні напрями співпраці для створення дієвого механізму проведення перевірки достовірності інформації про кінцевих бенефіціарних власників в Україні та напрацювання «глобального підходу» до механізму верифікації відповідної інформації. Одним із ініціаторів та підписантів Меморандуму є Олеся Архипська – менеджер урядово-громадської ініціативи «Разом проти корупції», співголова Координаційної ради з реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» (Див. рис. 2.8).

Рис. 2.8. Урочиста церемонія підписання меморандуму

Співпраця з молоддю та просвітницька діяльність в галузі урядових процесів сприяє як покращенню рівня обізнаності, так і побудові довіри до

влади серед молодого населення. Популяризування ідей відкритого уряду через ініціювання зустрічей зі студентами є одним з тих інструментів комунікації, що мають довгострокову перспективу та вплив. Одним з таких заходів, є екскурсія студентів з Європейського університету Будинком Уряду та зустріч з керівником проекту Дія Мстиславом Баніком, який презентував яким чином згаданий проект спрощує комунікацію українців з державними органами.. Також студентам було запропоновано скористатися можливістю стажування в Секретаріаті Кабінету Міністрів, яку запроваджено з ініціативи Державного секретаря Кабінету Міністрів (Див. рис.2.9).

Рис. 2.9. Студенти Європейського університету з Мстиславом Баніком

У зв'язку з пандемією COVID-19 строк подання ідей до нового плану дій з впровадження Ініціативи в Україні продовжено попередньо до 1 серпня 2020 року. Враховуючи зазначене, громадськості пропонується скористатись google-формами для озвучення своїх ідей, зважаючи на те, що заходи плану дій мають

бути спрямовані на: забезпечення доступу до публічної інформації, посилення участі громадськості у прийнятті рішень, забезпечення підзвітності органів влади, розвиток технологій та інновацій для забезпечення прозорості та підзвітності. Під слоганом «#ЗалишайсяВдома та подавай ідеї до нового плану дій онлайн» (Див рис.2.10).

Пропозиції до плану дій із впровадження Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд" у 2020 - 2022 роках

Пропонуємо долучитись до підготовки нового плану дій, подавши пропозиції щодо заходів, які будуть спрямовані на:

забезпечення доступу до публічної інформації;

посилення участі громадськості у прийнятті рішень;

забезпечення підзвітності органів влади;

розвиток технологій та інновацій для забезпечення прозорості та підзвітності.

Подати пропозиції до плану дій можна до 1 липня 2020 року.

Рис. 2.10 Google-форма OGP Ukraine

Варто зазначити оперативність адаптування комунікацій з громадськістю в умовах карантину, спричиненого епідеміологічною ситуацією, через поширення вірусу COVID-19 у світі, в тому числі і в Україні. За цей час було проведено 9 онлайн-зустрічей, в тому числі із застосуванням Zoom, станом на 4 травня (Див. рис. 2.11).

Рис. 2.11. Онлайн-захід OGP Ukraine

Що стосується наступної форми розповсюдження інформації про діяльність органів державного управління – прес-релізів, оглядів, фото-відеоматеріалів, вони публікуються на офіційній сторінці Ініціативи в мережі фейсбук. Детальніше ознайомлення та оцінка цих матеріалів буде проведене в контент-аналізі.

Кожний з зазначених кроків вже, сам по собі, є гарним інфо-приводом для поширення серед громадськості, як частина міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд». Ділитись не тільки результатами, але і намірами, практичними кроками в процесі реалізації Ініціативи є ключовим аспектом для переходу від інформаційного до діалогового стилю комунікації зі своєю цільовою аудиторією.

2.3. Проміжні результати запровадження цієї Ініціативи в життя

З моменту приєднання України до Ініціативи були розроблені та реалізовані три Плани дій за участю інститутів громадянського суспільства. Результати, які публікуються і поширюються в ЗМІ та інших каналах комунікацій виглядають наступним чином:

«Реалізація планів дій дала змогу виконати ряд завдань, зокрема:

- впровадити державне фінансування політичних партій;
- відкрити доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років;
- запровадити надання доступу до публічної інформації у формі відкритих даних;
- запровадити електронну систему подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- розпочати функціонування Єдиного веб-порталу використання публічних коштів;
- передбачити можливість подання електронних звернень громадян, а також електронних петицій;
- розпочати впровадження міжнародних стандартів Ініціативи з прозорості видобувних галузей та Ініціативи з прозорості інфраструктури;
- започаткувати проведення перевірки інформації про кінцевих бенефіціарних власників.

Найважливішим досягненням є електронна система публічних закупівель “ProZorro” - відкритий ресурс, який забезпечує вільний доступ до інформації про електронні тендерні торги. Під час проведення 7 грудня 2016 р. Глобального саміту Партнерства “Відкритий Уряд” у м. Парижі електронну систему публічних закупівель “ProZorro” визнано переможцем третьої щорічної премії “Open Government Awards 2016”. Крім того, Україна стала першою країною у світі, яка приєдналася до Глобального реєстру бенефіціарних власників компаній».⁴⁰

Однак, дані перемоги не знаходять широкого поширення серед цільової аудиторії як досягнень в процесі реалізації Ініціативи. Їх популяризація серед громадськості відбувається або самостійно, окремо від реалізації Ініціативи, або

⁴⁰ Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд” у 2018—2020 роках [Електронний ресурс] // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1088-р – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2018-%D1%80#n8>

не відбувається взагалі. Далі зосередимось на проміжних результатах впровадження Ініціативи 2018-2020 років в комунікаційному аспекті.

21 грудня 2017 року на веб-сайті Кабміну уряд оголосив початок розробки четвертого плану дій. В оголошенні містився календарний графік, опис можливих способів участі, шаблон пропозицій, контактні дані та інформація про ПВУ. У звіті намірів на 2018-2020, що були розроблені Механізмом незалежного звітування у співпраці з Дмитром Хутким, незалежним дослідником зазначається, що «були проведені такі заходи:

- Розроблений та поширений у партнерстві уряду та громадянського суспільства буклет, відео-ролик та вебінар про ПВУ.
- Комунікація з новими громадськими організаціями у сфері сталого розвитку, оскільки новий план дій був пов'язаний із Цілями сталого розвитку (ЦСР) Організації Об'єднаних Націй.
- Урядова презентація ПВУ у листопаді 2018 на Форумі розвитку громадянського суспільства у Києві для близько 2000 учасників разом із запрошеннями експертів від громадськості електронною поштою. Ця інформація була далі поширена через регіональні хаби ПРООН Україна, завдяки чому близько 60 000 людей були охоплені через мас медіа. Це трохи більше, ніж 1 з 1000 у 42-мільйонній країні».⁴¹

Дані показники свідчать про чималу роботу з боку уряду, але до уваги пропонуються цифри можливого охоплення, спираючись на дані ЗМІ, які були використані. Однак, чи була переглянута та взята до уваги подана інформація говорить наступне:

«Завдяки цим зусиллям ширші кола громадянського суспільства дізналися про ПВУ та отримали необхідну інформацію та достатньо часу, щоб розробити та подати пропозиції до плану, що відбувалося у кілька способів:

⁴¹ Україна, звіт намірів на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] / Дмитро Хуткий // Механізм незалежного звітування (МНЗ) – Режим доступу до ресурсу: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/02/Ukraine_Design-Report_2018-2020_UKR.pdf?fbclid=IwAR1VyueL9H4TbL-csLCtZOd80WhYLRpoR9eItAlgUPJ1a9_ii4LI6-fbSJY

- У першій половині 2018 року ПРООН Україна провела 20 публічних заходів у своїх хабах в 12 областях і залучила понад 800 учасників.

- 12 квітня 2018 року Коордрада провела обговорення зобов'язань плану дій у форматі «світового кафе». Як повідомила секретар Коордради, у заході взяли участь до 100 учасників з боку уряду та громадянського суспільства – члени Коордради представили ПВУ, а громадські активісти з регіонів фасилітували та оформляли тези обговорень.

- На заході 7 травня 2018 року, під час тижня ПВУ в Україні, громадськість мала іншу нагоду дізнатися про ПВУ та надати свої пропозиції».⁴²

За результатами проведення заходів важливо прослідкувати зворотній зв'язок від громадськості. В даному випадку проаналізувати які ідеї були подані, чи відповідали вони всім вимогам та яка загальна кількість була зібрана таким чином. На цей рахунок Співголова Коордради від громадськості повідомила для звіту намірів на 2018-2020 наступне:

«Під час цих заходів та на електронну пошту було отримано понад 150 пропозицій. Враховуючи таке масштабне залучення, деякі отримані ідеї вже були закладені в урядових програмах або не стосувалися цінностей ПВУ. Тому уряд дуже розраховував на фаховий внесок від профільних організацій, зокрема розташованих у Києві. Однак, як зауважила представниця ПРООН Україна, цілеспрямовані зусилля уряду залучити нові організації справді сприяли участі певних секторальних організацій, наприклад, тих, які спеціалізуються на емансипації жінок».⁴³

Кореляція між кількістю задіяних осіб та наявними ідеями та пропозиціями дещо низька, особливо враховуючи те, що отримані ідеї вже були закладені в урядових програмах або не стосувалися цінностей ПВУ, але:

⁴² Україна, звіт намірів на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] / Дмитро Хуткий // Механізм незалежного звітування (МНЗ) – Режим доступу до ресурсу: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/02/Ukraine_Design-Report_2018-2020_UKR.pdf?fbclid=IwAR1VyueL9H4TbL-csLCtZOd80WhYLRpoR9eItAlgUPJ1a9_ii4LI6-fbSJY

⁴³ Там само.

«Після цього Коордрада провела кілька зустрічей, де були обговорені всі пропозиції та обрані пріоритетні. 10 травня 2018 року вона провела експертну нараду із запрошеними учасниками, із використанням технології відеоконференц-зв'язку та відеотрансляції онлайн. 29 травня 2018 року вона провела офлайн експертну зустріч із представниками влади та громадянського суспільства, де вони один за одним обговорили проєкти зобов'язань, і або відхилили, або переформулювали їх. Після цих обговорень Коордрада звузила список пропозицій до 24 проєктів зобов'язань та опублікувала таблицю, яка підсумувала аргументи щодо ухвалення чи відхилення кожної пропозиції».⁴⁴

Серед всього загалу було виокремлено 24 проєкти зобов'язань, далі потрібно вибрати з них найбільш пріоритетні разом з громадськістю. Для цього завдання були застосовані сучасні технологічні канали комунікації, а саме онлайн-платформи, де:

«5 липня 2018 року на Фейсбук-сторінці ПВУ в Україні уряд закликав взяти участь в онлайн голосуванні за пріоритети четвертого плану дій. Голосування тривало з 5 по 20 липня на окремій веб-сторінці на платформі Discuto. Будь-який зареєстрований користувач мій прокоментувати або проголосувати за чи проти кожного проєкту зобов'язання. Запропоновані 24 пріоритетні проєкти зобов'язань отримали 37 коментарів та 2712 голосів від 262 користувачів платформи. Від усіх голосів 85% (2309) були віддані на підтримку пропозицій. Кожне зобов'язання отримало більше позитивних, ніж негативних голосів».⁴⁵

Так як, дізнатись про це голосування можна було лише за одним з каналів комунікації – офіційною фейсбук-сторінкою Ініціативи, до голосування залучилось тільки 262 користувачі, що є низьким показником. Однак, пріоритети були обрані наступним чином:

⁴⁴ Україна, звіт намірів на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] / Дмитро Хуткий // Механізм незалежного звітування (МНЗ) – Режим доступу до ресурсу: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/02/Ukraine_Design-Report_2018-2020_UKR.pdf?fbclid=IwAR1VyueL9H4TbL-csLCtZOd80WhYLRpoR9eItAlgUPJ1a9_ii4LI6-fbSJY

⁴⁵ Там само.

«Після голосування Коордрада проранжувала 24 зобов'язання за кількістю позитивних голосів та опублікувала перелік зобов'язань онлайн. Співголова Коордради від громадськості пояснила, що багатосторонній форум взяв до уваги ранги е-голосування за проекти зобов'язань, зосередився на 20 пріоритетах із найбільшою кількістю голосів та поєднав деякі з них. Після цього СКМУ узяв ухвалені назви проєктів зобов'язань та створив детальну табличку відповідно до рекомендацій МНЗ, яку далі передав органам влади та партнерським громадським організаціям для коментарів».⁴⁶

Наступним кроком до реалізації Ініціативи в комунікаційному плані користувачам було запропоновано прокоментувати вже сформований список проєктів, які були обрані раніше, надати зворотній зв'язок по кінцевому варіанту отриманих пропозицій:

«4 жовтня 2018 року Коордрада представила повнотекстовий проєкт плану дій залученим сторонам з боку уряду та громадянського суспільства, які зголосилися втілити заплановані зобов'язання. Представники уряду та громадських організацій надали коментарі до проєкту тексту, які Коордрада занотувала для подальшого розгляду. 30 жовтня 2018 року Коордрада провела відеоконференцію із Секретаріатом ПВУ для обговорення майбутнього плану дій. Після кожного циклу коментарів СКМУ надсилав оновлений проєкт плану дій на розгляд усіх урядових установ та партнерських організацій».⁴⁷

Неабияким показником дотримання всіх зобов'язань з боку уряду, які зазначені в Декларації Партнерства, рішення на кожному з етапів приймаються спільно з громадськістю, що є головною умовою реалізації Ініціативи. Після узгодження деталей майбутнього плану дій було зроблено наступне:

«Хоча центральні органи виконавчої влади розглядали проєкт тексту довше, ніж очікувалося, 18 грудня 2018 року уряд офіційно ухвалив четвертий план дій із 17 зобов'язаннями. Порівняння результатів е-голосування та плану

⁴⁶ Україна, звіт намірів на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] / Дмитро Хуткий // Механізм незалежного звітування (МНЗ) – Режим доступу до ресурсу: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/02/Ukraine_Design-Report_2018-2020_UKR.pdf?fbclid=IwAR1VyueL9H4TbL-csLCtZOd80WhYLRpoR9eItAlgUPJ1a9_ii4LI6-fbSJY

⁴⁷ Там само.

дій свідчить, що 19 із топ-20 зобов'язань із найбільшою кількістю голосів були внесені до плану дій. Лише один проєкт зобов'язання (на 16 позиції) про прозорість охорони здоров'я не було внесено до остаточного плану дій, оскільки до того часу воно вже було виконане. Член Коордради з боку громадськості зауважив, що на остаточному етапі Кабмін вирішив об'єднати кілька зобов'язань».⁴⁸

Отже, на шляху реалізації Ініціативи 2018-2020 років, під час створення нового плану дій були виконані всі етапи з дотриманням обов'язкових умов, прописаних в Декларації Партнерства. Однак, обрані канали комунікації не були використані в повній мірі. Адже, після публікацій в ЗМІ з охопленням 600 000 людей та проведених заходів, де брало участь близько 900 осіб, було отримано лише 150 ідей та пропозицій від громадськості, а деякі з них вже були закладені в урядових програмах або не стосувалися цінностей ПВУ. Окрім цього, в голосуванні на онлайн-платформі взяло участь 262 користувача так, як дізнатись про нього можна було тільки за одним каналом комунікації – фейсбук-сторінкою ПВУ в Україні, на яку підписано близько 1400 користувачів.

⁴⁸ Україна, звіт намірів на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] / Дмитро Хуткий // Механізм незалежного звітування (МНЗ) – Режим доступу до ресурсу: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/02/Ukraine_Design-Report_2018-2020_UKR.pdf?fbclid=IwAR1VyueL9H4TbL-csLCtZOd80WhYLRpoR9eItAlgUPJ1a9_ii4LI6-fbSJY

РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ УРЯДУ ПО ЗАПРОВАДЖЕННЮ ІНІЦІАТИВИ «ВІДКРИТИЙ УРЯД»

3.1. Експертне опитування

Одним з методів дослідження було обрано експертне опитування. Даний метод дає змогу отримати розгорнуті відповіді на важливі запитання, допомогти в процесі структурування аналізу та формуванні рекомендацій. Було розроблено 2 анкети з питань оцінки комунікаційної роботи щодо ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні. Анкета містить 11 питань, із яких 7 відкритих і 4 питання з вибором відповіді (Додаток А). Для зовнішніх експертів, які не працюють безпосередньо з даною Ініціативою, було задане додаткове питання (Додаток Б).

До дослідження долучились 10 експертів. Серед них:

1. Наталія Окша - Секретар Координаційної ради з питань реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», заступник директора Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю, завідувача відділом Секретаріату Кабінету Міністрів України;
2. Тетяна Андрійчук - Завідуюча сектором сприяння розвитку громадянського суспільства та взаємодії з об'єднаннями громадян відділу комунікацій з громадськістю Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України;
3. Олеся Архипська - Менеджерка проектів громадської організації “Разом проти корупції”, співголова Координаційної ради з питань впровадження в Україні Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд”;
4. Дмитро Хуткий – Національний дослідник IRM OGP, який підготував оцінковий звіт щодо виконання урядом України зобов’язань в межах ініціативи “Партнерство “Відкритий уряд”;

5. Олександр Заславський – Провідний політичний аналітик та директор аналітичного відділу «Лабораторії законодавчих ініціатив»;
6. Марія Соколова - Аналітикиня з питань публічної політики;
7. Уляна Полтавець – Громадська діячка, програмна директорка «Української школи політичних студій»;
8. Марія Герелес – Комунікаційний менеджер в громадському секторі;
9. Анжела Ляшко – Журналіст, що спеціалізується на міжнародній тематиці;
10. Юлія Крючкова – Кореспондентка новин на всеукраїнському каналі UATV.

Дана вибірка експертів була сформована таким чином для того, щоб оцінити розходження в оцінках серед тих, хто безпосередньо є відповідальними особами з впровадження Ініціативи та тих, хто є колом зацікавлених осіб у розвитку комунікаційної складової «Партнерство «Відкритий уряд», але не є її учасниками. Відповіді цих експертів можуть піддаватися критиці з огляду на те, що вони оцінюють свою роботу. Однак, їх відповіді дозволять нам з середини подивитись на реальний хід перебігу Ініціативи, оцінку наявних проблем та задач, з якими зіштовхуються відповідальні особи, які кроки на шляху їх вирішення вже зроблені, а над якими ще потрібно працювати. Для об'єктивності дослідження були запрошенні до опитування респонденти, що не є учасниками Ініціативи, але є цільовою аудиторією. Їх відповіді дозволять нам визначити яку оцінку вони дають рівню отримуваного зворотного зв'язку, дізнатись яка інформація доходить до адресантів та наскільки вона є доступною.

В умовах пошуку новітніх стратегій розвитку урядових комунікацій з громадськістю важливим було визначити рівень *поінформованості громадськості про Ініціативу «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні* (Див. Додаток А). Переважна більшість – 70% опитуваних відповіла, що рівень є швидше не достатнім, 30 % - рівною мірою достатній і не достатній (Див. рис. 3.1).

Яким на Вашу думку є рівень поінформованості громадськості про Ініціативу «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні.

10 відповідей

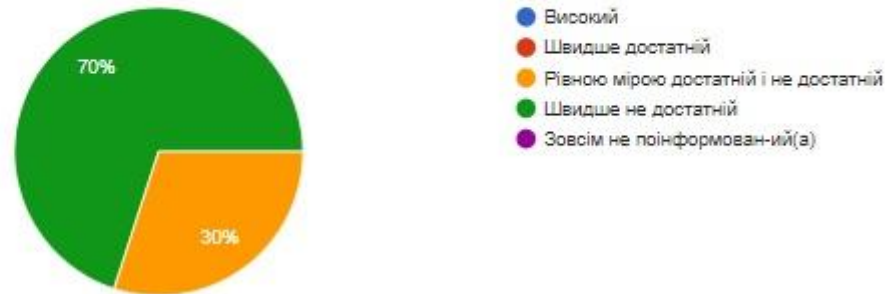

Рис. 3.1. Рівень поінформованості громадськості про Ініціативу «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні

Далі опитані експерти дали коментарі стосовно загальної оцінки комунікаційної роботи в рамках Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» (Додаток А) в Україні. Всі респонденти вбачають необхідним покращення рівня комунікації роботи. Як і зовнішні опитувані, так і представники самої Ініціативи звертають увагу на проблему кореляції вже реалізованих проєктів та самої Ініціативи, деякі з них мають успішні комунікаційні кампанії, але, знову ж таки, їх зв'язок з Партнерством «Відкритий уряд» не підкреслюється, що свідчить про низький рівень комунікації Ініціативи як такої.

“Аудиторія, що охоплюється відповідною роботою, потребує розширення.” – зазначила Наталія Окша.

“У рамках Ініціативи реалізуються різні за сферою заходи, які, як правило, комунікуються дуже добре, але при цьому зв'язок цих заходів з Ініціативою не розкривається.” – зауважила Тетяна Андрійчук.

“Для підтримки комунікаційних кампаній будь-якої ініціативи, не кажучи вже про рівень цієї – Міжнародна, необхідні окремі бюджети для розробки та впровадження фахових комунікаційних кампаній, включаючи окремий персонал.” – переконана Олеся Архипська. (Потібно пояснити їх самокритику!)

Як ми бачимо, представники Ініціативи розуміють комунікаційні недоліки в процесі впровадження «Партнерство «Відкритий уряд». Однією з причин недосконалості цього процесу зумовлюється відсутність окремого бюджету для розробки і впровадження фахових комунікаційних кампаній.

“Якщо профільно не цікавитися цією темою, то важко пригадати, на яких інформаційних чи аналітичних ресурсах, або у соціальних мережах, я востаннє щось бачив про "Відкритий Уряд". Можливо інформація з'являється, однак ця тема не присутня у медійному дискурсі постійно, а в сучасному, насиченому інформацією, світі це (постійна присутність) вкрай важливо для донесення будь-яких меседжів.” – стверджує Олександр Заславський.

“На мою думку, комунікаційна робота недостатня. Проекти, які були реалізовані в межах партнерства, не асоціюються з цим партнерством. Наприклад, Прозоро. На їх сайті навіть немає згадки про партнерство, якщо я не помиляюсь. Успішним прикладом комунікації я вважаю проект "Відкриті дані". Ось він чітко спрямовує до ініціативи партнерства. Також зазначу, що я частіше користуюсь саме цим продуктом.” – вважає Марія Соколова.

“Навіть серед експертного середовища, мало відомо про конкретні інструменти "Відкритого уряд", а громадянам ці знання взагалі не доступні.” – наголошує Уляна Полтавець.

“Погано знаю про цю ініціативу. Лише про її успішні проекти в Україні. Тому оцінка комунікаційної роботи власне ініціативи незадовільна.” – відповідає Марія Герелес.

“Я знаю про діяльність роботи цієї ініціативи лише 3 пункти: це міжнародна ініціатива; вона запущена в Україні; ProZorro виграла на саміті партнерства якусь нагороду. Про те, що відбувається з ініціативою зараз, можливо прочитати в декількох дуже коротких новинах на сайті Кабміну. Сайт Кабміну читають члени Кабміну та журналісти (давайте будемо чесними). По запиту в гуглі, на жаль, немає жодного розгорнутого матеріалу про роботу ініціативи, результати, а ГОЛОВНЕ про її значення (а воно досить вагоме) для українського суспільства.” – стверджує Анжела Ляшко.

“На мою думку, комунікація є недостатньо ефективною, адже громадськість оцінює результати, отримані в рамках Ініціативи, однак не асоціюють ці позитивні зміни безпосередньо з Партнерством "Відкритий Уряд". При цьому комунікаційна робота направлена окремо на конкретні проекти, які реалізуються в рамках Ініціативи (успішність комунікації сильно різниться в залежності від проекту). Однак ця комунікація не направлена на те, щоб інформувати громадськість про системність таких змін, що робить роботу Уряду відкритою, а лише на демонстрацію конкретних досягнень.” – зазначає Юлія Крючкова.

Найбільш популярним джерелом, звідки респонденти *черпають інформацію про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні* (Додаток А) стали - представники інститутів громадянського суспільства - 90%. На другому шаблі - урядовий портал - 60%. Третіми стали одночасно декілька джерел - Інтернет/офіційна сторінка Ініціативи в мережі фейсбук/ колеги та друзів – кожне з них по 50%. Вже менша половина обрала - семінари-тренінги – 30%. Лише 1 людина черпає інформацію з друкованого ЗМІ та жодний з респондентів не зазначив телебачення (Див. рис.3.2).

Рис. 3.2. Звідки респонденти черпають інформацію про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні

Що стосується рівня отримуваної респондентами інформації про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні (Додаток А) думки розділились. 40% опитуваних - рівною мірою і задоволені і не задоволені одночасно, ще 40% - скоріше не задоволені, ніж задоволені, 10% - скоріше задоволені, ніж не задоволені та 10% - цілком задоволені (Див. рис.3.3).

Позначте, яким є рівень отримуваної Вами інформації про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні?

10 відповідей

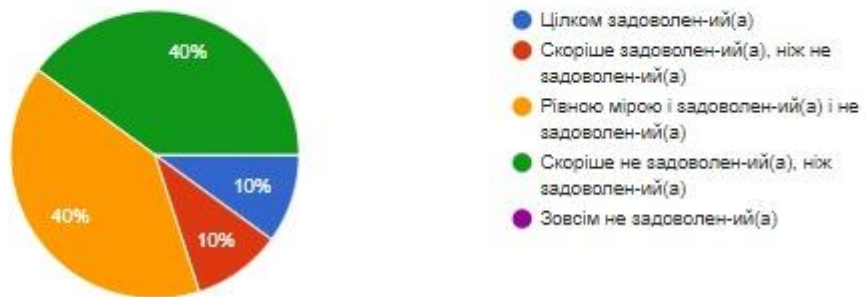

Рис. 3.3. Рівень отримуваної респондентами інформації про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні

Наступне запитання було адресоване лише респондентам, які не є представниками даної ініціативи так, як рівень отримуваної інформації про дану Ініціативу у її представників є найвищим, бо вони є продуцентами цієї інформації. Основною метою було дізнатись, чи достатньо цільовій аудиторії отримуваної інформації з вищезазначених джерел про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні (Додаток Б). Більша половина, а саме 57,1% опитуваних відповіли, що інформації недостатньо, 28,6% респондентів – в достатній мірі, але могло би бути більше, 14,3% - в повній мірі, це відповідь одного респондента, що є національним дослідником IRM OGP та зауважив, що отримує всю інформацію про «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні напряду, особисто (Див. рис.3.4).

Чи достатньо Вам отримуваної інформації з вищезазначених джерел про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні?

7 відповідей

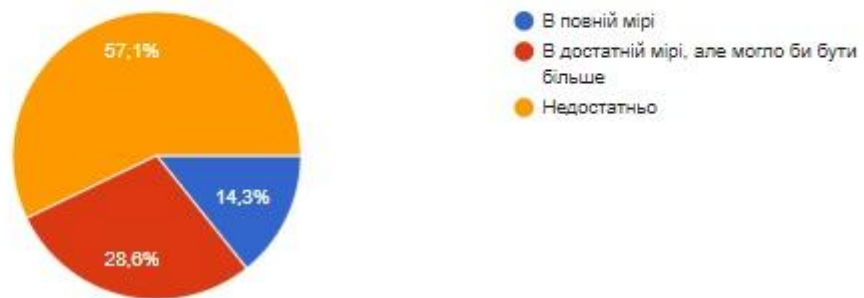

Рис. 3.4. Рівень отримуваної інформації з вищезазначених джерел про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні

Далі експертам було запропоновано *оцінити ефективність комунікацій з цільовою громадськістю в процесі підготовки нового плану дій 2020-2022рр Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні* (Додаток А). З боку представників Ініціативи було підмічено покращення комунікаційної складової в процесі підготовки проекту Плану дій на 2020-2022 роки, в порівнянні з попередніми роками. Зумовлено це новими умовами під час карантину та необхідність швидкого реагування й переходу до онлайн-конференцій. Натомість інші респонденти зауважили низький рівень інформування про процес підготовки нового плану дій, деякі зовсім не чули про його перебіг або початок підготовки взагалі. За рахунок того, що єдиним каналом комунікації є сторінка в Facebook, не слідкуючи безпосередньо за нею - долучитись до даної Ініціативи широкій аудиторії майже неможливо. Тут ми спостерігаємо розходження поглядів на оцінку ефективності комунікації від експертів, що отримують інформацію і тих, хто її надає. Дійсно, в порівнянні з минулими роками та враховуючи, карантинні заходи, спричинені Covid-19, – комунікація перенеслась в онлайн-формат, і були зроблені чималі покращенні для організації цього процесу. Однак, це покращення було помітне лише для тієї

громадськості, що вже є учасниками даної Ініціативи, широка громадськість і далі знаходиться поза інформаційним полем.

“Ефективність комунікації у процесі підготовки проекту плану дій на 2020-2022 набагато вища, ніж у попередні роки. Цьому сприяє, зокрема, проведення обговорення у форматі онлайн-конференцій, в яких можуть взяти участь усі бажаючі. Крім того, змінено підхід щодо організації обговорення. На першому етапі (етапі збору ідей) заплановано, зокрема, проведення по два обговорення за кожною з Цілей сталого розвитку 2030: перше – для обговорення проблемних питань, друге – для напрацювання пропозицій щодо вирішення визначених проблемних питань. На другому етапі передбачається провести голосування за ідеї, для визначення 20, що увійдуть до плану дій.” – зазначила Наталія Окша.

“Комунікація з експертами, заінтересованими інститутами громадянського суспільства відбувається на належному рівні – відбуваються онлайн-заходи, у яких можуть взяти участь усі бажаючі.” – стверджує Тетяна Андрійчук.

“Якраз в період карантину довелося змінювати форми координації та взаємодії. Саме завдяки активному використанню новітніх сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, необхідністю підготовки нового Плану дій, вельми активізувалась комунікаційна складова. Є свої плюси та мінуси, але, на мою думку, плюсів набагато більше.” – коментує Олеся Архипська.

“Важко відповісти. Можливо я не є цільовою громадськістю. Або не звернув увагу.” – вважає Олександр Заславський.

“Чула, що були залучені представники різних ГО. Порадувало залучення організацій, що займаються питаннями довкілля.” – поділилась думками Марія Соколова.

“По суті, зараз єдиним каналом комунікації з громадськістю є сайт ініціативи. Ті заходи, що проводяться, не є доступними широкій громадськості. Якщо громадяни активно не цікавляться даною ініціативою, долучитися до підготовки неможливо.” – зауважила Уляна Полтавець.

“Не чула нічого і нізвідки про підготовку нового плану дій. Не знаю, коли він мав відбуватися.” – наголошує Марія Герелес.

“Я розумію, що інформація щодо підготовки нового плану дій є на сайті Кабміну, на сторінці ініціативи у Фейсбуці. Але якщо цієї інформації немає у ЗМІ, то про неї, на жаль, не дізнається достатня кількість людей.” – стверджує Анжела Ляшко.

“Особисто я не отримувала ніякої інформації про початок підготовки такого плану дій і не мала можливості стежити за його перебігом. Однак я розумію, що могла не помічати такої інформації або не потрапити у коло, яке хотіли комунікаційно охопити під час підготовки плану.” – повідомляє Юлія Крючкова.

Наступне запитання допомогло нам дізнатись *чи в достатній мірі, на думку експертів, залучена громадськість до реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні (Додаток А).* Представники Ініціативи зазначили, що громадськість залучена достатньою мірою, хоча деякі з них і зауважили, що коло зацікавлених осіб може постійно розширюватись. Також була відмічена більша залученість громадськості з регіонів, які раніше не могли долучитись до обговорень у Києві, у зв'язку з появою відкритого доступу до онлайн-обговорень. Натомість інші респонденти вважають, що Ініціативі не вистачає розголосу, залученість є недостатньою, адже небагато людей, навіть із громадського сектору, знають бодай щось про ініціативу. В той самий час експерти-представники ЗМІ, зауважили критично низький рівень інформування про Ініціативу та виявлене особисте бажання долучитись до

процесу реалізації після проведеного опитування, якщо б була надана інформація про таку можливість.

“Громадськість, яка цікавиться цією тематикою залучена достатньо мірою. Але коло зацікавлених осіб може постійно розширюватися.” – ділиться думкою Наталія Окша.

“Експерти та заінтересовані ІГС залучені більшою мірою, ніж у попередніх роках, бо є відкритий доступ до онлайн-обговорень (раніше представники з регіонів не мали можливості долучитися до обговорень у Києві).” – повідомляє Тетяна Андрійчук.

“В достатній мірі залучена громадськість, яка бачить бенефіції для своїх організацій в участі та спільній реалізації Ініціативи, а саме, наприклад: виконання спільно взятих зобов’язань, реалізація проєктів та напрямів своїх стратегій громадських організацій. Чи повинна бути залучена «вся громадськість» до Ініціативи? На мою думку, скоріше «ні».” – стверджує Олеся Архипська.

“Столичне громадянське суспільство - так. Через мережі особистих зв’язків та соціальні мережі. Поза Києвом та колом активістів - складно сказати.” – зауважив Дмитро Хуткий.

“Так, оскільки багато проєктів, реалізованих в межах ініціативи, були виконані на високому рівні, а не стали просто формальністю.” – вважає Марія Соколова.

“Ні. Дуже багато зроблено за роки ініціативи, але про багато інструментів громадськості невідомо.” – зазначила Уляна Полтавець.

“На мою думку, можна було б проводити більш ефективну комунікацію із громадськістю. Тоді вона сам б прагнула долучитися до ініціативи. Наразі ця залученість є недостатньою, адже небагато людей, навіть із громадського сектору, знають бодай щось про ініціативу.” – наголосила Марія Герелес.

“Судячи зі сторінки у Фейсбуці, громадян постійно запрошують до обговорення плану дій ініціативи. Але, на мою думку, цьому не вистачає розголосу. Замало людей взагалі знають про діяльність ініціативи. Як наслідок, в її реалізації задіяно не так багато людей.” – стверджує Анжела Ляшко.

“Ні, бо особисто для мене як для представника ЗМІ було б важливо брати участь у реалізації такої урядової стратегії, однак жодної інформації про можливість виступити як експерт зі сфери медіа я не отримувала, хоча багато працюю з темами, пов'язаними з висвітленням діяльності Уряду. Однак я знаю про те, що проекти, реалізовані в рамках Ініціативи, були підготовлені в тому числі і за допомогою активістів та експертів з різних сфер.” – запевняє Юлія Крючкова.

В процесі дослідження цінним було дізнатись які *основні позитиви комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні* (Додаток А) вбачають респонденти. Респонденти відмітили точність даних, звітність на сайті Уряду та офіційній сторінці в фейсбук, можливість отримати зворотній зв'язок та впливати на прийняття державних рішень, створення таких інструментів як "дозорро". Основні позитиви стають помітні при роботі з публічною інформацією, яка раніше була недоступною або публікувалася вибірково та у незручний для аналізу спосіб.

“Для Уряду: можливість отримати зворотній зв'язок щодо проблемних питань, які турбують громадян; приймати рішення, що відповідають інтересам і потребам громадян. Для громадськості: можливість впливати на прийняття державних рішень.” – наголосила Наталія Окша.

“Відкритість до участі усіх бажаючих, онлайн-формат.” – відповіла Тетяна Андрійчук.

“Інноваційність. Креативність. Небайдужість до самої Ініціативи. Відповідальність. Намагання щороку досліджувати/тестувати нові комунікаційні можливості впродовж всього терміну реалізації Ініціативи, з

2011 року. Технології, які використовуються 2020 року, навіть не всі громадські організації знають. Це, безперечно, ще й сприяє паралельно додатковій цілі – освоєння нових механізмів співпраці.” – зазначила Олеся Архипська.

“Ставлення рівний-рівному, точність даних, вичерпність інформації.” – прокоментував Дмитро Хуткий.

“Важко відповісти... Мабуть, що ця комунікація є...” – ствердив Олександр Заславський.

“Ненав'язливість.” – вважає Марія Соколова.

“Позитивно можна відмітити створення таких інструментів як "дозорро", які по суті є каналом комунікації з громадськістю для зворотного зв'язку щодо реалізації одного з аспектів ініціативи. Однак цього недостатньо.” – наголосила Уляна Полтавець.

“Для мене позитиви – це наявність якісної комунікації уже з реалізованих проектів (як-от ProZorro). Найбільше вказують на ефективність ініціативи – успіх її проектів. Якщо ж говорити про комунікацію самої ініціативи – то тут уже менше позитивних моментів. Взяти до уваги лише сторінку Ініціативи у Facebook – там дуже невелика аудиторія. Хоча є надія, що комунікаційно ініціатива все-таки буде розвиватися, адже зараз вони на їхні сторінці застосовуються нові методи спілкування і залучення аудиторій – наприклад, онлайн-заходи.” – прокоментувала Марія Герелес.

“Залучення громадськості до підготовки плану дій ініціативи, звітність на сайті Кабміну та на сторінці у Фейсбук про успіхи ініціативи.” – вважає Анжела Ляшко.

“Основні позитиви стають помітні при роботі з публічною інформацією, яка раніше була недоступною або публікувалася вибірково та у незручний для аналізу спосіб. Тепер громадськість має доступ до багатьох реєстрів, архівів, декларацій тощо. Однак комунікація з пояснення людям того, що така

інформація стала відкритою, могла б бути більш активною. Для журналістів такий підхід до висвітлення діяльності Уряду став зручним.” – зазначила Юлія Крючкова.

Важливим було визначити й *негативи комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні* (Додаток А). Відсутність «виходу» на широку аудиторію та відсутність фінансування на комунікаційну кампанію були зазначені представниками Ініціативи як основні негативи. Щодо ширшого загалу, у вигляді наших респондентів, відмічений брак комунікації щодо електронного урядування на прикладі безпеки персональних даних, слабка комунікації з громадянами через ЗМІ та соцмережі, що зменшує впізнаваність «бренду» ініціативи. Також одноманітні і складні для сприйняття публікації у соціальних мережах, занадто офіційний tone of voice з використанням надмірної кількості канцеляризмів, що заважає вибудувати якісну комунікацію зі своєю цільовою аудиторією. Не менш важливим згаданим респондентами негативом є те, що громадськість не асоціює позитивні зміни та відкриття нових можливостей з діяльністю даної Ініціативи, а вважає впровадження механізмів прозорості окремими процесами, не пов’язаними з діяльністю уряду.

“Відсутність «виходу» на широку аудиторію (ширше ніж експерти і профільні ІГС).” – визначила Тетяна Андрійчук.

“Відсутність фінансування на комунікаційну кампанію.” – наголосила Олеся Архипська.

“Не пригадую таких.” – висловився Дмитро Хуткий.

“Важко відповісти. Можливо я не цікавлюся цим настільки, щоб за цим постійно спостерігати. Вочевидь це і є негатив. Якщо якась частина громадськості не цікавиться, але при цьому є частиною цільової аудиторії, то вона про це і не знає.” – прокоментував Олександр Заславський.

“Не до кінця зрозумілою залишається роль проекту у державних перетвореннях.” – вважає Марія Соколова.

“Зараз дуже видно брак комунікації щодо електронного урядування на прикладі безпеки персональних даних.” – вказала Уляна Полтавець.

“Відсутність згадок у ЗМІ, що зменшує впізнаваність «бренду» ініціативи, одноманітні і складні для сприйняття публікації у соціальних мережах, tone of voice занадто офіційний, багато канцеляризмів.” – виокремила Марія Герелес.

“Ініціатива забезпечила запуск електронних декларацій, системи «ProZorro», доступу до архівів комуністичного режиму. В рамках ініціативи ініціювали ще низку важливих для суспільства проектів. Про це я дізналася із “Wikipedia”. А мала б знати завдяки розголосу в медіа, на прес-конференції чи на якомусь івенті. Основний негатив - слабка комунікації з громадянами через ЗМІ та соцмережі.” – наголосила Анжела Ляшко.

“Негатив комунікації у тому, що громадськість не асоціює позитивні зміни та відкриття нових можливостей з діяльністю конкретної ініціативи, а вважають впровадження механізмів прозорості окремими процесами, що відбувається розрізнено, не системно та навіть не пов'язують їх з Урядом.” – стверджує Юлія Крючкова.

Деякі з респондентів змогли назвати й *несподіванки в комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні* (Додаток А).

“Постійний пошук, тестування нових можливих технологій. На жаль, доволі низька зацікавленість громадських організацій брати участь в обговореннях, навіть використовуючи технології «залишайся вдома».” – коментує Олеся Ахрипська.

“Кілька років тому не відповідали на офіційні електронні листи - виявилося, що то був форс-мажор (хакерська атака на сервери Кабміну).” – поділився Дмитро Хуткий.

“Із зміною влади комунікації стали більш хаотичними та часто поза рамками закону (наприклад, про доступ до публічної інформації, що стосується запитів).” – зазначила Уляна Полтавець.

“Несподівано те що комунікація проектів ініціативи є більш ефективною, ніж комунікація власне ініціативи.” – зауважила Марія Герелес.

“Я думаю, це критика суспільства. В комунікації з громадськістю дуже важливо зрозуміло та просто доносити інформацію та успіхи. Цього не вистачає. Це треба зробити.” – наголосила Анжела Ляшко.

“Несподіванкою стало саме те, що всі ті зміни у підходах до комунікації об'єднані конкретною Ініціативою.” – вважає Юлія Крючкова.

У сучасному стані комунікації в умовах карантину в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні (Додаток А), на думку респондентів, в більшій мірі спостерігається посилення комунікації та покращена динаміка взаємодії, зараз громадськість з регіонів має більші можливості долучитися, ніж до карантину, але з іншого боку комунікація звузилась, адже тепер єдиними каналами комунікації є онлайн, що негативно впливає на інклюзивність процесу. Деякі з них вважають, що стан комунікації не змінився під час карантину, бо і раніше такі комунікації не несли системного характеру і розпорошувалися.

“В умовах карантину основна комунікація переведена в онлайн, в тому числі і проведення обговорень до плану дій на 2020-2022 роки. Це дозволяє залучити більшу кількість учасників до заходів, оскільки немає обмежень щодо кількості учасників, а також щодо місця їх знаходження, як би це було під час офлайн-заходів.” – стверджує Наталія Окша.

“У період карантину комунікації були посилені і зараз громадськість з регіонів має більші можливості долучитися, ніж до карантину.” – зазначила Тетяна Андрійчук.

“Навіть в умовах карантину комунікації онлайн стало набагато більше. Хотілось би більше активності безпосередньо від громадського сектору, громадських активістів та експертів.” – підмітила Олеся Архипська.

“Доволі оперативний та ефективний перехід онлайн.” – прокоментував Дмитро Хуткий.

“Важко відповісти.” – відповів Олександр Заславський.

“Не слідкую зараз за новинами проекту.” – вказала Марія Соколова.

“По суті, зараз комунікація ще звузилась, адже тепер єдиними каналами комунікації є онлайн, що негативно впливає на інклюзивність процесу.” – вважає Уляна Полтавець.

“Певні дії у напрямку комунікацій є, і це вже добре. Але потрібно ще багато удосконалювати.” – зауважила Марія Герелес.

“Комунікацію уряду з населенням під час карантину я оцінюю позитивно. Але я не знаю, як саме поліпшила цю комунікацію ініціатива «Партнерство «Відкритий Уряд». У цьому бачу проблему.” – прокоментувала Анжела Ляшко.

“Стан комунікації не змінився під час карантину, бо і раніше такі комунікації не несли системного характеру і розпорошувалися.” – стверджує Юлія Крючкова.

Отже, в процесі експертного опитування ми виявили як розходження, так і співпадіння тональності оцінок між експертами, що є офіційними виконавцями Ініціативи, та незалежними експертами. Як і зовнішні опитувані, так і представники самої Ініціативи звертають увагу на проблему кореляції вже реалізованих проектів та самої Ініціативи, деякі з них мають успішні комунікаційні кампанії, але, знову ж таки, їх зв'язок з Партнерством «Відкритий

уряд» не підкреслюється, що свідчить про низький рівень комунікації Ініціативи як такої. Відсутність «виходу» на широку аудиторію та відсутність фінансування на комунікаційну кампанію були зазначені представниками Ініціативи як основні негативи.

Спостерігається розходження поглядів на оцінку ефективності комунікації від експертів, що отримують інформацію і тих, хто її надає. Дійсно, в порівнянні з минулими роками та враховуючи, карантинні заходи, спричинені Covid-19, – комунікація перенеслась в онлайн-формат, і були зроблені чималі покращення для організації цього процесу. Однак, це покращення було помітне лише для тієї громадськості, що вже є учасниками даної Ініціативи, широка громадськість і далі знаходиться поза інформаційним полем. Представники Ініціативи зазначили, що громадськість залучена достатньою мірою. Натомість інші респонденти вважають, що «Партнерство «Відкритий уряд» не вистачає розголосу, залученість є недостатньою, адже небагато людей, навіть з експертного середовища, мало обізнані про діяльність Ініціативи, або ж взагалі не знають про її існування.

3.2. Контент-аналіз медіа-поля з питань оцінки Ініціативи «Відкритий Уряд»

Дослідження засобів масової інформації є важливою складовою в процесі подальшого аналізу взаємодії з громадськістю під час впровадження Ініціативи. В процесі аналізу медіа-поля ми зможемо розглянути детальніше, яка інформація поширювалась через ЗМІ або інші інтернет-платформи, який «tone of voice» використовувався і чи відрізняється тональність меседжу в залежності від ресурсу, на якому була розміщена публікація. Не менш важливим здобутком в результаті такого формату дослідження є можливість дізнатись, які канали комунікації були задіяні в більшій мірі, своєчасність подачі матеріалу, рівень залученості цільової аудиторії та отримуваний зворотній зв'язок.

Метод контент-аналізу передбачає низку етапів, що дозволять в тій чи іншій мірі дослідити медіа-поле, в нашому випадку, з питань оцінки Ініціативи. При реалізації методики кількісного контент-аналізу розробляється програма дослідження, аналогічна програмі будь-якого кількісного дослідження, в якій визначається мета, одиниці аналізу, формуються завдання дослідження, описується об'єкт і предмет, обґрунтовується вибіркова сукупність.

В процесі дослідження використовувались: індуктивний метод - для висновків, на основі окремих фактів, знайдених в процесі досліджень публікацій в яких висвітлено проблематику з питань оцінки реалізації Ініціативи, та дедуктивний метод – виходячи із загальних проблемно-тематичних тенденцій, для висновків про типові аспекти реалізації Ініціативи. Окремі тематичні тенденції вибудовуються в єдину концепцію за допомогою синтетичного методу.

Метою дослідження виступатиме вивчення форм, змісту, характеру, обсягу тематичних публікацій інтернет-ЗМІ стосовно загальної оцінки реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні. Об'єктом аналізу є контент-аналіз публікацій у ЗМІ та інтернет-середовищі, а предметом – публікації, розміщені в інформаційних інтернет порталах.

Завдання дослідження:

1. Визначити кількісні характеристики інтернет-публікацій та ЗМІ;
2. Проаналізувати тематику, жанр і контекст публікацій в інтернет-середовищі;
3. Оцінити рівень подачі матеріалів (міжнародний, обласний, місцевий, особистісний);
4. Оцінити можливості інтернет ресурсів, перейти від інформаційного до діалогового стилю комунікації зі своєю цільовою аудиторією.

В процесі контент-аналізу було знайдено та опрацьовано **46** публікацій, що стосуються безпосередньо Ініціативи, в період з 2011 – по сьогодні. Онлайн-ЗМІ «Укрінформ» опублікувало - **15** новин, «Український тиждень» – **1** новина, «Українська правда» - **10** публікацій, «Дзеркало тижня» - **4** новини, «Гал-інфо» - **1** публікація, «ВежА» - **1** новина, «Трибуна» - **1** публікація, «UUN (Українські національні новини)» - **13** публікацій (Див. *табл.1*).

Таблиця 1. Показники контент-аналізу ЗМІ

№	НАЗВА СТАТТІ	ДАТА	ДЖЕРЕЛО	ТОНАЛЬНІСТЬ (НЕГАТИВ/ ПОЗИТИВ/ НЕЙТРАЛ)	ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ (ГОЛОВНИЙ КОНТЕНТ/ ЗГАДУВАННЯ)
1	«Криклій пояснив, як компанії ставатимуть прозорішими і залучатимуть більше інвестицій»	5 лютого 2020	Укрінформ	Позитив	Згадування
2	«Кабмін готує новий план дій для ініціативи “Партнерство “Відкритий уряд”»	3 лютого 2020	Укрінформ	Позитив	Головний контент
3	«Тиждень “Відкритого уряду” стартує в Україні»	11 березня 2019	Укрінформ	Позитив	Головний контент
4	«У Мін'юсті повідомили, скільки компаній внесли до реєстру дані про бенефіціарів»	31 січня 2019	Укрінформ	Позитив	Згадування
5	«Чи може влада бути відкритою для суспільства, “закрившись” від преси»	5 вересня 2019	Укрінформ	Нейтрал	Згадування
6	«На Kyiv Smart City Forum презентують інтелектуальні рішення в міській інфраструктурі»	21 вересня 2018	Укрінформ	Нейтрал	Згадування
7	«Стажуванням молодь переймає наш досвід, а ми, держслужбовці, вчимося у них»	02 липня 2018	Укрінформ	Позитив	Згадування
8	«Уряд цього тижня щодня спілкуватиметься з громадськістю – Стадник»	8 травня 2018	Укрінформ	Позитив	Головний контент

9	«Реформа допоможе знайти професіоналів для управління підприємствами – Кабмін»	7 травня 2018	Укрінформ	Нейтрал	Згадування
10	«Ключовими питаннями для влади є діалог та відкритість - Прем'єр»	7 травня 2018	Укрінформ	Позитив	Головний контент
11	«Гройсман:Децентралізація не для того, щоб хтось купував голоси по 1000 гривень»	7 травня 2018	Укрінформ	Нейтрал	Згадування
12	«Гройсман назвав умову скасування трансляції засідань уряду»	7 травня 2018	Укрінформ	Нейтрал	Згадування
13	«Гройсман думає, що е-декларування для активістів могли запровадити "на емоціях"»	7 травня 2018	Укрінформ	Нейтрал	Згадування
14	«Гройсман анонсував "остаточне рішення" щодо створення Антикорупційного суду»	7 травня 2018	Укрінформ	Нейтрал	Згадування
15	«Відкритий уряд. Боротьба з корупцією»	7 лютого 2018	Укрінформ	Позитив	Головний контент
16	«Transparency international: 95% українських активістів виступають за «Відкритий уряд»	16 червня 2014	Український тиждень	Позитив	Згадування
17	«Всім вийти з тіні: Про відкриття реальних власників компаній в Україні»	23 лютого 2019	Українська правда	Позитив	Згадування
18	«Україна виконала 17 з 26 пунктів плану дій "Відкритий уряд"»	5 лютого 2016	Українська правда	Позитив	Головний контекст
19	«Що робити, аби в Україні врядування насправді стало відкритим»	1 квітня 2015	Українська правда	Негатив	Головний контекст
20	«Азаров і К° на 55% виконали міжнародні зобов'язання з відкритості»	19 липня 2013	Українська правда	Нейтрал	Головний контекст
21	«Електронний уряд Януковича вже 10 років як паперовий»	19 лютого 2013	Українська правда	Негатив	Головний контекст
22	«Азаров попередив чиновників, що імітація не пройде»	30 березня	Українська правда	Позитив	Головний контекст

		2012			
23	«Треба бути в багатьох питаннях разом із людьми – Янукович»	22 вересня 2011	Українська правда	Позитив	Головний контекст
24	«Президент зібрався до Бразилії»	22 вересня 2011	Українська правда	Нейтрал	Головний контекст
25	«Янукович поговорив з Обамою про ядерну безпеку»	20 вересня 2011	Українська правда	Нейтрал	Згадування
26	«Янукович летить в Америку»	17 вересня 2011	Українська правда	Нейтрал	Згадування
27	«В Україні з'явилася інтерактивна карта забруднених мінами територій»	20 серпня 2019	Дзеркало тижня	Позитив	Згадування
28	«Тільки чверть держустанов виконують закон про доступ до публічної інформації»	20 червня 2015	Дзеркало тижня	Негатив	Згадування
29	«Уряд України наполовину виконав міжнародні зобов'язання щодо відкритості»	19 липня 2013	Дзеркало тижня	Позитив	Головний контент
30	«Янукович хоче восени в Бразилію»	22 вересня 2011	Дзеркало тижня	Нейтрал	Головний контент
31	«Мешканців Львівщина закликають долучитись до покращення роботи Уряду»	18 березня 2020	Гал-інфо	Нейтрал	Головний контент
32	«Чи з'явиться в Україні нове ProZorro? Новий порядок денний Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» на 2018-2020 рр»	1 лютого 2019	ВежА	Нейтрал	Головний контент
33	«Долучайтесь до онлайн-голосування за нові пріоритети дій Уряду України на 2018-2020 роки в рамках міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»»	12 липня 2018	Трибуна	Позитив	Головний контент
34	«Дані про бенефіціарів підприємств стають	31 січня 2019	UUN (Українські	Нейтрал	Згадування

	прозорішими – Мін'юст»		національні новини)		
35	«Робоча група пропонує підготувати Дорожню карту з розвитку відкритих даних в рамках проекту "Відкритий уряд"»	21 січня 2016	UUN	Позитив	Головний контент
36	«За рік Уряд на 55% виконав міжнародні зобов'язання по відкритості - Transparency International»	21 грудня 2013	UUN	Позитив	Головний контент
37	«Реалізацію "Відкритого Уряду" у 2013 році організовуватиме Костянтин Грищенко»	9 січня 2013	UUN	Нейтрал	Головний контент
38	«Хорошковський пояснив основні пріоритети Декларації "Партнерства "Відкритий Уряд"»	10 вересня 2012	UUN	Позитив	Головний контент
39	«Представники ООН оцінили впровадження в Україні ініціативи "Партнерство "Відкритий уряд"»	20 липня 2012	UUN	Нейтрал	Головний контент
40	«Уряд взявся за реалізацію ініціативи "Відкритий уряд"»	13 червня 2012	UUN	Позитив	Головний контент
41	«Кабмін схвалив план дій з впровадження і Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд"»	26 квітня 2012	UUN	Нейтрал	Головний контент
42	«В Україні важливо реалізувати ініціативу "Партнерство "Відкритий уряд" – Ставнійчук»	24 квітня 2012	UUN	Позитив	Головний контент
43	«Азаров сьогодні говоритиме з громадою про "Відкритий уряд"»	30 березня 2012	UUN	Позитив	Головний контент
44	«Азаров піде на обговорення Нацплану дій з впровадження міжнародної ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд"»	29 березня 2012	UUN	Нейтрал	Головний контент
45	«Ухвалено остаточну редакцію План дій з впровадження Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд"»	28 березня 2012	UUN	Позитив	Головний контент

46	«В.Янукович відвідає захід в рамках ініціативи "Партнерство "Відкритий уряд"»	20 вересня 2012	UUN	Нейтрал	Головний контент
----	---	-----------------	-----	---------	------------------

Серед цих **46** публікацій позитивну емоційну тональність мають – **23** новини, негативну – **3** публікації, та нейтральну – **20** новин (Див. *табл.2*).

Таблиця 2. Емоційна тональність публікацій ЗМІ

ВСЬОГО	ПОЗИТИВ	НЕГАТИВ	НЕЙТРАЛ
46	23	3	20

У відсотковому співвідношенні всього загалу публікацій – **50%** позитивних публікацій, **43%** - нейтральних, та **7%** - негативних (Див. *рис.3.5*).

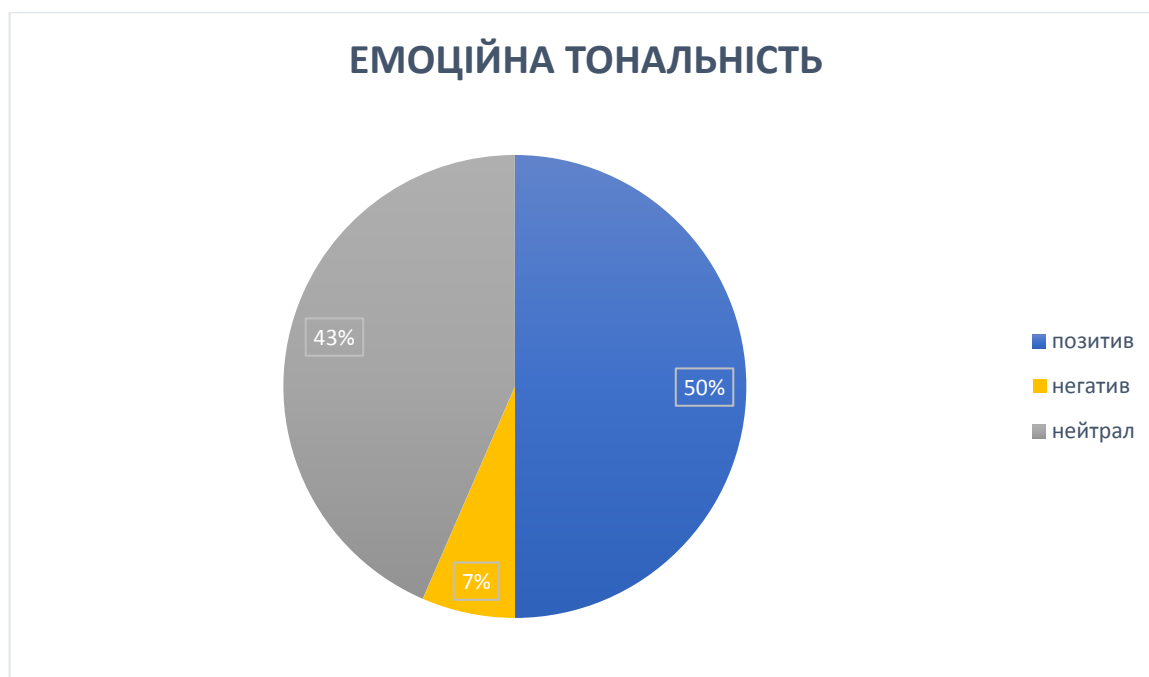

Рис. 3.5. Емоційна тональність публікацій в ЗМІ

За інформаційною динамікою емоційної тональності в 2012 та 2019 роках було найбільше позитивних та нейтральних публікацій, а в 2013 та 2015 роках – негативних (Див. *рис.3.6*).

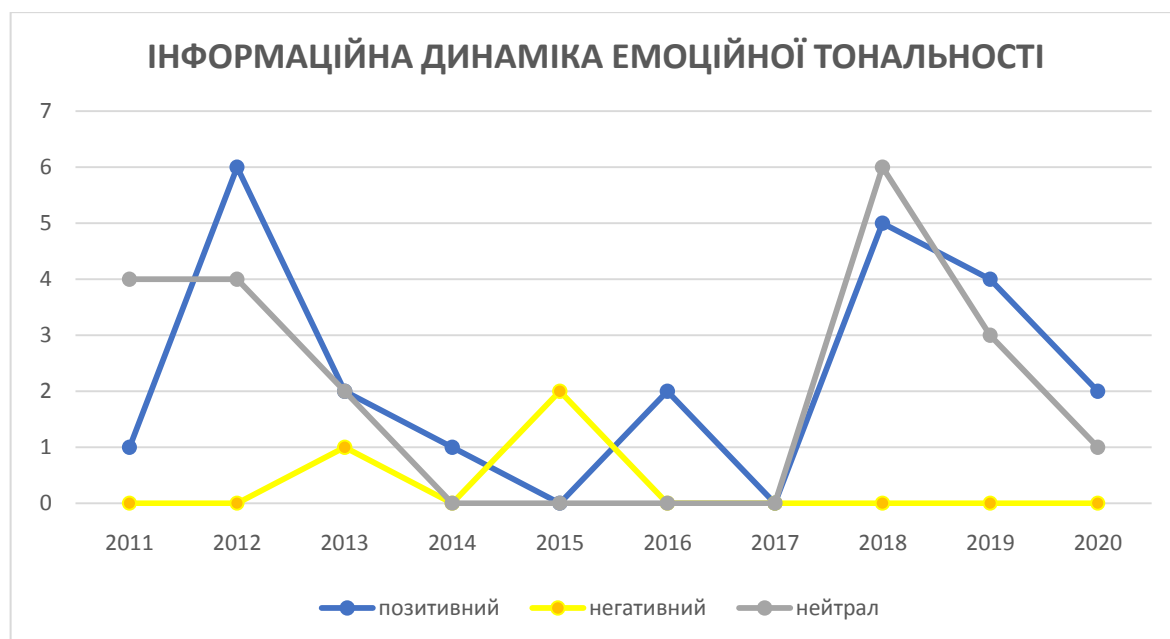

Рис. 3.6. Інформаційна динаміка емоційної тональності публікацій в ЗМІ

Інформаційний контент складався на **26%** із згадувань, та **74%** публікацій фігурували в якості головного контенту (Див. рис.3.7).

Рис. 3.7. Інформаційний контент публікацій в ЗМІ

Емоційна тональність контексту співвідноситься наступним чином: у *згадуванні* привалюються публікації нейтрального забарвлення – **10** новин, позитивного – **6** публікацій, та **1** негативна новина. Там, де контент є головним

найбільше позитивної тональності – **16** публікацій, також **11** нейтральних, та **2** негативні (Див. рис.3.8).

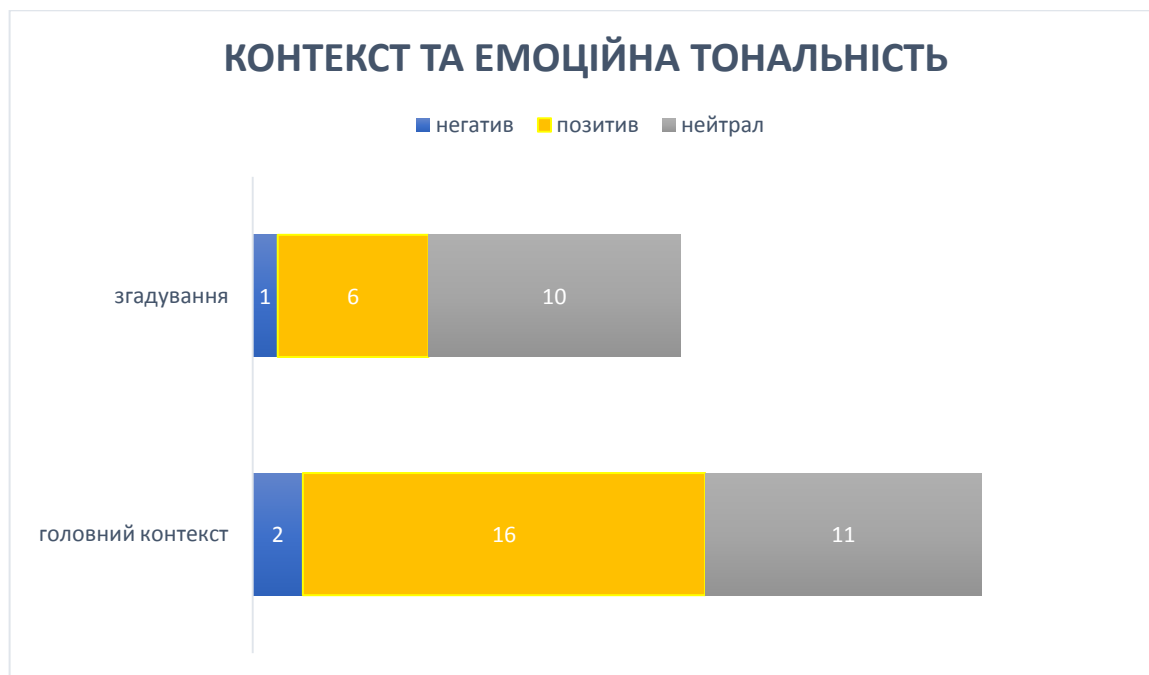

Рис. 3.8. Контекст та емоційна тональність публікацій в ЗМІ

Вибірка в цьому дослідженні сформована наступним чином. Першочерговою умовою для даного дослідження було дотримання журналістських стандартів українських онлайн-медіа. За результатами аналізу, проведеного ГО "Інститут масової інформації" за підтримки "Інтерньюз-Нетворк" у січні 2020 року⁴⁹, в п'ятірку ЗМІ, де 98% матеріалів не містили порушень професійних стандартів журналістики, входять – Укрінформ, Ліга.net, Український тиждень, Українська правда, Дзеркало тижня (Див. рис. 3.9).

⁴⁹ Звіт з моніторингу дотримання профстандартів в Онлайн-Медіа. Перша хвиля моніторингу у 2020 році [Електронний ресурс] // ГО "Інститут масової інформації" – Режим доступу до ресурсу: https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitoringu-dotrymannya-profstandartiv-v-onlajn-media-persha-hvylya-monitoringu-u-2020-rotsi-i31632?fbclid=IwAR3Js48wuMEls0-mJVOPmGhkjpY1r5iCHzU2PD53yaWcYO_LEMM_I0GLmQU

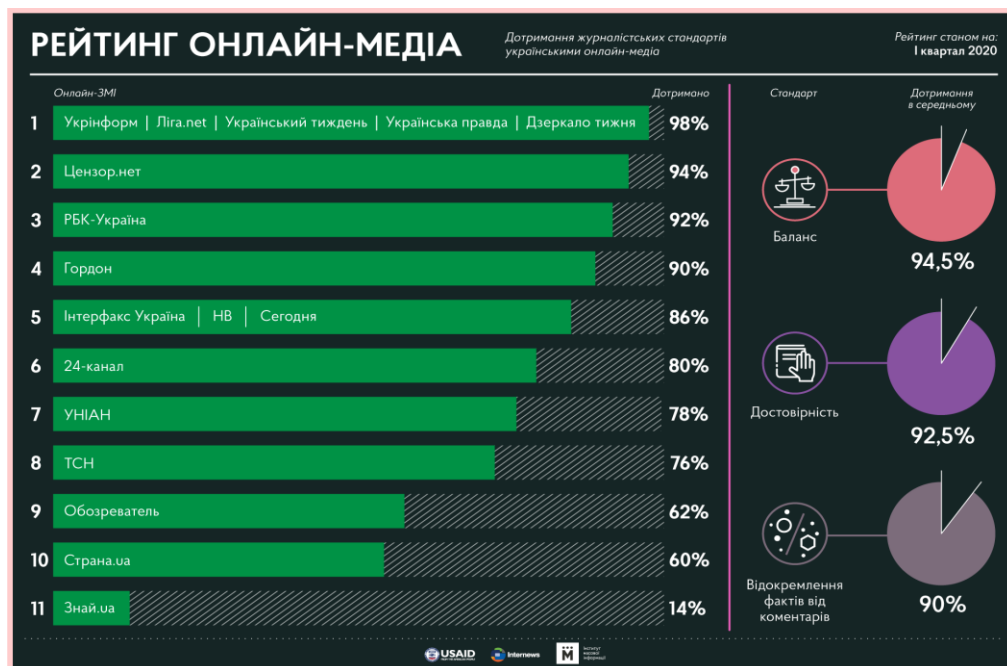

Рис. 3.9. Рейтинг онлайн-медіа з дотримання журналістських стандартів в Україні

Надалі зосередимось на цих п'яти медіа більш детально, з короткою інформацією про ресурс, наявність в них новин, пов'язаних з Ініціативою, їх кількість та тональність.

Укрінформ

Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ» було засновано в 1918 році. Укрінформ суттєво оновився і в 2015 році став частиною Мультимедійної платформи іномовлення України. Власником «Укрінформ» є Міністерство інформаційної політики України. Портал спеціалізується поширенням новин України про владу, суспільство, політику, економіку, бізнес, фінанси, освіту, культуру, медицину, релігію, спорт, міжнародне життя, надзвичайні події тощо. За пошуком словосполучення «Відкритий уряд» було знайдено 15 публікацій. Дві - за 2020 рік, три - за 2019 рік, і найбільше публікацій було зроблено в 2018 році – їх десять. Остання з них була опублікована 5 лютого 2020 року з назвою «Криклий пояснив, як компанії ставатимуть прозорішими і залучатимуть більше інвестицій» (Див. рис.3.10).

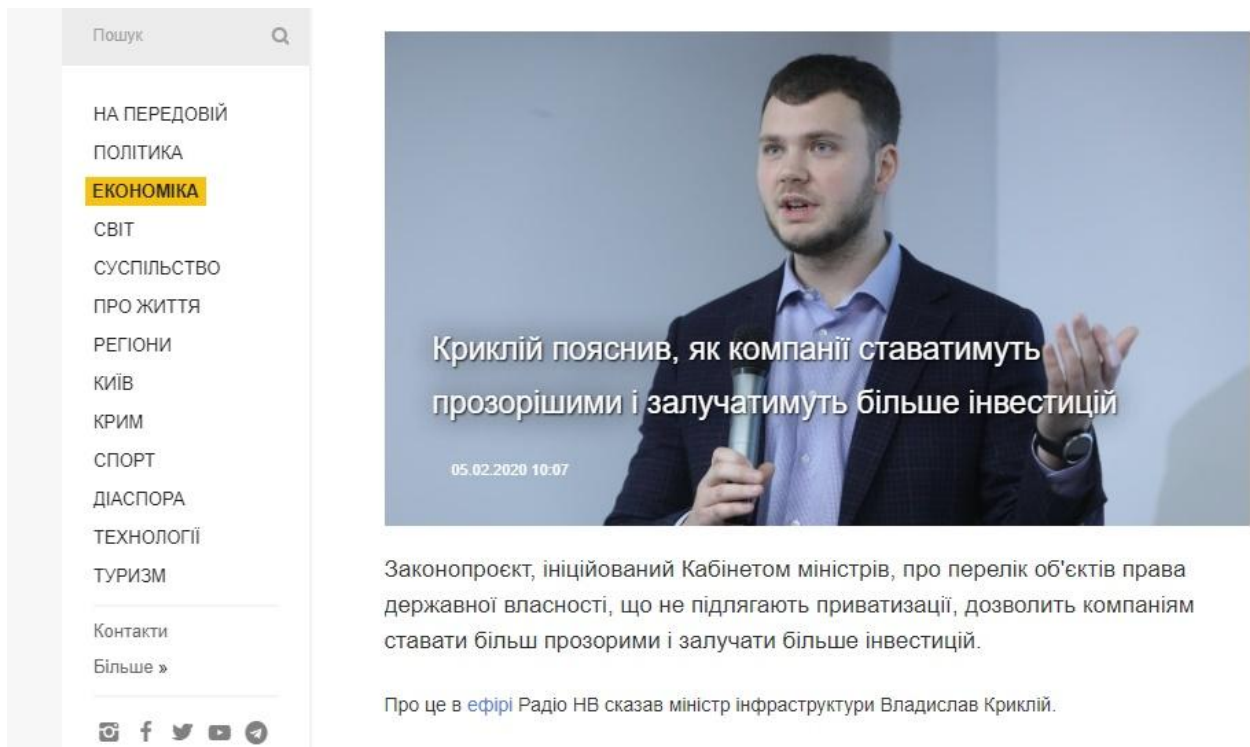

Рис. 3.10. Укрінформ. «Криклій пояснив, як компанії ставатимуть прозорішими і залучатимуть більше інвестицій»

Публікація складається з цитування висловлювань Владислава Криклія під час ефіру на радіо НВ щодо практичних кроків реалізації Ініціативи, як вона фактично впливає на життя громадян та які проблеми вирішує. В середині тексту є активне посилання на попередню публікацію цього ж джерела від 3 лютого 2020 року з назвою «Кабмін готує новий план дій для ініціативи “Партнерство “Відкритий уряд”», де описаний процес підготовки нового плану дій з деталями перебігу кожного з етапів та їх терміни. Окрім цього в публікацію інтегровані додаткові хештеги, за якими можна знайти новину, їх два – *Кабмін, Відкритий уряд*.

Ліга.net

Діловий новинний портал «Ліга.net», який є ключовим проектом Медіа-холдингу Лігамедіа та частиною Групи компаній «ЛІГА» заснований в 2000 році. Портал зосереджений на поширенні ділової, суспільно-політичної інформації. За пошуковим запитом «Відкритий уряд» було знайдено 139

публікацій, але, нажаль, жодна з них не стосувалась самої Ініціативи. Надалі було зроблене розширення кола запиту до «Партнерство Відкритий уряд», кількість таких публікацій сягала п'яти, і вони теж жодним чином не перекликались з Ініціативою (Див. рис.3.11).

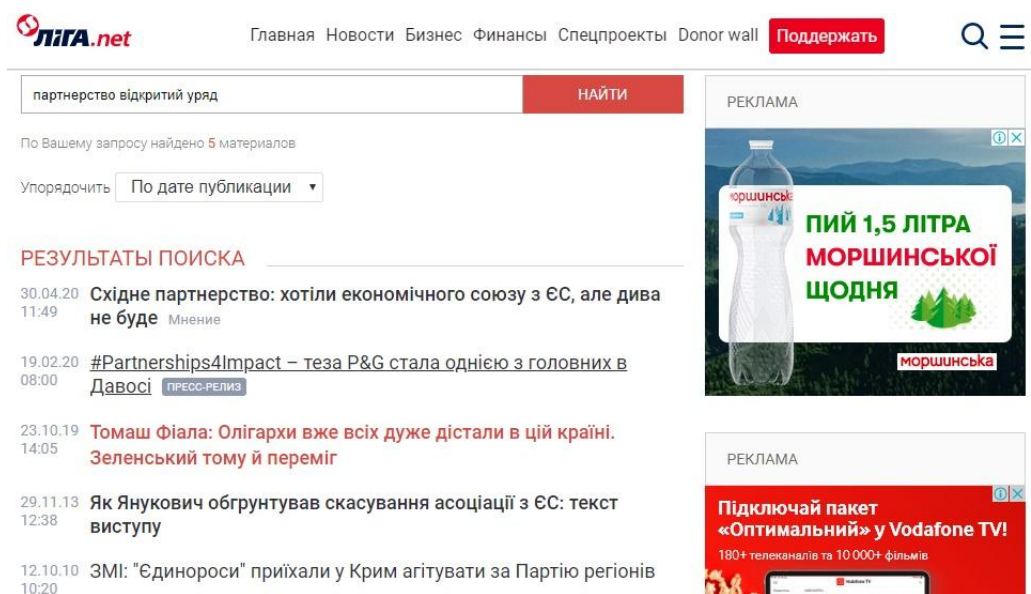

Рис. 3.11. Liga.net «Партнерство «Відкритий уряд»

Український тиждень

Український суспільно-політичний журнал «Український тиждень», виходить щотижнево починаючи з 2007 року. Він пропонує читачам детальний огляд ключових політичних, економічних та соціальних подій, що відбуваються на території України та у всьому світі. Головний редактор і друкованого, і он-лайн видання «Українського тижня» - Дмитро Крапивенко. За результатами пошуку теми «Партнерство Відкритий уряд» останні публікації були за 2014 рік (Див. рис.3.12).

Рис. 3.12. Тижень.ua «Transparency international: 95% українських активістів виступають за «Відкритий уряд»

Дана публікація містить результати соціологічних досліджень серед представників громадських об'єднань та місцевої влади щодо найбільш актуальних проблем та питань, які вирішує Ініціатива. Окрім цього були зазначені деталі перебігу реалізації Плану дій та додана інфографіка.

Аналізуючи дане джерело, можемо помітити тенденцію до освітлення оцінки реалізації Ініціативи як слабку, з періоду 2014 року до сьогодні не було опубліковано жодної новини за даною тематикою.

Українська правда

Українське інтернет-видання «Українська правда» спеціалізується на новинах про політику, соціальні проблеми та економіку. Проект існує з 2000 року, а його засновником є Георгій Гонгадзе. За результатами пошуку «Партнерство Відкритий уряд» було знайдено 10 новин, що стосувались безпосередньо Ініціативи. Першою була новина датована 17 вересням 2011 року з заголовком «Янукович летить в Америку», де описується запланована участь у церемонії інавгурації Ініціативи та наміри приєднатись до неї. Остання новина з назвою «Всім вийти з тіні: Про відкриття реальних власників компаній

в Україні» була опублікована 23 лютого 2019 року та має 2156 переглядів (Див. рис.3.13).

Рис. 3.13. Українська правда «Всім вийти з тіні: Про відкриття реальних власників компаній в Україні»

Олена Сукманова, партнер юридичної фірми Sayenko Kharenko, спеціально для Української Правди розповіла про досягнення України в Європі та світі в процесі реалізації Ініціативи, про нагороди та досягнення здійснені за ці роки. Пані Олена дала розгорнуту інформацію про План дій, його складові та деталі, як імплементація майбутніх практичних кроків впливатиме на життя пересічного громадянина. Окрім цього, були зазначені і виклики на шляху до реалізації Ініціативи, і що не менш важливо – прописані можливі варіанти вирішення цих питань. В публікацію інтегровані 3 хештеги за темами: *корупція*, *бізнес*, *інвестиції*. Дане ЗМІ передбачає один з інструментів, що допомагають перейти від інформаційного до діалогового стилю комунікації зі своєю цільовою аудиторією, це – коментарі, але конкретно дана новина не має жодного. При перегляді інших публікацій коментарів не було знайдено також.

Оскільки відображення кількості переглядів вступило в силу кілька років тому, на мою думку, показники переглядів публікацій 2015 року і раніше не є релевантними. Так публікація з назвою «Що робити, аби в Україні врядування насправді стало відкритим» за 2015 рік - набрала 37 переглядів, публікації за 2013 рік за темами: «Азаров і К° на 55% виконали міжнародні зобов'язання з відкритості» - 10 переглядів, «Електронний уряд Януковича вже 10 років як паперовий» - 117 переглядів. Публікації за період з 2011 – 2012 роки в середньому варіюються кількістю від 4 до 7 переглядів.

Дзеркало тижня

Український суспільно-політичний тижневик Дзеркало тижня, який був заснований у 1994 році, позиціонує себе як одне з найвпливовіших аналітичних видань в Україні. За пошуковим запитом «Партнерство Відкритий уряд» було знайдено 4 публікації. В 2011 році – одна новина з назвою «Янукович хоче восени в Бразилію», в 2013 році – одна новина з заголовком «Уряд України наполовину виконав міжнародні зобов'язання щодо відкритості», в 2015 році – одна новина з назвою «Тільки чверть держустанов виконують закон про доступ до публічної інформації». Остання новина була розміщена 20 серпня 2019 року з назвою «В Україні з'явилася інтерактивна карта забруднених мінами територій» (Див. рис. 3.14).

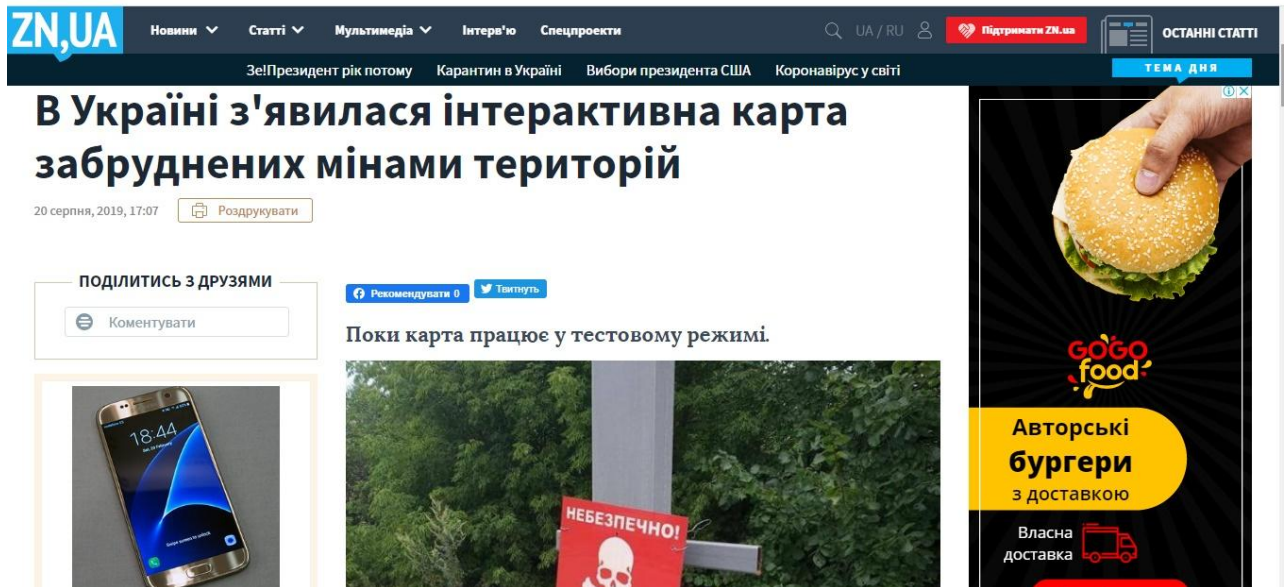

Рис. 3.14. Дзеркало тижня «В Україні з'явилася інтерактивна карта забруднених мінами територій»

Публікація не є центром уваги серед реклами, яка займає більшу частину сторінки. Незважаючи на зовнішній вигляд порталу, інформація інтегрована в публікацію є унікальною. Описується створення інтерактивної карти територій, які забруднені мінами та іншими вибухонебезпечними предметами. В новині чітко описано, що карту було розроблено в рамках реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд». Також прикріплене активне посилання на саму карту. В середині тексту є зноска на іншу новину за темою «ДСНС завершила розмінування навколо моста в Станиці Луганській», а наприкінці публікації застосовані 5 хештегів – *мінування, Міноборони, Україна, карта, розмінування*. Портал дозволяє читачам коментувати публікації, але в даній новині їх немає.

MediaMonitoringBot

Наступним кроком в контент-аналізі було застосування MediaMonitoringBot в Telegram, який спеціалізується на оперативному моніторингу згадувань в онлайн-ЗМІ України. Даний бот протягом 5 хвилин з моменту публікації новини в мережі Інтернет, в якій містяться задані ключові

словосполучення, відправляє активне посилання на цю новину в особисті повідомлення. Таким чином 14 березня мною було задане словосполучення «Відкритий уряд». Станом на 23 травня було знайдено 2 публікації.

Перша новина була опублікована 18 травня на регіональному онлайн-ЗМІ «Гал-інфо» - агенції інформації та аналітики, спеціалізуються на головних подіях в Україні та світі, новинах Західної України, новинах Львова, новинах Галичини, Львівських новин, новин Львівщини. Медіа бот одразу зазначає потенційне охоплення публікації. Новина за темою «Мешканців Львівщина закликають долучитись до покращення роботи Уряду» визначається як дуже низька (Див. рис.3.15).

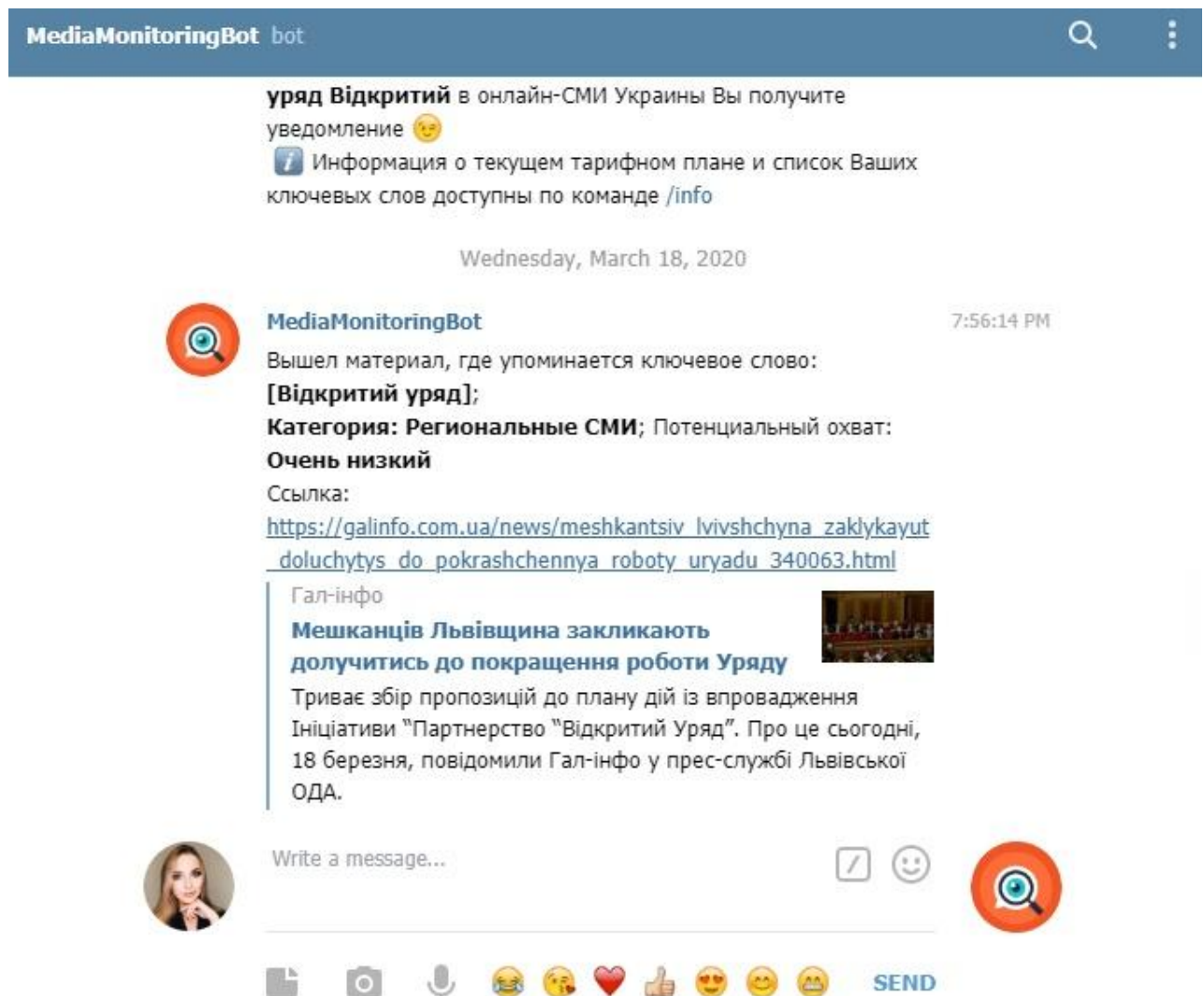

Рис. 3.15. MediaMonitoringBot «Відкритий уряд»

При переході за посиланням на публікацію відкривається новина, що безпосередньо стосується реалізації Ініціативи. В заголовку було зазначено, що інформація була повідомлена «Гал-інфо» прес-службою Львівської ОДА. Основна увага тексту приділяється етапу на якому знаходилась реалізація Ініціативи на той момент, терміни його завершення та загальну інформацію перебігу дій. Публікація містить декілька активних посилань: на детальну інформацію яким чином можна долучитись до створення Нового плану дій; на додаткову інформацію про Ініціативу загалом; на відеоролик про Ініціативу. Також в публікацію були інтегрований хештег – *уряд* (Див. рис.3.16).

Рис. 3.16. Гал-інфо «Мешканців Львівщина закликають долучитись до покращення роботи Уряду»

Друга новина за результатом пошуку MediaMonitoringBot була опублікована 23 березня 2020 року. Рейтинг сайту: ТОП-20. Потенційний рівень охоплення зазначається як високий. Публікація з назвою «Світові практики рендомократії як можливість зміцнити демократію в Україні» була розміщена на платформі Ліга.net в розділі Блоги (Див. рис.3.17).

ЛІГА.Блоги Главная Новости Бизнес Финансы Tech Спецпроекты 🔍 👤 ☰

Світові практики рендомократії як можливість зміцнити демократію в Україні

zootovary.com

Дмитро Хуткий
Експерт Коаліції з розвитку е-демократії в Україні

58

Українська громадськість не настільки довіряє владі, щоб делегувати їй усю повноту владних повноважень, і активно бере участь у суспільно-політичному житті навіть після голосування на виборах.

РЕКЛАМА

Підключай пакет «Оптимальний» у Vodafone TV! 180+ телеканалів та 10 000+ фільмів

Деталі

ТОП ЗА НЕДЕЛЮ

Читаемые В соцсетях Комментируемые

Рис. 3.17. Ліга.Блоги «Світові практики рендомократії як можливість зміцнити демократію в Україні»

Дмитро Хуткий, експерт Коаліції з розвитку е-демократії в Україні, розповідає про рендомократію та її основні складові. Наприкінці публікації пропонується перелік інструментів, завдяки яким можна запровадити рендомократію в Україні. Серед них - запропонувати ідею у межах Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд».

GoogleSearch

В рамках дослідження також було використано метод аналізу інформації за допомогою пошукової строки Google. Першим джерелом за запитом «оцінка Ініціативи «Відкритий Уряд» є Урядовий Портал⁵⁰ (Див. рис.3.18).

⁵⁰ Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2018—2020 роках [Електронний ресурс] // Урядовий портал – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-dij-iz-vprovadzhennya-initsiativi-partnerstvo-vidkritij-uryad-u-20182020-rokah>.

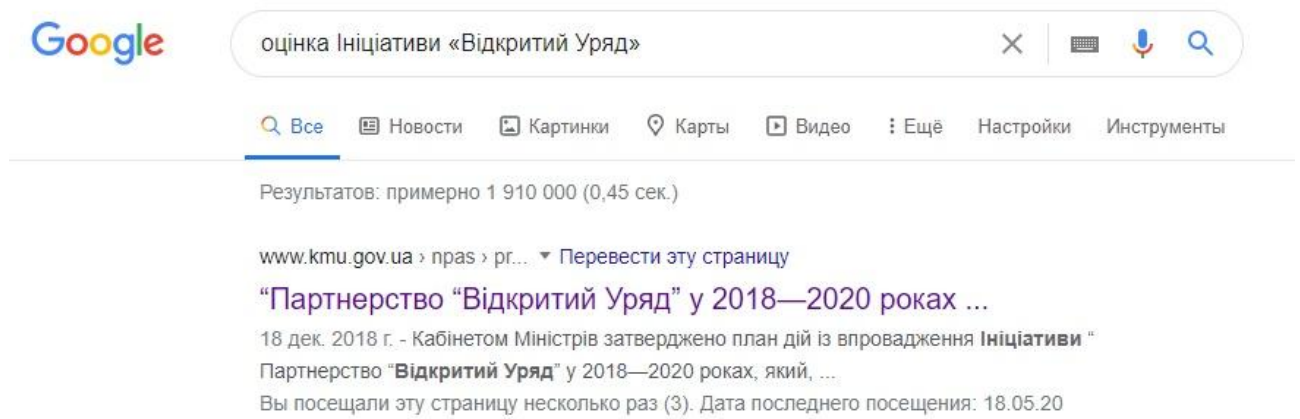

Рис. 3.18. GoogleSearch «Оцінка Ініціативи «Відкритий Уряд»

На цій сторінці міститься загальна інформація про затвердження Плану дій в рамках Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» на 2018-2020 роки, та що він собою передбачає. Далі розміщена довідкова інформація про саму Ініціативу та участь в ній України. Окрім цього прикріплений скан документу про затвердження Плану дій Кабінетом Міністрів з підписом Прем'єр-міністра.

Facebook

Офіційна сторінка міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні в мережі Facebook має 1372 вподобання та 1514 людей підписані на неї (Див.рис.3.19). Сторінка була створена 26 квітня 2018 року. Середня оцінка користувачів – 4,3 із 5, виведене середньостатистичне на підставі оцінок 6 людей, четверо залишили коментарі. З них три – позитивні, на кшталт «Дуже важлива ініціатива, яку треба розвивати, особливо в період реформування і загострення боротьби по лінії громадяни, громадянське суспільство, з одного боку, - і корупціонери і їхня система корупції, з іншого». Та один коментар – негативний, «Очередное разворовывание в Украине бюджетов международных организаций. Такая же ситуация с выполнением так называемых Планов действий Правительства Украины по всем направлениям. Подтверждение тому, ответ первого заместителя вице-премьер министра Правительства Украины, подписанта РПП ООН-Украина 2018-2022 г.г.».

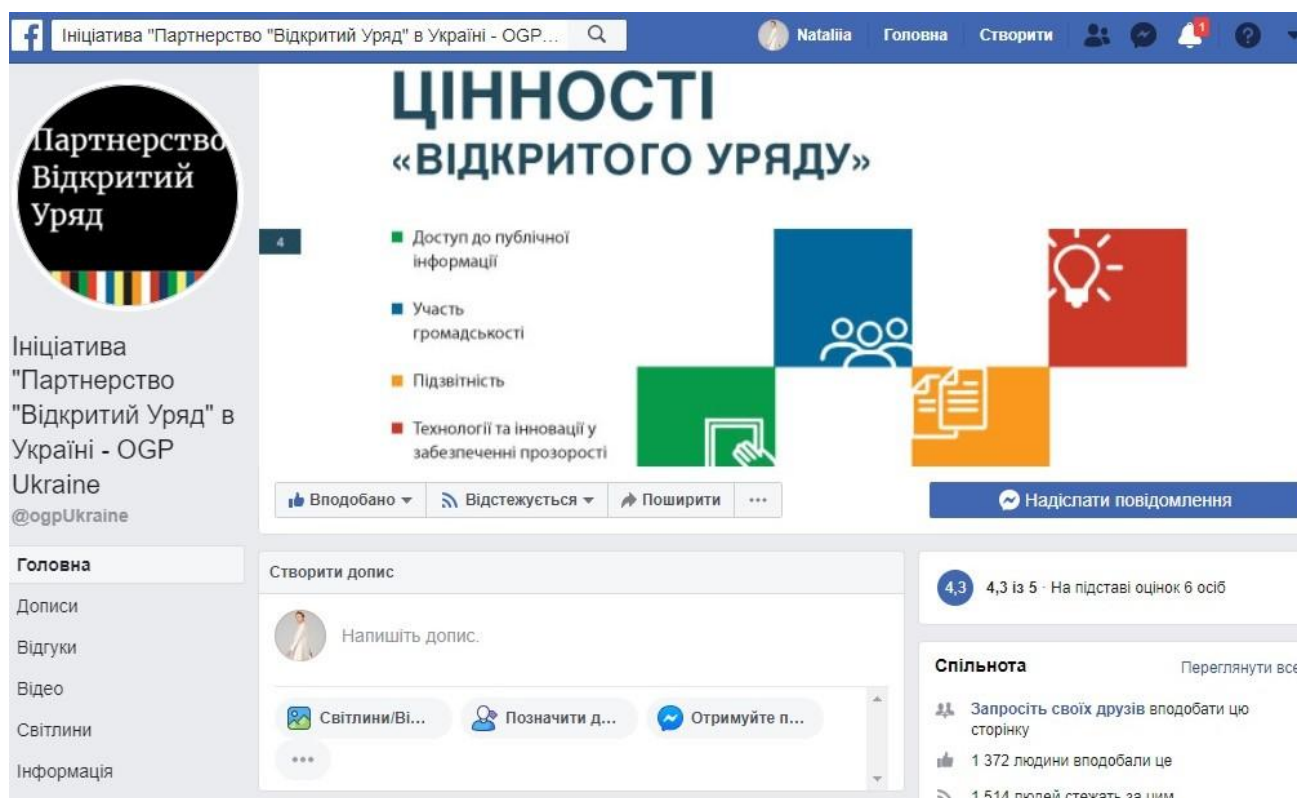

Рис. 3.19. Facebook page OGP Ukraine

Публікації на цій сторінці інформативні, в більшій мірі – це звітування про перебіг реалізації Ініціативи, статистичні дані або анонси майбутніх подій та пост-релізи до них. Tone of voice – офіційний. Візьмемо до уваги найпопулярніший пост за всю існування сторінки до сьогодні, а саме з 26 квітня 2018 року до 24 травня 2020 року, який набрав 67 вподобань та 82 поширень (Див. рис.3.20).

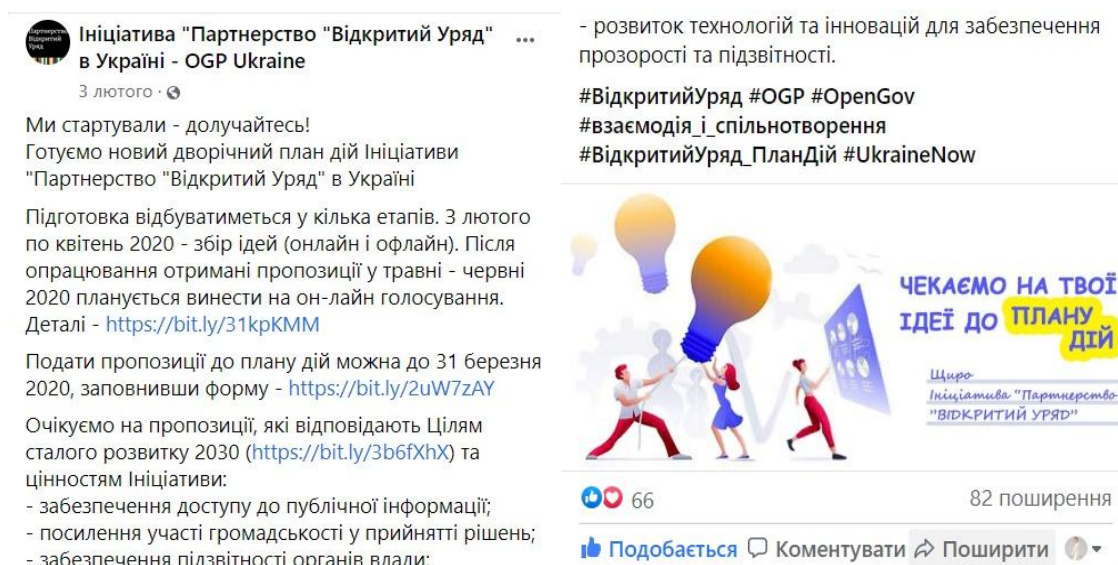

Рис. 3.20. Facebook OGP Ukraine

Ця публікація відноситься до інформативного типу, вона повідомляє про старт підготовки до нового Плану дій. В пості містяться активні посилання на деталі Ініціативи, форму для подання своїх пропозицій та цілі сталого розвитку 2030, яким має відповідати подана пропозиція. Також до публікації додані шість хештегів - *ВідкритийУряд*, *OGP*, *OpenGov*, *взаємодія_і_спільнотворення*, *ВідкритийУряд_ПланДій*, *UkraineNow*.

Натомість проаналізувавши всю сторінку Ініціативи в середньому пости набирають від 7 до 20 вподобань, і близько 10% постів, де відмічені чотири та більше людей, варіюються в діапазоні від 20 до 50 вподобань. За умови тегів інших людей – публікація отримує більш широке охоплення, так як пост автоматично публікується на сторінці того, хто був відмічений в пості та залучає додаткову аудиторію до реагування.

Завдяки функції коментарів платформа дозволяє перейти від інформаційного до діалогового стилю комунікації. На даній сторінці активно відповідають на позитивні коментарі, навіть в питаннях, що не завжди пов'язані напряму з Ініціативою. Наприклад, один з користувачів написав в коментарях, що ніде не може знайти магазин, в якому можна придбати щось з мерчем UkraineNow, на що отримав оперативну відповідь з посиланням на магазин. В той самий час, негативні коментарі залишаються без відповіді. Така ситуація має передбачати модель кризової комунікації з громадськістю для уникнення поширення серед населення негативного сприйняття інформації, її перекручення або спотворення.

В умовах карантину сторінка набула трохи більшої активності за рахунок оперативного реагування на зміни та перехід в онлайн. Останні публікації присвячені анонсам онлайн-подій або звітування про проведення однієї з таких.

Важливим фактором цього дослідження за методом контент-аналізу його суб'єктивність, виходячи з сприйняття тієї чи іншої інформації кожним індивідуумом по-різному. Надалі виникає необхідність застосування наступного методу дослідження, а саме – вторинного аналізу соціологічних досліджень з питань оцінювання Ініціативи «Відкритий Уряд».

3.3. Вторинний аналіз соціологічних досліджень з питань оцінювання Ініціативи «Відкритий Уряд»

Для визначення поняття вторинного аналізу було вирішено звернутись до роботи «Багатовимірний аналіз соціологічної інформації: сутність, класичні методи та інтелектуальні технології», де Кислова О.М. зазначає: «Вторинна соціологічна інформація є основою розвитку так званого вторинного аналізу, який стає все більш затребуваним засобом одержання соціологічного знання. Інформаційна цінність вихідних даних зростає при повторному застосуванні (в інших дослідницьких контекстах та у сполученні з даними інших емпіричних вимірів), а коректно проведений синтез первинних даних власного дослідження з аналізом вторинної інформації дає можливість вийти на більш високий рівень узагальнень та висновків, одержати нетривіальні теоретичні результати».⁵¹

Цей метод дослідження, орієнтований на аналіз даних, раніше добутих в інших дослідженнях та їх використання відповідно новим задачам. Метою нашого вторинного аналізу результатів соціологічних досліджень було виявлення ставлення громадськості та комунікації з нею на тому чи іншому етапі реалізації Ініціативи «Відкритий Уряд» та спроба зробити певні узагальнення і висновки.

В рамках дослідження було отримано соціологічні та статистичні дані з наступних питань:

- наявність соціологічних досліджень з питань дослідження оцінювання Ініціативи;
- участь і зацікавленість громадськості у державотворчих процесах;
- рівень залученості українців до громадської діяльності.

⁵¹ Кислова О.М. Багатовимірний аналіз соціологічної інформації: сутність, класичні методи та інтелектуальні технології / Кислова Ольга Миколаївна // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – №881. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Вип. 24. – С. 98 - 102

Для початку проаналізуємо звіт щодо намірів уряду України із подальшого впровадження реформ відкритого урядування на 2018-2020 роки⁵² національного дослідника OGP Ukraine – Дмитра Хуткого. У розділі «Участь і залучення протягом розробки плану дій», що стосується безпосередньо комунікацій урядових структур з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи, зазначається: «Україна продемонструвала значні досягнення та продуктивну діяльність у межах багатостороннього форуму. Розробка плану дій спиралася на значну співпрацю між громадськими організаціями та громадськістю, у тому числі шляхом прямої участі у прийнятті рішень. Наприклад, онлайн-голосування визначило топ-20 пріоритетних зобов'язань. Також представники громадянського суспільства, які брали участь у нарадах Коордради, були наділені владою обговорювати та вирішували долю конкретних зобов'язань нарівні з держслужбовцями».⁵³

Ми бачимо, що незалежний експерт наголошує на значному вкладі в області зв'язків з громадськістю під час реалізації даної Ініціативи, звертає увагу на отримані результати, але в той же час до переліку рекомендацій щодо співтворення та участі протягом розробки наступне:

«І уряд, і громадянське суспільство погодилися, що навіть експертна спільнота у сфері відкритого урядування недостатньо обізнана щодо сфери дії ПВУ та його процесу в Україні. Український багатосторонній форум (БФ), Координаційна рада, може розробити цілеспрямовану комунікаційну стратегію про ПВУ з метою охопити ширше коло експертів у цій сфері. Така стратегія може містити розробку інфографіки, відеороликів та інтерв'ю про вплив ПВУ для публікацій у засобах масової інформації, таких як онлайн-видання та національні телеканали».⁵⁴

⁵² Україна, звіт намірів на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] / Дмитро Хуткий // Механізм незалежного звітування (МНЗ) – Режим доступу до ресурсу: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/02/Ukraine_Design-Report_2018-2020_UKR.pdf?fbclid=IwAR1VvueL9H4TbL-csLCtZOd80WhYLRpoR9eItAlgUPJ1a9_ii4LI6-fbSJY

⁵³ Там само.

⁵⁴ Там само.

Що підтверджує актуальність пошуку новітніх стратегій розвитку урядових комунікацій з громадськістю в Україні на прикладі міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд».

Окрім цього, було проведено аналіз таких аналітичних центрів як «Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва», «Центр Разумкова», «Аналітичний центр CEDOS», «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», «Школи політичної аналітики НаУКМА» на предмет пошуку соціологічних досліджень з питань оцінювання Ініціативи. Нажаль, в жодному з цих аналітичних центрів досліджень на цю тематику проведено не було, що свідчить про відсутність зацікавленості дослідників у аналізі процесу реалізації даної Ініціативи.

В той же час, загальнонаціональне опитування з питань залучення населення України до соціальної активності, проведене в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE), за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)⁵⁵, засвідчило, що рівень обізнаності населення України щодо питань громадських активностей - сягає 67,5%, зокрема тих, що знають про можливості участі у мирних зібраннях з конкретних питань. Українцям також відомо про можливість особисто або телефоном (64,6% опитаних) повідомити місцеві органи влади про інфраструктурні проблеми (зокрема створити будинковий, вуличний чи квартальний комітет або брати участь у роботі такого комітету - (60,0%). Але разом з тим, громадянам найменше відомо про ті форми активізму, що вимагають певних експертних знань, таких, як участь в офіційному дорадчому органі - (38,5%) та обговорення законопроектів - (38,8%).

За цими даними, ми можемо прослідкувати, що громадськість найбільше проінформована про такий вплив на уряд як можливості участі у мирних зібраннях. Громадськість готова та прагне до участі в державотворчих

⁵⁵ Національне опитування щодо громадського залучення [Електронний ресурс] / Раст в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE) – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://engage.org.ua/ukr/ukrainsi-zalucheni-do-hromadskoi-diialnosti-ale-unykaiut-aktivnoi-uchasti/>

процесах, але через брак інформації, про те, як це можна здійснити іншими шляхами окрім мирних зібрань з конкретних питань, що можуть перерости в протести, в більшій мірі проявляють свою активну позицію саме таким чином.

Міжнародний комунікаційний звіт про нову соціальну активність 2020 року⁵⁶ свідчить, що у всьому світі як активісти, так і працівники засобів масової інформації згодні з тим, що зниження довіри до політичних інститутів і відсутність дій з боку уряду є двома домінуючими факторами, що сприяють зростанню активності. Вони набагато випереджають погану корпоративну поведінку або втрату довіри до ЗМІ. Поляризація суспільства і демографічні зміни є основними рушійними силами, в той час як доступ до наукових даних розглядається міжнародними респондентами в якості рушійної сили зростання. Всі згодні з тим, що розширення використання соціальних мереж є одним з основних чинників зростання соціальної активності (Див. рис. 3.21).

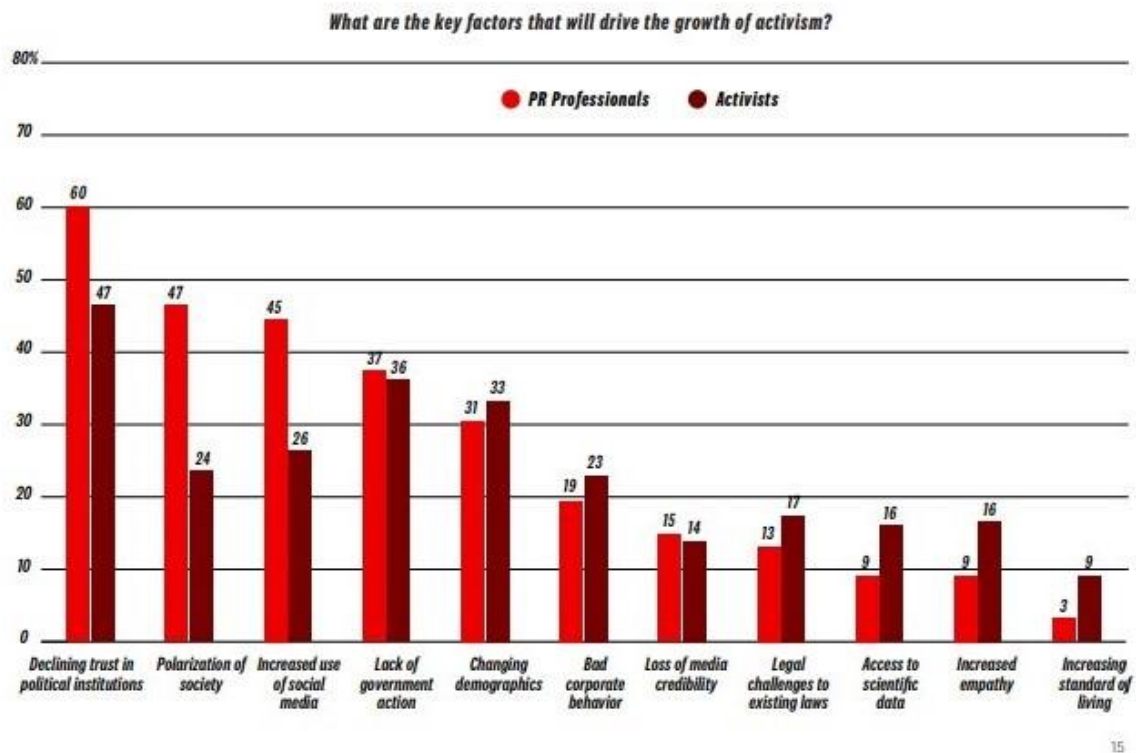

Рис. 3.21. Global Communication Report 2020 “New Activism”

⁵⁶ Global Communication Report 2020 [Електронний ресурс] // Global Alliance for Public Relations and Communications Management – Режим доступу до ресурсу: <https://www.globalalliancepr.org/global-communications-report>

Отже, необхідність високого рівня урядових комунікацій з громадськістю зумовлена забезпеченням активної соціальної спільноти належним інструментарієм для реалізації своєї громадянської позиції мирним шляхом. Адже, за наявності таких важелів впливу та доступність інформації широкому загалу можна суттєво знизити рівень недовіри до влади, урядових структур та масових протестів.

ВИСНОВКИ

З огляду на актуальність поставленої проблеми спостерігається зростання ролі комунікацій з громадськістю в життєдіяльності держави та політичних систем, що обумовлює важливу роль у побудуванні двостороннього зв'язку для демократизації влади у суспільстві. Оскільки питання довіри громадян до уряду, рівня їх поінформованості на пряму залежить від якісно побудованих урядових комунікацій, звідси виникла потреба пошуків новітніх стратегій їх розвитку та шляхів удосконалення моделей налагодження зв'язків з громадянським суспільством.

Для з'ясування проблеми мною були поставлені такі завдання, і ходи їх вирішення:

1. Дослідити роль та значення урядових комунікацій для демократизації влади в суспільстві.

Політиці, як суспільному явищу необхідні спеціальні засоби інформаційного обміну, встановлення і підтримки постійних зв'язків між її суб'єктами більше, ніж іншим видам діяльності. Обрана державна стратегія в поєднанні з тактикою поведінки в інформаційному полі говорить про ефективність урядової комунікації на шляху демократизації влади у суспільстві.

В ході дослідження була звернута увага на розуміння своєї аудиторії урядових структур. Якщо воно розмите, то і направлені меседжі не знаходять своїх адресантів, у результаті чого відбувається одностороння комунікація, що не передбачає якісного діалогу у зв'язках з громадськістю. Важливою складовою є як інформування про досягнення в державному управлінні, які спрощують життя громадян, так і перехід від односторонньо інформаційного до діалогового стилю комунікації. Адже, без залучення достатньою мірою третього сектору до процесів державотворення, демократичний устрій перестає вважатися розвинутим.

Від так, повідомлення від уряду в Україні мають більшою мірою лише інформативний характер, орієнтовані на широкий загал та не видозмінюються в

залежності від того, кому направлений меседж. Неправильне визначення цільової аудиторії, або взагалі ігнорування необхідності цього процесу призводить до таких наслідків, як низький рівень комунікації, довіри до уряду та впроваджених ініціатив. Нерозуміння громадськості своїх інструментів впливу на урядові процеси, те як вони на практиці можуть долучатись до процесу державотворення, призводить до зневіри громадськості, волевиявлення шляхом мирних зібрань, як єдиний доступний інструмент, що може перерости в протести.

2. Розглянути наявний досвід України в налагодженні урядових комунікацій з громадськістю.

В постмодерній Україні, яка успадкувала сильні тоталітарні традиції радянської доби, де поняття службової або державної таємниці і досі є органічними складовими публічного управління, що не дає можливості змінити його на гнучку, ефективну та відповідальну систему реалізації інтересів та потреб суспільства, коли розвиток громадської ініціативи стоїть на першому місці. Тому громадяни з активною позицією при зверненні до будь-якого з органів державної влади стикаються з «бюрократичним супротивом», задля ускладнення процесу отримання потрібного запиту, що призводить до зниження авторитету та рівня довіри до органів державної влади. Як наслідок, така комунікація органів державного управління має однолінійний зв'язок, що йде від влади до народу та позначається на стабільності функціонування держави.

В процесі дослідження було виявлено, що система державного управління України функціонує в умовах вдосконалення політичної комунікації та покращення технологій комунікативної взаємодії. За умови збільшення кількості суб'єктів політико-управлінського процесу постала необхідність і в якісному аспекті їх взаємозв'язку. Було прослідковано важливість як диверсифікації джерел інформації, так і удосконалення технічного забезпечення діяльності влади і громадян. Найбільш значущою стала готовність і здатність органів державної влади використовувати ефективні механізми

взаємодії з громадськістю. Як безпосередньо з залученням громадських організацій, так і опосередковано через мас-медіа.

Тенденція одержавлення суспільства, яка зумовлює його протистояння з державними структурами в Україні потребує змін. А саме, зміщення акценту на створенні підґрунтя для усупільнення держави, яка має бути наповнена іншою якістю — правової, соціальної держави, чого можна досягнути завдяки раціональному консенсусу, а не силовій боротьбі та конфліктам.

Зважаючи на це, позитивний та негативний досвід у зв'язках з громадськістю став підґрунтям для існуючої моделі комунікації в державі, яка ще потребує доопрацювання. Долати елементи асиметричності, одностороннього інформування громадськості, переходити до репутаційного менеджменту – все це є тими завданнями та цілями, завдяки яким вдасться здійснити перехід від режиму доступної влади до комунікативної.

3. Провести пошук нових ініціатив в умовах розвитку цифрових технологій та їх можливостей.

Розвиток цифрових технологій дає безліч можливостей для пошуку та запровадження нових ініціатив, які сприяють покращенню комунікації державного управління та виводять її на новий рівень демократичного суспільства. В контексті впровадження громадянської комунікації, демократизації державного управління має сприяти і процес реалізації всіх вимог функціонування електронного уряду (e-Government).

Було визначено, що приєднання України до міжнародної Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд” (OGP-ініціативи) стало важливим показником української влади світовій спільноті до готовності руху в демократичному напрямку. Започаткована вона була у вересні 2011 року з метою найповнішого впровадження стандартів відкритості та прозорості дій влади.

Після пошуку нових ініціатив в умовах розвитку цифрових технологій та їх можливостей, можна прийти до висновку, що комунікаційні технології дозволяють перенести акцент на безпосереднє персональне спілкування громадян із державними органами, контактувати із відповідальними

державними чиновниками для налагодження більш відкритого діалогу. Окрім цього, застосування соціальних мереж є потужним інструментом зв'язків з громадськістю, який завдяки зарубіжному та вже наявному українському досвіду, може вийти на новий рівень, з урахуванням попередніх помилок.

4. Проаналізувати ініціативу «Партнерство «Відкритий уряд», визначити мету, зміст та цілі міжнародної Ініціативи.

В процесі аналізу Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» було визначено, що багатостороння міжнародна ініціатива має за ціль об'єднати зусилля урядів та громадянського суспільства для створення позитивних змін у житті громадян»⁵⁷, яка базується на чотирьох ціннісних аспектах: доступ до публічної інформації, участь громадськості, підзвітність, технології та інновації у забезпеченні прозорості та підзвітності.

Було визначено кінцеву мету Ініціативи, яка полягає в покращенні якості управління, а також якості послуг, які отримують громадяни, де «в процесі виконання зобов'язань більша кількість урядів стає стійкішими, прозорішими, більш відповідальними та чуйнішими до своїх громадян».⁵⁸

Також, був визначений зміст Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд», де кожна з країн-учасниць, на основі зазначених цінностей та обов'язків, розробляє індивідуальний План дій на два роки спільно з інститутами громадянського суспільства. Гарантуючи відкритість на кожному з етапів впровадження Ініціативи з активним залученням громадськості до даного процесу. Обов'язковою умовою реалізації є публікування звіту-самооцінки, який відображує результати, яких вдалось досягти по впровадженню цього Плану дій. Окрім цього кожна країна-учасниця має пройти незалежне оцінювання своєї діяльності в рамках Ініціативи.

⁵⁷ Партнерство «Відкритий Уряд в Україні»: План дій 2018 – 2020 [Електронний ресурс] // UNDP. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/Ukraine-OGP-Action-Plan-2018-2020.html

⁵⁸ Mission and Strategy [Електронний ресурс] // OGP – Режим доступу до ресурсу: <https://www.opengovpartnership.org/mission-and-strategy/>

5. Визначити практичні кроки по реалізації та проміжні результати запровадження цієї Ініціативи в життя.

Першим практичним кроком було визначене оголошення, опубліковане у грудні 2017 року, яке містило інформацію про старт збору ідей та пропозицій до нового Плану дій. Наступні два місяці відбувався збір поданих пропозицій всіх зацікавлених сторін, в тому числі й інститутів громадянського суспільства.

Другим практичним кроком було створення та розповсюдження ролика інформаційного характеру, безпосередньо про саму Ініціативу й підготовку Плану дій, проведення вебінару «Партнерство «Відкритий Уряд» як можливість вплинути на порядок денний реформ» за участю Програми розвитку ООН в Україні та Ініціативного центру сприяння активності та розвитку громадського почину «Єднання».

Третім практичним кроком став публічний захід, проведений у квітні місяці 2018 року. В ньому прийняли участь органи виконавчої влади, члени координаційних рад, інститути громадянського суспільства, аналітичні центри, бізнес-асоціації та міжнародні партнери.

Четвертим практичним кроком стало голосування на веб-порталі <https://www.discuto.io/en> за найкращі ідеї для нового Плану дій. До уваги були винесені всі пропозиції, що відповідали цінностям Партнерства.

П'ятим практичним кроком стало інформування про перебіг реалізації Плану дій на Урядовому порталі та офіційний сторінці Ініціативи в Facebook.

Також були задіяні такі форми розповсюдження інформації як:

- випуск і поширення інформаційних бюлетенів;
- створені інформаційні збірники;
- ініційовано проведення семінарів-тренінгів, "круглих столів", нарад та неформальних заходів;
- проведена урочиста церемонія підписання Меморандуму про стратегічне партнерство з розбудови механізму перевірки інформації про кінцевих бенефіціарних власників;
- екскурсії та стажування для молоді;

- онлайн-заходи в Zoom;
- створення google-form для озвучення своїх ідей та пропозицій;
- підготовка прес-релізів, оглядів, фото-відеоматеріалів, які публікуються на офіційній сторінці Ініціативи в мережі фейсбук.

В результаті, на шляху реалізації Ініціативи 2018-2020 років, під час створення нового плану дій були виконані всі етапи з дотриманням обов'язкових умов, прописаних в Декларації Партнерства. Однак, обрані канали комунікації не були використані в повній мірі. Адже, після публікацій в ЗМІ з охопленням 600 000 людей та проведених заходів, де брало участь близько 900 осіб, було отримано лише 150 ідей та пропозицій від громадськості, а деякі з них вже були закладені в урядових програмах або не стосувалися цінностей ПВУ. Окрім цього, в голосуванні на онлайн-платформі взяло участь 262 користувача так, як дізнатись про нього можна було тільки за одним каналом комунікації – фейсбук-сторінкою ПВУ в Україні.

6. З'ясувати загальну експертну оцінку комунікаційної діяльності уряду по запровадженню ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд».

Мною були опитані експерти, які безпосередньо є відповідальними особами з впровадження Ініціативи та ті, хто є колом зацікавлених осіб у розвитку комунікаційної складової «Партнерство «Відкритий уряд», але не є її учасниками. Дана вибірка була сформована таким чином для того, щоб оцінити розходження та співпадіння тональності оцінок між експертами, що є офіційними виконавцями Ініціативи, та незалежними експертами.

В процесі експертного опитування ми дійшли висновку, що і зовнішні опитувані, і представники самої Ініціативи звертають увагу на проблему кореляції вже реалізованих проектів та самої Ініціативи, деякі з них мають успішні комунікаційні кампанії, але, знову ж таки, їх зв'язок з Партнерством «Відкритий уряд» не підкреслюється, що свідчить про низький рівень комунікації Ініціативи як такої. Відсутність «виходу» на широку аудиторію та відсутність фінансування на комунікаційну кампанію були зазначені представниками Ініціативи як основні негативи.

Спостерігається розходження поглядів на оцінку ефективності комунікації від експертів, що отримують інформацію і тих, хто її надає. Дійсно, в порівнянні з минулими роками та враховуючи, карантинні заходи, спричинені Covid-19, – комунікація перенеслась в онлайн-формат, і були зроблені чималі покращення для організації цього процесу. Однак, це покращення було помітне лише для тієї громадськості, що вже є учасниками даної Ініціативи, широка громадськість і далі знаходиться поза інформаційним полем. Представники Ініціативи зазначили, що громадськість залучена достатньою мірою. Натомість інші респонденти вважають, що «Партнерство «Відкритий уряд» не вистачає розголосу, залученість є недостатньою, адже небагато людей, навіть з експертного середовища, мало обізнані про діяльність Ініціативи, або ж взагалі не знають про її існування.

7. Провести контент-аналіз медіа-поля з питань оцінки Ініціативи «Відкритий Уряд».

Проаналізувавши найпопулярніші інтернет ЗМІ я зробила такий висновок, що більшість публікацій написані «формалізованою» мовою, не адаптуючись під читача та не відповідають потребам громадськості. Окрім цього, з 2011 рік по сьогодні, було знайдено лише 46 публікацій, що стосуються Ініціативи, 50% - у позитивному контексті, 43% - в нейтральному, та 7 % - негативному.

Привалює одностороння модель комунікації, однак був відстежений двосторонній процес обміну повідомленнями, які поширюються з метою інформування, інструктування та переконання тих цільових груп громадськості, на які розраховані ці повідомлення.

8. Використати вторинний аналіз соціологічних досліджень з питань оцінювання Ініціативи «Відкритий Уряд».

При використанні вторинного аналізу переді мною стояло завдання дізнатись поставленні питання:

- наявність соціологічних досліджень з питань дослідження оцінювання Ініціативи;

- участь і зацікавленість громадськості у державотворчих процесах;
- рівень залученості українців до громадської діяльності.

Були використанні наступні джерела пошуку інформації : «Звіт щодо намірів уряду України із подальшого впровадження реформ відкритого урядування на 2018-2020 роки», «Загальнонаціональне опитування з питань залучення населення України до соціальної активності, проведене в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE), за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)», «Global Communication Report 2020 “New Activism”».

Окрім цього, було проведено аналіз таких аналітичних центрів як «Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва», «Центр Разумкова», «Аналітичний центр CEDOS», «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», «Школи політичної аналітики НаУКМА» на предмет пошуку соціологічних досліджень з питань оцінювання Ініціативи. Нажаль, в жодному з цих аналітичних центрів досліджень на цю тематику проведено не було, що свідчить про відсутність зацікавленості дослідників у аналізі процесу реалізації даної Ініціативи.

Для покращення урядових комунікацій з громадськістю в процесі реалізації міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні докладено багато зусиль та ресурсів, але теперішній стан речей потребує експертного втручання, оцінка вже існуючого досвіду та робота над помилками. Вбачається необхідність в покращенні комунікаційних стратегій та дотримання їх реалізацій належним чином.

Отже, необхідність високого рівня урядових комунікацій з громадськістю зумовлена забезпеченням активної соціальної спільноти належним інструментарієм для реалізації своєї громадянської позиції мирним шляхом. Адже, за наявності таких важелів впливу та доступність інформації широкому загалу можна суттєво знизити рівень недовіри до влади, урядових структур та масових протестів.

Зі свого боку хочу надати ряд наступних рекомендацій, які на мою думку покращать процес реалізації Ініціативи з комунікативної точки зору:

- Найголовнішою і першочерговою роботою є підвищення рівня довіри громадськості до органів влади, в першу чергу які надають інформацію та приймають участь у процесі реалізації Ініціативи.

- Змінити занадто офіційний «tone of voice» з використанням надмірної кількості канцеляризмів на більш доступний громадськості.

- Звернути увагу на відсутність кореляції вже реалізованих проектів та самої Ініціативи, комунікувати отримані досягнення з новими акцентами.

- Розробити цілеспрямовану комунікаційну стратегію про Ініціативу із застосуванням інфографіки, відеороликів та інтерв'ю про вплив «Партнерство «Відкритий уряд» для ширшого кола публікацій у ЗМІ, онлайн-виданнях, національних телеканалів та інших каналів комунікації.

- Виділити достатній бюджет на впровадження фахової комунікаційної роботи для вищезазначеної стратегії, кожному з етапів її реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Національне опитування щодо громадського залучення [Електронний ресурс] / Раст в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE) – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://engage.org.ua/ukr/ukrainsi-zalucheni-do-hromadskoi-diialnosti-ale-ynykaiut-aktyvnoi-uchasti/> (дата звернення: 26.05.2020)
2. Кіслов Д.В. Політична безпека масових комунікацій: монографія / Д.В. Кіслов. – К.: «М.П. Леся», 2010. – 208с.
3. Ганжуров Ю. Політична комунікація. Лоза і корінь діалогової моделі / Ю.Ганжуров // Віче. – 2004. – № 4 (5). – С. 8-10.
4. Шварценберг Р.-Ж. Политическая социология: в 3 ч. – Ч. 1. – М., 1992.
5. Соловьёв А. И. Политическая коммуникация как особый тип информационно-коммуникативных обменов // Полис. - 2002. - №3 – С. 6 – 7.
6. Бебик В. К проблеме коммуникации и ее функции в обществе // Персонал. — 2004. — № 3. — С. 28–33.
7. Пугачев В. П., Соловьев А. И. Введение в политологию. Учебн. пособ. — М., 1995.
8. Запровадження комунікацій у суспільстві [Електронний ресурс] / За заг. ред. Н.К. Дніпренко, В.В. Різуна – К.: ТОВ «Вістка», 2009. – 56 с. – Режим доступу до ресурсу: http://www.fes.kiev.ua/new/wb/media/publikationen/Com_politics_FINAL.pdf (дата звернення: 26.05.2020)
9. Купряшин Г. Л. Теория и механизмы современного государственного управления / Г. Л. Купряшин, А. И. Соловьев; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. — М.: Унив. гуманитар. лицей, 2013. — 642 с.
10. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. –

К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. — 2011. — 692 с.

11. Державне управління: проблеми адміністративноправової теорії та практики / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. — К.: Факт, 2003. — 384 с.

12. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность / Ю. Хабермас. — М.: Академия, 1995.

13. Шайгородський Ю. Політика як міф і наукова діяльність /Ю. Шайгородський // Політичний менеджмент: наук. журнал / Голов. ред Ю. Ж. Шайгородський. — 2008. — № 6 (33). — С. 30-40.

14. Козаков В. М. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії: монографія / [В. М. Козаков, О. В. Рашковська, В. А. Ребкало, Є. О. Романенко, І. В. Чаплай]. — Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. — 288 с. — Бібліогр. : с. 267–287. — (Серія “Публічне адміністрування”; вип. 1).

15. Цвих В. Групи інтересів, їх інститути та організації в громадянському суспільстві / В. Цвих // Людина і політика. — 2002. — № 3. — С. 33–46.

16. Закон України “Про інформацію” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — Ст. 650.

17. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020рр. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/682016-19805> (дата звернення: 26.05.2020)

18. Шпортько О. Поле публічної політики / О. Шпортько // Політичний менеджмент. — 2010. — № 5 (44). — С. 90– 96.

19. Безродна В. І. Особливості формування громадянського суспільства в процесі політичної модернізації України: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / В. І. Безродна; Одес. нац. юрид. акад. — Одеса, 2003. — 16 с.

20. Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб / В. Я. Малиновський. — Луцьк: Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 2000. — 558 с.

21. Соснін О. Інформаційно-комунікативна компетентність громадянина в процесах формування громадянського суспільства / О. Соснін // Віче. — 2012. — № 20. — С. 34–45.
22. Дніпренко Н. Приклади комунікативних технологій / Н. Дніпренко // Комунікація: влада — медіа — суспільство: науково-практичний збірник. — К.: Вид-во “ВПК Експрес Поліграф”, 2012. — № 2. — С. 86–94.
23. «Рівень поінформованості населення України про реформи, оцінка впливу реформ на особисте становище громадян» [Електронний ресурс]. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: http://razumkov.org.ua/uploads/socio/2018_10_reformy.pdf (дата звернення: 26.05.2020)
24. Літвінов О. В. Досвід проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади в Україні / 285 О. В. Літвінов // Публічне адміністрування: теорія та практика: електронне наукове фахове видання. — 2010. — Вип. 1. — С. 3.
25. Афонін Е. А. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова, Р. В. Войтович. — К.: Центр сприяння інституц. розвитку держ. служби, 2006. — 160 с.
26. Хмара О. Електронний уряд Януковича вже 10 років як паперовий [Електронний ресурс] / О. Хмара, О. Кіфенко, О. Тимченко. — Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2013/02/19/6983815/> (дата звернення: 26.05.2020)
27. Оцінка впливу як засіб удосконалення інструментів політики (пер. з англ.) Ресурсний центр розвитку громадянських організацій “Гурт”. — К.: “Видавничий дім” КМ “Академія”, 2007. — 76 с.
28. Декларація відкритого уряду [Електронний ресурс]. — 2011. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/partnerstvo/deklaratsiya-pvu.pdf> (дата звернення 26.05.2020)
29. Про Ініціативу [Електронний ресурс] // Урядовий портал – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske->

[suspilstvo-i-vlada/partnerstvo-vidkritij-uryad/koordinacijna-rada](https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/Ukraine-OGP-Action-Plan-2018-2020.html) (дата звернення 26.05.2020)

30. Партнерство «Відкритий Уряд в Україні»: План дій 2018 – 2020 [Електронний ресурс] // UNDP. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/Ukraine-OGP-Action-Plan-2018-2020.html (дата звернення 26.05.2020)

31. OGP-Participation-Co-Creation-Toolkit [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/06/OGP-Participation-Co-Creation-Toolkit.pdf> (дата звернення 26.05.2020)

32. Mission and Strategy [Електронний ресурс] // OGP – Режим доступу до ресурсу: <https://www.opengovpartnership.org/mission-and-strategy/> (дата звернення 26.05.2020)

33. Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд” у 2018—2020 роках [Електронний ресурс] // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1088-р – Режим доступу до ресурсу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/partnerstvo/plan_2018%20-%202020.pdf (дата звернення 26.05.2020)

34. Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд” у 2018—2020 роках [Електронний ресурс] // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1088-р – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2018-%D1%80#n8> (дата звернення 26.05.2020)

35. Україна, звіт намірів на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] // Механізм незалежного звітування (МНЗ) – Режим доступу до ресурсу: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/02/Ukraine_Design-Report_2018-2020_UKR.pdf?fbclid=IwAR1VyueL9H4TbL-csLCtZOd80WhYLRpoR9eItAlgUPJ1a9_ii4LI6-fbSJY (дата звернення 26.05.2020)

36. Звіт з моніторингу дотримання профстандартів в Онлайн-Медіа. Перша хвиля моніторингу у 2020 році [Електронний ресурс] // ГО "Інститут

масової інформації" – Режим доступу до ресурсу: https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitoryngu-dotrymannya-profstandativ-v-onlajn-media-persha-hvylya-monitoryngu-u-2020-rotsi-i31632?fbclid=IwAR3Js48wuMEls0-mJVOPmGhkjpY1r5iCHzU2PD53yaWcYO_LEMM_I0GLmQU (дата звернення 26.05.2020)

37. Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд” у 2018—2020 роках [Електронний ресурс] // Урядовий портал – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-dij-iz-vprovadzhennya-iniciativi-partnerstvo-vidkritij-uryad-u-20182020-rokah> (дата звернення 26.05.2020)

38. Кислова О.М. Багатовимірний аналіз соціологічної інформації: сутність, класичні методи та інтелектуальні технології / Кислова Ольга Миколаївна // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – №881. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Вип. 24. – С. 98 – 102.

39. Global Communication Report 2020 [Електронний ресурс] // Global Alliance for Public Relations and Communications Management – Режим доступу до ресурсу: <https://www.globalalliancepr.org/global-communications-report> (дата звернення 26.05.2020)

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета

**експертного опитування з питань оцінки комунікаційної роботи щодо ініціативи
«Партнерство «Відкритий уряд» в Україні»**

Шановний експерте!

У рамках підготовки дипломної роботи на тему: «Пошук новітніх стратегій розвитку урядових комунікацій з громадськістю в Україні (на прикладі ініціативи «Відкритий уряд України»)» студентки магістратури Національного університету «Києво-Могилянської академії» Манушкіної Наталії просимо Вас відповісти на питання анкети.

Ваші відповіді ні в якому разі не будуть передані третім особам. Гарантуємо конфіденційність наданої Вами інформації та використання відповідей в роботі лише в узагальненому вигляді.

- 1. Вкажіть, будь ласка, чи цікавлять Вас особисто питання розвитку урядових комунікацій з громадськістю в Україні?**

Так ☐

Ні ☐

Якщо «Так», перейдіть до наступних питань анкети.

Якщо «Ні», припиніть відповідати на питання анкети.

- 2. Оцініть, будь ласка, загальний рівень поінформованості громадськості про Ініціативу «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні.**

Високий	
Швидше достатній	
Рівною мірою достатній і не достатній	
Швидше не достатній	
Зовсім не поінформована	

- 3. Яка Ваша загальна оцінка комунікаційної роботи в рамках Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні?**

- 4. Вкажіть, будь ласка, звідки Ви насамперед черпаєте інформацію про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні?**

Джерела інформації	Так	Ні
Урядовий портал		

Офіційна сторінка в мережі Facebook		
Представники інститутів громадянського суспільства		
Семінари-тренінги		
Інтернет		
Телебачення		
Друковані ЗМІ		
Колеги, друзі		

5. Позначте, який рівень Вашого особисто задоволення отримуваною інформацією про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні?

Цілком задоволений(а)	
Скоріше задоволений(а), ніж не задоволений(а)	
Рівною мірою і задоволений(а) і не задоволений(а)	
Скоріше не задоволений(а), ніж задоволений(а)	
Зовсім не задоволений(а)	

6. Як би Ви оцінили ефективність комунікацій з цільовою громадськістю в процесі підготовки нового плану дій 2020-2022рр Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні?

7. Чи залучена громадськість в достатній мірі до реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні? Якщо ні, то чому, на Вашу думку?

8. Які основні позитиви комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні Ви могли б назвати?

9. Які основні негативи комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні Ви могли б назвати?

10. Які основні несподіванки в комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні Ви могли б назвати?

11. Як би Ви оцінили сучасний стан комунікації в умовах карантину в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні ?

Дякую за увагу!

Анкета

**експертного опитування з питань оцінки комунікаційної роботи (незалежних експертів)
щодо ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні**

Шановний експерте!

У рамках підготовки дипломної роботи на тему: «Пошук новітніх стратегій розвитку урядових комунікацій з громадськістю в Україні (на прикладі ініціативи «Відкритий уряд України»)» студентки магістратури Національного університету «Києво-Могилянської академії» Манушкіної Наталії просимо Вас відповісти на питання анкети.

Ваші відповіді ні в якому разі не будуть передані третім особам. Гарантуємо конфіденційність наданої Вами інформації та використання відповідей в роботі лише в узагальненому вигляді.

- 1. Вкажіть, будь ласка, чи цікавлять Вас особисто питання розвитку урядових комунікацій з громадськістю в Україні?**

Так ☐

Ні ☐

Якщо «Так», перейдіть до наступних питань анкети.

Якщо «Ні», припиніть відповідати на питання анкети.

- 2. Яким на Вашу думку є рівень поінформованості громадськості про Ініціативу «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні.**

Високий	
Швидше достатній	
Рівною мірою достатній і не достатній	
Швидше не достатній	
Зовсім не поінформован-ий(а)	

- 3. Яка Ваша загальна оцінка (по шкалі від 1 до 5) комунікаційної роботи в рамках Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд» в Україні? Обґрунтуйте, будь ласка, Вашу оцінку.**

- 4. Вкажіть, будь ласка, звідки Ви насамперед черпаєте інформацію про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні? (варіантів може бути безліч)**

Джерела інформації	Так
Урядовий портал	
Офіційна сторінка в мережі Facebook	
Представники інститутів громадянського суспільства	
Семінари-тренінги	
Інтернет	
Телебачення	
Друковані ЗМІ	
Колеги, друзі	

5. Позначте, яким є рівень отримуваної Вами інформації про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні?»

Цілком задоволений(а)	
Скоріше задоволений(а), ніж не задоволений(а)	
Рівною мірою і задоволений(а) і не задоволений(а)	
Скоріше не задоволений(а), ніж задоволений(а)	
Зовсім не задоволений(а)	

6. Чи достатньо Вам отримуваної інформації з вищезазначених джерел про перебіг реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні?»

В повній мірі	
В достатній мірі, але могло би бути більше	
Недостатньо	

7. Як би Ви оцінили (по шкалі від 1 до 5) ефективність комунікацій з цільовою громадськістю в процесі підготовки нового плану дій 2020-2022рр Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні? Обґрунтуйте, будь ласка, Вашу оцінку.

8. Чи в достатній мірі, на Вашу думку, залучена громадськість до реалізації реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні? Обґрунтуйте, будь-ласка, Вашу думку.

9. Які основні позитиви комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні Ви могли б назвати?

10. Які основні негативи комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні Ви могли б назвати?

11. Які основні несподіванки в комунікації з громадськістю в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні Ви могли б назвати?

12. Як би Ви оцінили (по шкалі від 1 до 5) сучасний стан комунікації в умовах карантину в процесі реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» в Україні? Обґрунтуйте, будь-ласка, Вашу оцінку.

Дякую за увагу!

Експерти, які взяли участь в інтерв'ю

1. Наталія Окша - Секретар Координаційної ради з питань реалізації Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», заступник директора Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю, завідувача відділом Секретаріату Кабінету Міністрів України;
2. Тетяна Андрійчук - Завідуюча сектором сприяння розвитку громадянського суспільства та взаємодії з об'єднаннями громадян відділу комунікацій з громадськістю Департаменту інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України;
3. Олеся Архипська - Менеджерка проектів громадської організації “Разом проти корупції”, співголова Координаційної ради з питань впровадження в Україні Ініціативи “Партнерство “Відкритий Уряд”;
4. Дмитро Хуткий – Національний дослідник IRM OGP, який підготував оцінковий звіт щодо виконання урядом України зобов'язань в межах ініціативи “Партнерство “Відкритий уряд”;
5. Олександр Заславський – Провідний політичний аналітик та директор аналітичного відділу «Лабораторії законодавчих ініціатив»;
6. Марія Соколова - Аналітикиня з питань публічної політики;
7. Уляна Полтавець – Громадська діячка, програмна директорка «Української школи політичних студій»;
8. Марія Герелес – Комунікаційний менеджер в громадському секторі;
9. Анжела Ляшко – Журналіст, що спеціалізується на міжнародній тематиці;
10. Юлія Крючкова – Кореспондентка новин на всеукраїнському каналі UATV.

Перелік засобів інформації для проведення контент-аналізу

1. «Укрінформ» - державне інформаційне агентство, яке щодня публікує близько 500 інформаційних та аналітичних повідомлень українською, російською, англійською, іспанською, німецькою, французькою та китайською мовами.
2. «Український тиждень» - щотижневий ілюстрований суспільно-політичний україномовний часопис, що висвітлює ключові події та проблеми країни.
3. «Українська правда» - українське інтернет-видання. Матеріали на сайті в основному публікуються українською мовою, окремі статті — російською або перекладаються нею. Основна тематика — політика, соціальні проблеми, економіка. На сайті є постійно оновлювана стрічка новин, архів публікацій, блоги політиків, письменників, журналістів, спортсменів.
4. «Дзеркало тижня» - український суспільно-політичний тижневик, одне з найвпливовіших аналітичних видань в Україні.
5. «Гал-інфо» - агенція інформації та аналітики Львівщини.
6. «ВежА» - вінницький інформаційний портал.
7. «Трибуна» - незалежний погляд на новини Закарпаття, Мукачева та Ужгорода зокрема: політика, громадське життя, кримінал, культура та інше.
8. «UUN (Українські національні новини)» - незалежне українське інформаційне агентство, що спеціалізується на ексклюзивних новинах політичного, економічного і соціального життя України, інших країн світу та інформаційному супроводі аналітичними коментарями виступів представників політичної, економічної і культурної еліт держави, головних подій в країні. Власні аналітичні матеріали, авторські журналістські розслідування, ексклюзивні інтерв'ю.